1960. Római olimpia. Karddal az aranyérem felé...

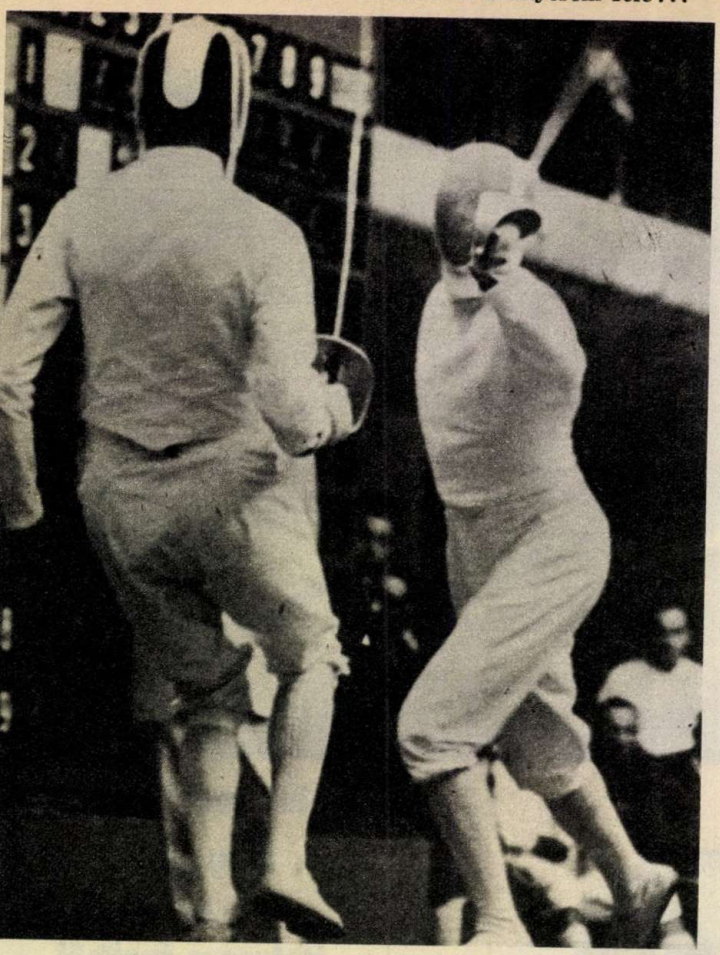

...és a győzelem utáni boldogságban

tokat sorolva mégis fáradtnak tűnik. Mondta ezeket gyerekek körében, beszélt róla mindenféle politikai fórumon, vitatkozott sportvezetőkkel, iskolaigazgatókkal — úgy tűnik mérsékelt sikerrel. Talán jobban járna, ha egy hatalmas tükörrel járná az iskolákat, mert az elhízott, elpuhult fiúk, lányok saját maguk látványától riadnának meg leginkább. Tükör helyett azonban maradnak a szavak. És a gyermekkori emlékek.

— Iskolás koromban a vívás, az atlétika, vagy a torna sokkal fontosabb volt a diákok számára. A középiskolák csapatai gyakran mérték össze a tudásukat, s a nagy rivalizálásból mindenki hasznot húzott. Az iskola tekintélyét alaposan megnövelték a sportsikerek, az egyesületek igazi tehetségeket fedezhettek fel, mi pedig életreszóló élményekkel gazdagodhattunk. Magam például egy iskolai vívóverseny beugrójaként, és váratlan győzteseként szerettem bele a vívásba. De nemcsak vívtunk. Tornaterem híján (!) futottunk a Csalogány utcában, tornáztunk a Mátyás gimnázium folyosóján... Emlékszem a hatalmas atlétikai vagy tornaversenyekre az Árpád gimnáziummal, a Toldisokkal vagy másokkal. A nagy sulicsatákban nőtt fel, hogy csak a későbbi nagy vívókat említsem: Kovács Pál, Berczelly, Gerevich... Akkoriban egész évben készültünk a tornabemutatóra, rang volt egy hibátlan haskelep vagy egy dagadó muszkli. Manapság nem az. Sőt! Még az egyéb tárgyakat tanító pedagógusok is megfeledkeznek a testnevelés fontosságáról. Még tíz percet sem adnának az órájukból erre a célra, pedig elfelejtik: a friss elme könnyen tanul!

Legyint. Látszik, egy kicsit haragszik a világra. Haragszik, mert a számára oly természetes igazságot nem érti, nem akarja megérteni a mai nemzedék.

— Igaz, az élsport rakéta sebességgel távolodik a tömegsporttól — teszi hozzá. — Ma már 8-9 éves gyerekektől egyesületi pontokat várnak, és a tornatanárok, akik megszerettethetnék a sportot, bizony azok sem olyan lelkesek. Baj lesz ebből... Nagyon nagy baj!

Kárpáti Rudolf. Ízig-vérig sportember. Mellesleg rengeteget olvas, operarajongó, társadalmi gondokra odafigyelő, a szellemi táplálékot is bőven fogyasztó, mindig elegáns férfi. A nyakkendőtűje sok-sok éve változatlan: olimpiai ötkarika.

— Csinády Pista bácsi. Így hívták a tornatanáromat, ezt feltétlenül írja bele — mondja búcsúzáskor. — A nagy győzelmeim után az elsők között gratulált!

*

Derék. Jó lenne, ha a Kárpáti-féle lelkesedés eredményeként az ifjúságra mondhatnánk ezt néhány év múlva. Nem pedig a mozgáshiány miatt nyikorgó testrészre bökve...

Trencsényi Zoltán

PAJTÁS

A MAGYAR ÚTTÖRŐK SZÖVETSÉGÉNEK KÖZPONTI LAPJA

Főszerkesztő:
SOMOS ÁGNES

Főszerkesztő-helyettes:
BŐCS FERENC

Olvasószerkesztő:
BOGÁTI PÉTER, CSER GÁBOR

Művészeti szerkesztő:
CZIFFERSZKY BÉLA, FORRAI JÁNOS

Kiadja az Ifjúsági Lap- és Könyvkiadó Vállalat

Felelős kiadó:
DR. PETRUS GYÖRGY
igazgató

Szerkesztőség:
Budapest, Jászai Mari tér 5. 1397
Telefon:
321-987, 321-988, 321-989
Postaflók:
Bp. 62. Pf. 508. 1397
Kiadóhivatal:
Budapest, Révay u. 16. 1065
Telefon: 116-660

Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető bármely hírlapkézbesítő postahivatalnál, a Posta hírlapüzleteiben és a Hírlapelőfizetési és Lapellátási Irodánál (HELIR) Budapest V., József nádor tér 1. 1900 közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a HELIR 215-96162 pénzforgalmi jelzőszámra. Előfizetési díj: egész évre 153 Ft, I. félévre 85 Ft, II. félévre 68 Ft.

86.1138
Athenaeum Nyomda Budapest
Rotációs mélynyomás
Felelős vezető:
SZLÁVIK ANDRÁS
vezérigazgató

HU ISSN 0030—9583
INDEX: 25 695

A beküldött kéziratokat, fotókat és rajzokat nem őrizzük meg és nem küldjük vissza.

Van köztük megszállott.
Meg unatkozó milliomos.
Hatvanas évekből megmaradt hippi.
Öreg és fiatal, nemesi ranggal büszkélkedő angol, és olajos kezű gyári munkás.
Egy biztos: mindegyikük halálosan szerelmes A motorjába...

Benzin darazsak

86/25
XLI. ÉVF. • 1986. OKTÓBER 9. • ÁRA: 4,50
PAJTÁS

CSÚCS -INDÍTÁS

Fotó: Tóth András

A másnapi URH-riport a Tabánban készül. Balla Ferenc a kocogás jótékony hatásáról faggatózik

Öt óra tizenöt perc. Hajnali hűvösség árad be a négyes stúdió nyitott ablakán.

— Gyerekek! — mondja Sóskúti Márta, a Reggeli csúcs szülőanyja. — Nem pörög eléggé a műsor. Úsznak, lebegnek a váltások, sokkal élesebb szögben kellene találkozniuk az egyes részeknek.

— Aha — bólintanak többen is, miközben szokásos feladataikat végzik. Kábelvégeket, csatlakozókat illesztenek egymáshoz, magnószalagokat készítenek elő, s teszik mindazt, ami így adás előtt egy stúdióban adódhat. Egyébként mindenki beszél. Sőt, egyre többet beszél, ahogy közeleg a kezdés ideje. Kérdések, kétségek, megnyugtató félmondatok valami fura, rádiós kódban, ez a társalgás most jótékonyan elnyeli a drukkot, a feszültséget. Mert drukk, az van, tagadhatatlanul fiatal ez a műsor.

Nem nyugodt a mai műsorvezető, Sillár Emőke sem. Mint a csapat, amelyik már egy órával a találkozó előtt kifut a pályára, most ő is beül a süketszobába, rendezgeti a jegyzeteit, beleolvas összegyűjtött anyagaiba, sőt kér egy hangpróbát is Kishonti Istvántól, a hangmérnöktől. Ő itt különben a technikai varázslatok mestere, ő alkotta meg azt a berendezést is, amivel olyan jellegzetessé tehették a Reggeli csúcsot. A híreket kivéve, ebben az adásban állandóan szól a zene. Ma B. Tóth László és Maloschik Róbert állította össze ezt az anyagot, egyes számokat riportok, kommentárok aláfestéseként játszanak be, mások pedig önálló életre kelnek, teljes terjedelmükben leforgatják őket, sőt Sillár Emőke mond is egy-két hírt, újdonságot az adott együttessel kapcsolatosan. Rock, rock and roll, új hullám, diszkó... Modern, friss zenék, s aki minden reggel hallani akarja az újabb és újabb számokat, a zenekarokról szóló érdekességeket, az biztosan odafigyel a riportokra is. Ezért az enyhén diszkós stílus, diszkós tónus.

Jó reggelt!

Hat óra öt perc. Túl vagyunk a szignálon, túl vagyunk a köszönésen, s ébresztőnek már szól is a Flash and The Phen muzsikája.

— Szerintem kellett már a fiataloknak is egy ilyen, sok újdonságot, sok információt kínáló műsor — magyarázza Sóskúti Márta. — Mára is olyan dolgokat igyekeztünk összegyűjteni, ami mindenkit érdekelhet. Szó lesz a vállalkozói iskoláról, szó lesz a folttisztításról, moziról, sikerről, s még mit tudom én miről... Kerülni szeretnénk a nagy szavakat, meg a frázisokat, az ilyesmit a mai fiatalok egyáltalán nem veszik be, amit igazán tisztelnek szerintem, az az őszinteség.

Sillár Emőke meghazudtolja a lámpalázát. Könnyedén, gördülékenyen vezeti a műsort. Még korábban mondta, hogy szerinte ez a lazaság, ez a fesztelenség kell ide, ezen a „hullámhosszon" lehet a legkönnyebben eljutni a mai tizenévesekhez. Ma indul egyébként a lelki torna sorozata, éppen a képzelőerő fejlesztéséről beszél Klein Sándor pszichológus, holmi integető egereket emlegetve.

— Ne felejtsd el, a siker az lesz, amikor azzá válsz, aki vagy... — mondja a mikrofonba a riport végén a műsorvezető, majd jön Steve Winwood egyik dala, amely sokáig vezette a különböző népszerűségi listákat. Alig hangzanak el a szám utolsó akkordjai, a riporter Kovács Péter jelentkezik be az artistaképzőből. Péter külső munkatárs, korábban a sportrovatnál dolgozott, ám amikor megtudta, hogy beindul végre a Reggeli csúcs, itt a négyes stúdióban azonnal munkáért jelentkezett. Most két fiatal művészjelöltet mutat be. Tesszák Mariannt és Sebestyén Bélát, akik a sikereik fedezetéről, a kemény munkáról vallanak.

Aztán Matolcsy György közgazdász mond néhány reformgondolatot az iskolákkal kapcsolatosan. Szóba hozza a vállalkozói gimnáziumot, meg a központi támogatás elosztásának egy nagyon sajátos lehetőségét... Azt hiszem felkészülhet a stáb néhány dühödt hallgatói telefonra.

Kortárs vallomások

Hogy Szokolai Zolit is érik-e ingerült támadások egy-egy adás után, azt nem tudom. Szerintem szűkebb környezete, barátai, iskolatársai nem mindig örülnek Zoli nyilatkozatainak.

— Jónás István, a riporter jól kikérdez minden reggel és persze a legszemélyesebb ügyeimről is beszélnem kell — meséli a barna hajú fiú, aki egyébként autószerelőnek készül. A Petőfi Csarnok riporter szakkörében találtak rá a rádiósok, most egy hónapig vendége a Reggeli csúcsnak —, mikrofon előtt volt már egy nehéz pillanatom. Néha azt gondoltam: ezt mégsem mondom el. De aztán elmondtam. Elmondtam, mert hátha ugyanolyan cipőben jár más is, hátha ezzel ráébredhet valamire a maga gondjai mélyén, hátha ezzel segíthetek... A szereplés nem változtatott rajtam semmit, ha csak azt nem, hogy azóta kritikusabb szemmel nézem a világot.

Zoli már túl van a mai beszélgetésen. A műhelyről, tanárokról, nevelőkről volt szó, mondjuk úgy: kíméletlen őszinteséggel. Elégedettség, felháborodás, bírálat és köszönet keveredett ebben a pár percben.

Hét óra huszonöt. Elszáguldott az idő. A Reggeli csúcs az ébredéstől az iskola, a munkahely kapujáig kísérte ma is a hallgatóit.

— Adjatok még zenét — emeli fel a hangját Sóskúti Márta — nem kell agyonbeszélni a műsort, búcsúzzunk ezzel a számmal.

Búcsúzom én is, s ahogy kilépek a kapun, érzem, a hajnali hűvösség tovatűnt, melengetően simogatja már az utcát a napfény. A „csúcs" munkatársai fáradtak, akiket ébresztettek azok viszont frissen, kipihenten, s talán néhány érdekes gondolattal a fejükben látnak neki, hogy elvégezzék azt, amit a mai nap rendelt számukra.

S. F.

Fotó: Tóth András

CSÚCS -INDÍTÁS

Szokolai Zoli, aki nagyon hamar megszokta a stúdió világát, akinek hangjában alig vehetők észre a drukk jelei

Minden riportnak, minden interjúnak másodperc pontosan kell indulnia. Aki ezért felel: Keresztúri Andrea

A Pécsi Orvostudományi Egyetem Gyermekklinikáján számos, elsősorban újszülötteket érintő betegséget gyógyítanak. A gyermekkori daganatos megbetegedések és a vesebántalmak gyógyításában elért eredmények alapján a pécsi kollektíva – orvosok, ápolók, műtősök – az elmúlt évben megkapta a Honthy-alapítványt. Honthy Hanna majd hatvan éven át az operett ünnepelt csillaga volt hazánkban. A népszerű énekes emberségéről tett tanúbizonyságot azzal, hogy végrendeletében meghagyta vagyona egy részének kamatait évente osszák föl az egészségügy és a művelődésügy legkiválóbbjai között

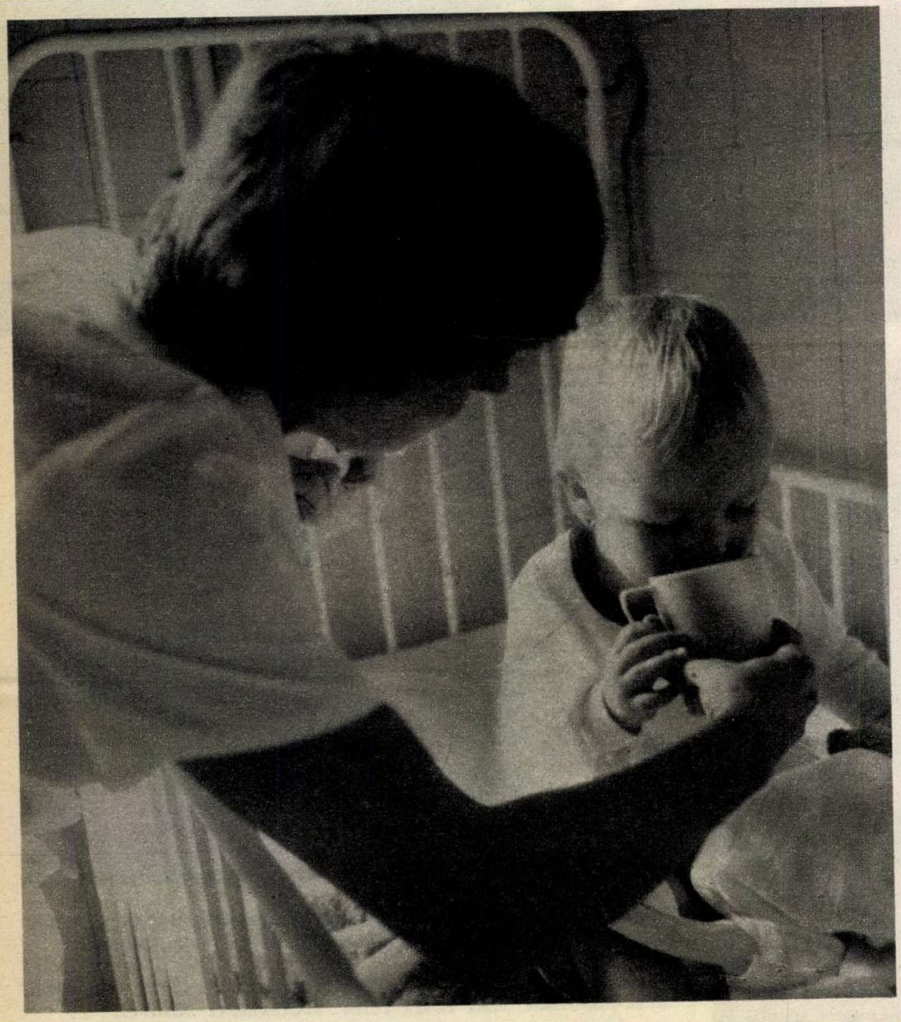

Az a mondat, hogy „a géniusz dolgozik", angolul így fest: „The genius at work." A mondatot egy tábláról olvasom le, a tábla a szöveghez képest igencsak csöndben húzódik meg a szekrény falán. Látnivaló dolog: aki ezt odatette, fütyül mindenfajta szerénységre, ráadásul még humora is van. Van aztán néhány oklevele a falon. Egyik éppen az egyesült államokbeli Texas állam díszpolgárságát tanúsítandó. Fényképek, plakátok a falon: konferenciák, tanácskozások emlékei. Aztán egy kettős kép, egy fiú és egy leány arca. Testvérek lehetnek. A keret mellé tűzve két tűzpiros virágszál, mire emlékeztet?

Műtősből – orvos

A „géniusz", természetesen, dolgozik. Kollégái vizitre hívják, a folyosón az emberek jöttére megemelkednek a fotelban, arcukon várakozás. Valaki benyit, valaki a nevét kiáltja. Ő pedig egy műtét lehetséges részleteit beszéli meg a telefonban.

— Mit bír el ez az ember! Sokszor csodálom. Igaz, ilyen a természete, nem tud meglenni munka nélkül. De nemcsak magától követel ám. A többiektől is elvárja, hogy ugyanúgy teljesítsenek, mint ő. Van úgy, hogy azt gondolom: nem lehet másokra rakni ennyi munkát. Máskor meg, amikor hallom, hogy hol ez, hol meg az a kolléga tartott elismert előadást, akkor azt mondom: igaza van.

Álomőrzők

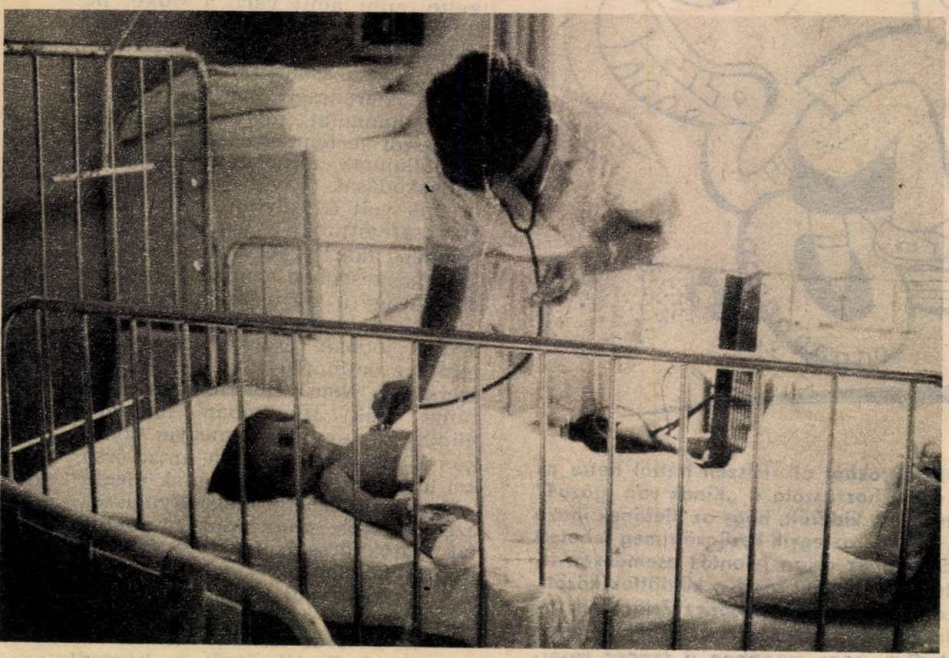

Ezt már a főnővér mondja kissé visszafojtott hangon a klinikai folyosó csendjében dr. Pintér Andrásról, a Pécsi Orvostudományi Egyetem Gyermekklinikájának docenséről. A doktort napközben már nem látjuk, este futunk össze egy fiatal holland vendégorvos búcsúztatásán. Pintér András farmert visel, most látom: kicsi és mozgékony. Arcán ugyanaz a mosoly, mint amivel betegei fölé hajolhat.

Schäfer Józsefet hasonló fából faragták. Meglehet, az egyforma zöld ruha adja az azonosságot. Meglehet az, hogy a naponta együtt élők egymáshoz hasonulnak. Schäfer doktor, ahogy mondja, „tüke pécsi". Itt született, itt járt iskolába, itt lett műtős a klinikán. Orvos akart lenni mindig, a műtősként letöltött idő hozta meg a döntést: gyereksebész.

— Nem mindegy egy sebész számára hogy gyermekeket vagy felnőtteket gyógyít?

— Már hogy' lenne mindegy! A gyerekek nem kis felnőttek. Más a szervezetük, másképp betegek, ha betegek, és másképp gyógyulnak. Gondoljunk csak arra, hogy egy törés mit jelent egy felnőtt, s mit a gyerekek esetében! Más az orvos szerepe is. Az operációnak itt kisebb a súlya. Fontosabb az, hogy mi történik az altatás előtt és az ébredés után.

A doktor az operáció előtti altatásról beszél, de ő is úgy érti, ahogy én, képletesen: ki hajol a kis betegek fölé? A pécsi klinika folyosóján Cencz Béláné virraszt. Hosszú éveken át főnővér volt a gyermeksebészeten. Most nyugdíjas, pihenőidejéből jár vissza munkába. Harmincnégy év nagy idő, mondja, nem lehet ennyi idő megszokásait egyik napról a másikra levetni. A mozdulatot, amellyel a gyerekhangokra figyel. A Noémi — mondja. — Most operálták, friss a seb, most kezdenek dolgozni a varratok.

A gyógyulás: élet

Fekete Andrea elkopog a hang irányába. Fiatal lány, egy éve, hogy a klinikán dolgozik. Jó időbe telik, amíg visszatér. „A Noémi volt, fájhat a vágása. De inkbáb azért sírt, hogy ott üljek az ágya mellett."

— A gyerekkórházban anyának is kell lenni egy kicsit — mondom a nyugdíjas főnővérnek.

— Elsősorban annak kell lenni. Bár az édesanyákat nem pótolhatjuk, a gyerekek azt várják el tőlünk, ami kórházban különösen hiányzik nekik: a figyelmességet, a segítést, a szeretetet.

— Segít a műtéteknél is?

— Az előkészítésben. Sokszor mondták már az orvosok, hogy mosakodjak be, de hát nem vagyok én szakember. A műtéteket végignézem, tudnom kell, mi történik azzal a gyerekkel, aki az én gondom. Volt egyszer egy kis csehszlovák fiúnk. A műtét után az orvosok nem sok esélyt adtak neki. Három hétig magam etettem, akarata és betegsége ellenére is. Sokszor nekem fájt, hogy kegyetlen voltam hozzá. De mekkora öröm volt, amikor egy év múlva meglátogatott bennünket. Meggyógyult és az az ő esetében nem kisebb dolog volt, minthogy — él.

„Én máig nagyon nehezen viselem a más betegségét", mondja az éjszakás nővér, Fazekas Józsefné. Kilenckor érkezik, átveszi Andreától az ügyeletet. Megbeszélik, melyik gyerek milyen állapotban van. Kinek kell gyógyszer, mikor kell műszert cserélni. „Noémi kicsit nyűgös — mondja Andrea —, ülj néha mellé."

Segítség azonnal

A klinikának ma csöndes napja van: másik kórház az ügyeletes, így nekik csupán saját betegeikre van gondjuk. S ha egy újszülöttnek azonnali orvosi segítségre van szüksége, akkor bolydul fel a folyosó. Az éjszakás nővér ilyenkor az ügyeletes orvost értesíti, ő pedig elindítja azt az autót, ami összeszedi a mindig készen álló stábot.

A kórteremben Noémi még fel-felsír. A tamási Szalai Szilvia föltészi a polcra a Micimackót, a gyönki Kiss Attila talán már osztálytársai közé álmodja vissza magát.

Nyugodtan alhat. Van, aki vigyázza álmát.

Major Árvácska

Fotó: Wagner Margit

VITASSUK MEG!

„Úgy látszik, hogy az úttörőszervezet csak lányokból áll. Hiszen hétről hétre ők szövegelnek a lapban" – jegyezte meg az egyik hozzászóló a „Kinek van igaza?" című vitánk során. Miután újra átnéztük a leveleket, kiderült, hogy az illetőnek igaza van. Fiúkból álló őrs torzsalkodásáról folyt a vita, de az egyik kezünkön meg lehetett számolni, hogy hány fiú hallatta hangját. S még az olyan jelentős eseményen is, mint az országos úttörőtalálkozó, csak elvétve lehetett fiút látni a küldöttek között. Gégény Jolán, az ibrányi 1106-os Kossuth Lajos Úttörőcsapat Móricz Zsigmond rajának titkára pedig arról tudósított bennünket, hogy náluk az őrsökből teljesen kivonultak a fiúk. A helyszínre utazva megtudtuk, hogy magában a csapat vezérkarában sem rózsásabb a helyzet. A 18 tagú úttörőtanácsban csupán ketten képviselik a fiúkat . . .

— Te írtad, hogy eltűntek, vagy nem? Az osztályból is elmentek?

Kérdésemre a nyolcadikos ibrányi lány a vállát vonogatta.

— Dehogy mentek. Az őrsben unták a banánt. Egyik napról a másikra hagytak ott bennünket. Azt mondták, nem közösködnek többé velünk. Pedig a szerződést is együtt írtuk alá.

— Milyen szerződést?

— Elvállaltuk, hogy társadalmi munkában, felváltva takarítjuk osztályunkat. El is osztottuk a munkát, de a fiúk nem voltak hajlandók megfogni a seprűt.

JÁTSSZÁK AZ ESZÜKET

— Más feladatot is kitalálhattatok volna számukra.

— Volt néhány ajánlatunk, de egyikhez sem fűlt a foguk. Váratlanul bejelentették, hogy külön őrsöt szeretnének alapítani.

— Joguk volt hozzá.

— Meg is szavaztuk, de nem lett az egészből semmi. Akit ugyanis őrsvezetőnek szemeltek ki, az nem vállalta a vezetést. Aztán egy másik fiúval próbálkoztak, de ő is nemet mondott. Hogy ne váljanak nevetségessé, kitalálták, hogy ha a nyolcadik osztályban nincs előírva az őrs szervezése, mert az utolsó év a KISZ-életre való felkészítés éve, akkor a hetedikben is fölösleges ilyen dedós dolgokkal foglalkozni — mesélte Joli.

— Játsszák az eszüket! Azért bizonygatják, hogy ők már kinőttek az őrsből, hogy ne kelljen semmit csinálni. De a tanulásban sem csipkedik magukat. Tessék csak megnézni az osztálynaplót. A fiúk neve mellett elég sok a „fa" — erősítette meg a rajtitkár szavait Kató Marika, aki egyik vezéregyénisége a csapatnak.

— A lányőrsök végül is miként boldogultak?

— A fiúk annyira elrontották a hangulatot, hogy jó darabig nem tudtunk napirendre térni viselkedésük felett. Sokalltuk, hogy tizenhat lány tartozzon egy őrsbe, s addigaddig törtük a fejünket, hogy mi legyen, hogy vége lett a tanévnek.

— Most mi a helyzet?

— Nyolcadikban már csak rajunk van. De továbbra is mi dolgozunk a fiúk helyett.

A PLETYKA MÉRGEZ

Vasas Géza osztályában is sok a lány, egy kicsit ő is tart csípős nyelvüktől, de kereken kimondta, ami a szívét nyomta.

— Mi játsszuk az eszünket? A lányok nyüzsögnek folyton, hogy felhívják magukra a figyelmet.

— Ha akarnak, ha nem, nyüzsögniük kell, mert ti sehol nem vagytok. Ők vállalták magukra a csapat gondját. Az őrsök többségét lány vezeti.

— Azért nem szeretnek ott lenni a fiúk. Ki bírja elviselni az állandó szószátyárkodást? A legtöbb baj oka a lányok pletykás természete. Nyomban kikezdik az osztályban is, aki talpraesettebb, mint ők. A múltkor, amikor az egyik jó tanuló lány dolgozatát a tanár gyengébbnek értékelte, mint amit várt, a fiúkét pedig megdicsérte, a többi lány is összefogott ellenünk. Azt híresztelték, hogy puskázásnak köszönhetjük a sikert. Szerencsére nem mérgesedett el a hangulat, mert osztályfőnöki órán szót kértem, és osztályfőnökünk alaptalannak minősítette a lányok vádaskodását. Tavaly még vegyes őrsünk volt és folyton vitatkoztunk. Ha összejöttünk, a lányok a tanteremben akartak ücsörögni. Mi viszont szívesebben mentünk volna focizni, vagy a környékre túrázni.

— Nem képesek megérteni, hogy a foci jobban érdekel bennünket, mint az őrsinapló-pingálás. Futni is szeretünk. Nem véletlen, hogy az ibrányi fiúk atlétikában majdnem mindig ott vannak a megyei döntőkön is. Ha rajtam múlna, én az őrsöket a gyerekek kívánságának megfelelően szervezném meg. Nyulászok, ezermesterek, motorosok, futballisták, futók őrse is lenne — mondta Dobronyai Jancsi.

A lányok közül valaki csipkelődni kezdett:

— És a Surda őrsbe kit tennél be?

— Tündi Feriék őrsét ne bántsd! Ők legalább jól megvannak. Ferinek még ahhoz is volt bátorsága, hogy bevallja, a vezetéshez nem nagyon ért — mondta Kató Marika.

FÉLNEK A FELELŐSSÉGTŐL?

Nem akartam hinni a fülemnek. Az országos úttörőtalálkozóra például azért kellett Ibrányból csak lányokat küldeni, mert az a fiú, akit csapatgyűlésen megválasztottak, kicserélte küldöttigazolványát egy tábori beutalóra. Lemondott egy életre szóló élményről, játékot ígérő kalandról, mert nem szeret szerepelni . . .

— A fiúk baját oldják meg a fiúk — állt fel helyéről az egyik lány. — Az az igazság, hogy rosszabb úttörők, mint a lányok. Nem udvariasságból vagy szerénységből engedik át nekünk a tisztségeket, hanem azért, mert félnek a felelősségtől, nincs ötletük.

— Ezek nagyon kemény szavak — jegyeztem meg.

— De igazak!

*

Csak Ibrányban „tűntek el" a fiúk? Riportunkat még folytatjuk, de szeretnénk tudni, hogy máshol mi a helyzet. Kétszer ad, aki gyorsan ad — így a közmondás. Sokat segít, aki azonnal tollat ragad és megírja véleményét.

Faragó György
Fotó: Szalay Béla

HOVÁ TŰNTEK A FIÚK?

ZSIBONGÓ

FUSS A PAPÍRODÉRT!

A futómozgalom őszi idényének hagyományos záróeseménye a fővárosban a népligeti őszi maraton. Mielőtt a kitartás bajnokai nekivágnának idén október 26-án tizenegykor a negyvenkét kilométernek, elindul egy mindeddig páratlan futam is: tíz órakor lesz a rajtja a nagyjából tíz kilométeres MÉH-futásnak.

Hogy mi benne a páratlan? Az, hogy a nevezési díj nem pénzben, hanem papírban fizetendő! Természetesen nem a helyszínen... A versenyen azok indulhatnak, akik tíz kilogramm papírhulladékot adnak át október 24-ig térítésmentesen a budapesti, vagy Pest megyei MÉH-telepek valamelyikén.

NA ÉS?

Mi már semmin sem csodálkozunk. Két láb a levegőben? Na és? Aki odatette, majd le is veszi.

NAPOCSKÁÉK VASÁRNAPJA

Október 12-én érdemes ellátogatni a Szovjet Kultúra és Tudomány Házába. Délelőtt a Napocska Gyermekklub színes műsorában például fellép a Misa Színház társulata is, délután pedig az Ifjúsági Filmklub a Jekill doktor és Mr. Hyde különös története című filmet vetíti.

A PAJTÁS MEGKÉRDEZTE...

... mi az a SATU és mióta van Diósgyőrött?

Csorba Balázs, a Diósgyőri Gépgyár KISZ-bizottságának politikai munkatársa:

— Számháború és túra rövidítése, melyet 1979-ben azért találtunk ki, hogy egy napra közös játékra összehozzuk az úttörőket. Kezdetben évente rendeztük, de az utóbbi időben már csak kétévente, mert közben van a Horizont, a KISZ-esek napja.

— Kiket hívnak a SATU-ra?

— A diósgyőri és a környékbeli gyerekeket. Ezerötszáz-kétezer úttörőt.

— Mi a program?

— A főszerep változatlanul a számháborúé és a járőrversenyé. Mindkét harci játékot igen kedvelik. De rendezünk aszfaltrajzversenyt, sportbemutatókat, tűzoltást, főzőversenyt és játékos vetélkedőket is.

— Úgy hírlik, a gyerekek ismét évente óhajtanák a SATU-t. Mikorra tervezik újra?

— Most volt, s 1988-ban ismét lesz. De jövőre, a Horizont-napra is szeretettel várjuk az úttörőket.

NYILAS MISI

Ki ne hallott volna Móricz Zsigmond halhatatlan Nyilas Misijéről? Szeptembertől láthatod is a budapesti Nemzeti Színházban. A Légy jó mindhalálig színpadi változatának főszereplője: Kerekes Éva.

FÖLÜLNÉZETBEN

Ami igaz, igaz, csodás ez az őszi táj! Most már csak az a kérdés, hogy jutunk le a hegyről?...

HÉJALESEN

Horváth Zsófi éppen egy kékes rétihéjával ismerkedik. Ugyanezt te is megteheted a gyöngyösi Mátra Múzeumban, ahol több mint négyezer preparált madarat (számtalan ritka példányt) őriznek.

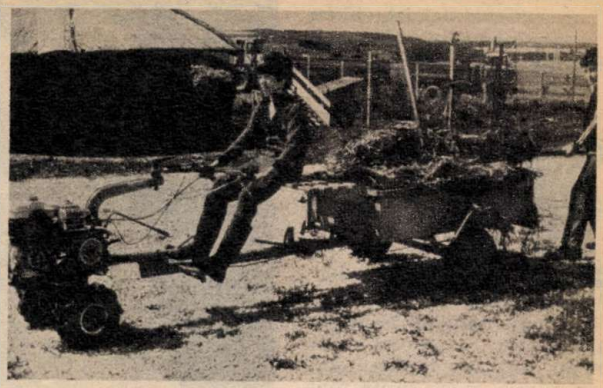

NYULAK, MÉHEK, JUHOK...

Üllőn, a Dóra majorban az országos állattenyésztési kiállításon az ország legjobb iskolaszövetkezeteiből négy bemutatkozhatott. A sándorfalviak és mélykútiak nyúltenyésztéssel foglalkoznak.

A dömsödi kis méhészekről a Pajtás tavalyi 33. számában már írtunk. Ők az elmúlt évben 45 kiló mézet pörgettek, s az országos verseny győztesei lettek. A nagylengyeli Előre iskolaszövetkezetben évente 200 sertést és 50 juhot tartanak. De nemcsak állattenyésztéssel, szántóföldi műveléssel is foglalkoznak, amihez kerti traktort kaptak, s a takarmányt saját üzemükben hasznosítják.

MOZGÁSSAL A MOZGÁSSÉRÜLTEKÉRT!

I. GO-KART ÉS KERÉKPÁR GRAND PRIX, GAZDAGRÉT

1986. október 12-én a Gazdagréti Közösségi Ház, a Formula Racing Club és a Szerpentin Kerékpáros Klub közös rendezésében egésznapos technikai sportversenyre és bemutatóra kerül sor a gazdag-réti lakótelepen. Kerékpárversenyek, Kesjár Csaba Formula-Ford versenyautója, a Lapkiadó SE Autósport Szakosztályának rally autói, és BMX bemutatók színesítik a reggel 9-től délután 3-ig tartó programot, ahol a leggyorsabb kerékpáros jutalma egy BMX kerékpár lesz. Ugyancsak BMX-szel távozhat az a legszerencsésebb néző is, aki megvásárolja a helyszínen árusított „nyerő" tomoblajegyet. Az esemény csúcspontja az úttörő go-kartozók országos meghívásos versenye lesz, amelyen a 14 éven aluli versenyzőgárda vesz részt. A döntőkre délután 14 órakor kerül sor, és a győztes az aranykoszorú mellett szintén egy Csepel BMX kerékpárt kap különdíjként.

A bevételt teljes egészében a mozgássérült gyerekek megsegítésére fordítják.

ZSIBONGÓ

Jelmezek, díszletek, melyeknek itt, ebben a színházban különösen illeniük kell a darabhoz . . .

MOLIÈRE-TŐL A SCI-FI-IG

Neve a budapesti gyermekszínháznak; rangos, fényes, méltó neve: Arany János Színház. Lehet, hogy nem ez a leglényegesebb momentum, mégis roppant fontos, mert úgy tűnik, most kapta meg azt a „névjegykártyát", amellyel beléphet a színházi világ „nagy szalonjába".

A névtelenség nyomasztó, a rangos név viszont kötelez.

Keleti István, a színház igazgatója elég sok interjút adott a közelmúltban. A sajtó képviselői ugyanis fölöttébb kíváncsiak voltak, miként seper az új seprő (?). Mert nemcsak nevet kapott a színház, új igazgatót neveztek ki az élére. Sokan úgy vélték, most aztán egycsapásra megváltozik minden.

— Pedig nem állítjuk feje tetejére a világot, nem bizony, nem mondogatjuk harsányan, hogy itt most új időszámítás kezdődik. Megőrizzük a jó hagyományokat, mert csak így lehet tovább építkezni. Létrehoztunk egy Művészeti Tanácsot, amelynek tagjai maradtak volt igazgatóelődeim. Szükségünk van a véleményükre, figyelemre méltó tapasztalataikra — mondta Keleti István igazgató.

— S amire leginkább szüksége van egy színháznak, ami nélkül létezni sem tudna, az a közösség. Gyakorta hallottam, olvastam panaszokat, vannak olyan színészek, akik valósággal félnek a gyerekközönségtől.

— Egyik legfontosabb teendőnk, eloszlatni ezt a félelmet. Ismernünk kell közönségünk természetét. El kell fogadnunk azt a tényt, hogy a mai gyerek szellemi képességének mértéke hihetetlenül megnőtt, ugyanakkor kevésbé tud elmélyülten figyelni egyetlen dologra. Azért nem csinál semmit teljes odafigyeléssel, mert túl sok minden történik vele, körülötte. Ahogy felnőttesen mondani szokás, a gyerek háttér televíziózás, háttér családi élet közepette nevelkedik. Félfüllel hallgatja a rádiót, félszemmel — ám állandóan — nézi a televíziót, félszavakkal kommunikál vacsora közben a szüleivel, s fél figyelemmel tanul, miközben fején a fülhallgató, s mindenféle zenék zsongják körül az agyát. Mivel állandó figyelemmegosztásra kényszerül, elveszti összpontosító képességét.

— A gyerek tehát szétszórt figyelmű, s türelmetlen néző.

— Ez igaz, s ezzel nekünk számolnunk kell. Igyekeznünk kell minél jobban lekötni a figyelmét, persze nem harsány ripacskodással, ordítozással, szájba rágó direkt módszerekkel. Úgy kell a gyerekeknek játszanunk, hogy figyeljenek a csendesen elmondott mély gondolatokra, és fogékonyak legyenek a halk lírai mozzanatokra is.

— Az elmúlt években divatba jött nálunk is a gyerek lelkét aggódva féltő óvatosság. Pszichológusok, pedagógusok és a sajtó

Akik sohasem féltek a gyerekközönségtől: Simorjai Emese és Gömöri V. István

egyes képviselői valóságos hadjáratot indítottak a kicsiket rémisztgető mesék; boszorkányok, szörnyek, sárkányok ellen, mondván, ne tegyük tönkre idő előtt gyerekeink idegeit.

— Ez dőreség. A világ, amelyben élünk, a csúfság és a szépség egysége. Tele van borzalommal. Ezt tagadni, elkendőzni, alapvető vétség lenne. Meggyőződésem, hogy azok a mesék, történetek, amelyek a gonosz legyőzetéséről szólnak, lélektani gyógymódnak számítanak. S minél rettenetesebb, minél félelmetesebb a gonosz arca, annál nagyobb gyönyörűség az elpusztítása. Nem vagyok tehát boszorkány- és szörnyetegellenes, sőt. Rendíthetetlenül hiszem, hogy az 5—8 éves korosztálynak nélkülözhetetlen lelki tápláléka a klasszikus mesevilág, a törpék, óriások, boszorkányok, tündérek, varázslók tartománya. Nincs szükség álmodern okoskodásra, nem kell az óperenciás tengert egy lakótelep panelházának a fürdőszobájába beköltöztetni. A gyerek nem kis felnőtt, lebegő képzeletvilágát nem kell idő előtt kikötözni a valóság oszlopaihoz. A kilenc-, tíz-, tizenegyévesek már életszagúbb kalandokra vágynak, nekik már valóban a kaland kell, csupa nagy betűvel, játszódhat az a földön vagy az űrben.

— Ha már korosztályokban gondolkodunk, lépjünk tovább. Mi kell a tizenkét-tizennégy éveseknek?

— Mivel ők lesznek a holnap felnőttközönsége, nekik már feltétlenül ízelítőt kell adnunk a klasszikus színházból.

— A színház működésének alapkoncepciója tehát a korosztályok felosztása.

— Ez természetes. Az iskolában sem hatodik osztályban tanítják az ábécét és nem elsősöknek kell bíbelődniök kétismeretlenes egyenletek megoldásával. Ezzel mi tisztában vagyunk, s jó lenne, ha az iskolák is megértenék, hogy az oktatás területén nyolc évre beosztott időrend kissé lazábban ugyan, de nálunk is törvényszerű. Nem lehet a kamaszoknak tervezett előadásokra elsős, másodikos apróságokat is beszervezni (és fordítva), mert nyilvánvalóan felborul a rend a nézőtéren.

— A példa valóban szemléletes. Elképzelni is nehéz, mi lenne egy olyan történelemórán, ahol együtt ülnének nyolcadikosok és másodikosok.

— Na ugye. A mai gyerekközönség dekoncentráltságán túl, ez a másik alapvető gondunk, amit viszont csak úgy tudunk megoldani, ha az iskolák, a tanárok okos és belátó partnereink lesznek. Hogy könnyebb legyen a dolguk, s a miénk is, megpróbáljuk bevezetni az esti előadások rendjét — hatórai kezdéssel —, amikor valóban csak kamaszokra számítunk.

— Hány gyerek fordul meg évente az Arany János Színházban?

— Százkilencvenezer. Heti nyolc előadást tartunk, s egyszeri alkalommal ötszázharminc gyerek fér be a nézőtérre. Ha sikerül elérni azt, hogy az előadásokat mindig az a korosztály nézze, amelyikhez szól, akkor megszűnik a színész félelme is.

Ezt a dolgot én alapvető problémának tartom és hihetetlenül komolyan veszem. Bízom abban, hogy ezt az interjút talán pedagógusok is elolvassák, vagy ha nem, hát értelmes tanítványok továbbítják nekik üzenet gyanánt: okos közönségszervező munkájuk nélkül nem tud igazán megújulni a mi színházunk. Ne az legyen az elsődleges szempont, hogy színházba menjen a gyerek, hanem hogy melyik gyerek melyik előadásra és miért.

Magyar Katalin

Ketten, akik annyiszor érezhették már a gyerekek hálját: Andai Kati és Kristóf Tibor

Kép egy sikerdarabból: Emil és a detektívek

PETROVÁCZ ISTVÁN

KESERŰ VAKÁCIÓ 6.

— Menjünk innen! — ugrott talpra.

— Miért? — húzta le Ubrizsi. — Azt hitted, egyedül leszünk ekkora erdőben? Ne félj, nincs az orrunkra írva, hogy megszöktünk otthonról. Meglessük, mifélék, és ha muszáj, azután is ráérünk elpucolni!

Kieresztette a levegőt a gumimatracból, s a két zsákkal a hóna alatt puha léptekkel, mint a macska, bevetette magát a cserjésbe. Kisjakab megpróbálta csendben követni.

A bokrokon túl a jókora tisztáson, vásárian színes és hangos sokadalmat láttak maguk előtt.

— Filmeznek! — egyenesedett fel Ubrizsi. — Odamegyünk?

— Menjünk! Csak előbb hadd fűzzem be a cipőm!

Átsétáltak a tisztáson anélkül, hogy bárki is ügyet vetett volna rájuk, s a túlsó oldalon, a félkörben lefektetett síneken ide-oda tologatott lapos kocsira szerelt kamera mögött sürgölődőktől kicsit oldalt rakták le a csomagjaikat.

A sínek határolta félkörben vagy egy tucat gyerek kergette a rongylabdát. Fürdőnadrágban voltak, s egyforma trikóban. Egykapura játszottak, már amikor próba volt, szünetben, nem lévén más elfoglaltságuk, egymás bokáját rugdosták.

A kamera előtt, fonott kerti székben, madonnaarcú színésznő ült, oldalt tőle tizenkét éves forma szeplős fiú tördelte idegesen a kezét.

— Figyelem, próba! — emelte a magasba a karját a szikár, szemüveges férfi, a rendező.

A madonnaarcú hölgy a fonott kerti székben, a szeplős kisfiúra villantotta szép fehér fogait, mire az még idegesebb lett. Közben megelevenedett a háttér, a kapus vállán át kidobta a rongylabdát, amit egy hórihorgas nagyfiú ügyesen kezelt, egyik lábáról áttette a másikra, majd begyakorolt mozdulattal átemelte a rátámadó hátvéden.

— Próba, csendet! — kiáltotta a rendező.

— Hidd el, anya, én egész délután tanultam — darálta a szövegét a szeplős fiú kifejezéstelenül, száraz fahangon.

— Állj, hamis! — bődült el a szikár, szemüveges rendező. A fiúhoz rohant, s hadonászva magyarázta neki: — Hányszor mondjam, Karakas, te a filmben a rossz tanulót játszod, aki egyest kapott. És most méltatlankodsz. Arra gondolj, amikor egyest viszel haza, hogyan próbálsz kimagyarázkodni az anyád előtt!

— Sehogyan!

A rendező keze megállt a levegőben.

— Én, Tamás bácsi kérem, még soha nem kaptam egyest! — világosította fel a fiú.

— Kettest csak kaptál. Vagy hármast?

— Nem én! Kitűnő vagyok!

S kidomborította a hasát.

— Állj félre!... Ki kapott már közületek egyest? Vagy kettest? — fordult a karosszék mögött pukkadozó, alkalmi futballistákhoz a rendező.

— Pemete szokott kapni! — csúszott ki Kisjakab száján.

A rendező felkapta a fejét.

— Ez jó film lesz! — dörmögte. — Még el se kezdtük a forgatást, máris van nézőközönségünk... Ki az a Pemete?

— Ő! — taszigálta a rendező elé Ubrizsit Kisjakab.

— Milyen tanuló vagy?

— Hát... — s Pemete elkezdte számolni az ujjain. — Van öt kettesem, de lehet, hogy hat. Egy ötösöm tornából. A többi jegyem hármas!

— A többi? — A rendező akkorát nyerített, hogy visszhangzott bele az erdő. — Miből van hármasod?

— Énekből. Rajzból. És ... magatartásból!

Most már az egész társaság hahotázott.

— El tudnád játszani a rossz tanuló szerepét? — kérdezte később a fiútól a rendező.

Pemete hosszan fürkészte Tamás bácsi arcát. Megpróbálta kitalálni, ugratja-e a rendező, vagy komolyan beszél vele.

—Ahhoz nekem nem kell játszani! — mondta végül.

A menedékház környékén, ahol a filmesek tanyáztak, elültek az utolsó neszek is. De a két fiú még sokáig forgolódott a sátrában, amit az erdőszélen vertek fel. Fülledt, meleg volt az éjszaka, ezért a sátor bejáratán résnyire félrehúzták a ponyvát.

Kisjakab sóhajtozott, krákogott, aztán csak kibökte:

— Figyelj, Pemete! Jobb, ha tőlem tudod, nagy marhaságot csináltam!

— Már megint?

Kisjakab nem figyelt arra, mit mondott a barátja. Zavartan folytatta:

— Pénteken, amikor a srácok hazamennek, el kell innen tűnnöm. Elmondtam Karakasnak, hova járunk suliba. S képzeld, az ő unokatesója is odajár. Az Ölvedi, a hetedikből. Vasárnap már az egész lakótelep tudni fogja, hol keressenek bennünket! Te maradhatsz nyugodtan, én meg csak kitalálok valamit. Aztán, ha már te is meguntad a filmezést, újra találkozunk...

— Hogyisne! Együtt megyünk! — ült fel Pemete. Úgyis sok időt pocsékoltunk el már itt.

— És a filmmel mi lesz?

— Megkérem Tamás bácsit, péntekig forgassa le azokat a jeleneteket, amelyekben szerepeltetni akar.

— És mikor tanulod meg a szerepedet?

— Felmondom az egész forgatókönyvet. Most itt, azonnal. Ha akarod!

A Dunakanyar kedvelt kirándulóhelyén, a strandon, azon a borongós keddi reggelen szinte alig lézengtek. Az egyetlen pénztárban a jegyárusnő bolyhos, vastag fonalból télikeresztyűt kötött. Csupán futó pillantásra méltatta az ablak alatt csomagjaikkal bajlódó fiúkat, s megkérdezte:

— Kabin lesz?

— Igen, kabin! — vágta rá habozás nélkül Kisjakab. — Mennyit fizetünk?

A jegyárusnő megmondta. Kisjakab apróban leszámolta a pénzt, s máris hurcolkodhattak be a kapun. A kabinos, csomagjaik láttán, mindjárt a bejárat mellett adott nekik fülkét.

— Ez eddig simán ment! — súgta Kisjakab, s a hátizsák zsebéből előkotorászta a szappantartót. S magával vitte a kézitáskáját is. Egész vagyona ebben a táskában volt, nem merte a kabinban hagyni.

— Megmondtam én, Bütyök, felesleges begyulladni! — ropogtatta az ujjait Pemete. — Aki fél, hamar megijed!

S vigyorgott saját szellemességén.

(Folytatjuk)

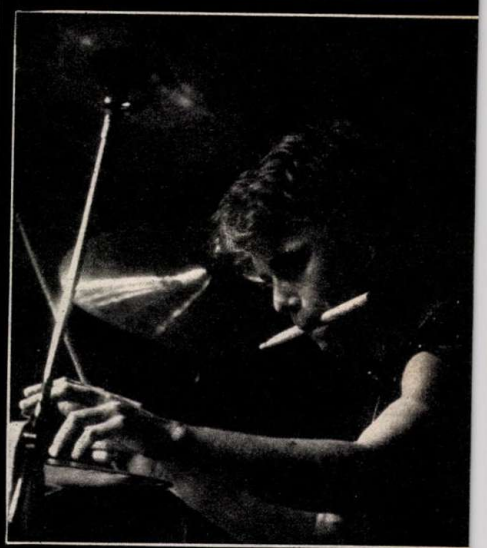

ZENEI ESZPERANTÓ

DZSESSZ-NAPOK, DEBRECEN, 1986.

... Mister Ulmer követelődző pasas. Dobosa, ez a vékony fekete fiú, már annyira hajszolja magát, hogy a nyelve is kilóg, de Ulmer még erősebb, még dübörgőbb ritmust akar. „Gyerünk, gyerünk!" – mutatja a cingar srácnak, s gitárján valami vad rögtönzésbe kezd. Nem tiszteli a hangnemek és a harmóniák határait, de ebben a zenében azért felismerhetők a városi blues, a fekete gettók panaszos kesergőinek elemei.

A New York-i trio után Dresch Mihályék fognak „bizonygatásba", megmutatva, hogy lehet jazz-t varázsolni a magyar népzene kincséből is. Fújják a régi csürdöngölőt, terpeszkedik a muzsika, lassan kitolja határait, s egy teljesen új világot épít most a hangokból a két szakszofonos. Uj világot, mint ahogy a holland Jasper vant Hof sem

tudja megállni, hogy ne teremtsen. Néha fölkiálthatnánk, hogy ez Chopin, hogy ez Debussy, hogy ez már majdnem bünös plagizálás, de csak néhány taktus erejéig élhet bennünk ez az érzés. Kanyargó, tekervényes utakat tesz meg a dallam, megáll itt-ott, s lebeg méltóságteljesen, mint valami hatalmas, kiterjesztett szárnyú madár...

Vant Hof engedelmeskedik a törvénynek: a jazz-ben teremteni kell. Mindegy, hogy milyen hangszeren játszik valaki, a kötelesség alól nem bújhat ki. Szabványokhoz, előírásokhoz, kottákhoz szokott zenész ebben a világban teljesen összezavarodna. A jazz muzsikusai viszont csak akkor érzik jól magukat, ha az amúgy szabályosnak tetsző ritmust széttördelhetik, a dallamból pedig megépithetik saját világukat, engedve felvillanó ötleteiknek, a társak ösztönzésének...

S. F.

Fotó: Karasz

Jó szelet, sárkány!

A sárkányeresztők — ki gondolná? — jó néhány világcsúcsot tartanak számon. A magassági rekord több mint hatezer méter, de sorosan röpített sárkány már kilencezer méter fölé is emelkedett. A soros röpítés azt jelenti, hogy egyetlen zsinóron több sárkány van. Ennek a mennyiségi világrekordja szinte elképzelhetetlen: több mint négyezer darab. A legnagyobb sárkányok akkorák, tucatnyi ember kell ahhoz, hogy a szél szárnyán el ne szabaduljanak. A legkisebbek pedig csupán néhány négyzetmilliméternyi felületűek. Ez utóbbiaknál viszont nem az a lényeg, hogy minél magasabbra szálljanak, hanem hogy „a föld síkjától számított 22,5 fokos szögben megálljanak, lebegjenek".

Magyar világbajnoka is van a sárkányeresztésnek, mint az a Pajtás egy régebbi számából tudható: Árvay Lajos San Franciscóban mutatta be kétzsinóros, irányítható sárkánynyal a világ legszebb hatos szaltóját. S hogy sárkányozással foglalkozni nem léha dolog, annak bizonyságául szolgálhat Bell úr, a telefon föltalálója, aki, amikor már elég pénze volt rá, hogy azzal bajmolódjék, ami nagyon érdekli, sárkányeregetéssel kísérletezett. Az általa kifejlesztett tetraéder elemekből megépítette a Sigent I. és a Sigent II. sárkányt, melyekkel embert is emelt. Egy ilyen komoly tudós pedig már csak nem fecsérli hiábavalóságokra az idejét!

Hasznosítható a sárkány a légifényképezésben, a meteorológiában, de emelhet rádióantennát is a magasba. De használható úgy is, hogy jelzősárkányként tengeri hajók mentőcsónakjának a fölszereléséhez tartozik. Andaházy László pedig — aki a Magyar Sárkányeresztő Klub tagja, és „civilben" polgári védelmi törzsparancsnok — úgy fogja munkába megannyi sárkányának egyikét-másikát, hogy szánkón vontatja vele a családot a téli Balaton jegén.

Andaházy László vállalkozott a Havanna lakótelepi közösségi ház idén ősztől működő sárkányépítő szakkörének vezetésére.

— A tavasszal, a kecskeméti országos játékszimpóziumon előadást tartottam. Ezután keresett meg Kissné Batiz Mária, a közösségi ház munkatársa, és kínálta föl a lehetőséget. Én pedig elfogadtam.

— Önnek mióta szenvedélye a sárkányozás?

— A hűvösvölgyi Nagyréten rendeztek 1983 őszén egy sárkányeresztő napot. Erre mentünk el a fiammal. Csináltam neki egy sárkányt, de sehogy sem bírtam beindítani. Ezen úgy megmérgelődtem, hogy azóta is szüntelen szenvedéllyel foglalkozom a sárkányépítéssel, sárkányeresztéssel.

— Azóta már nyilván kitalálta, miért nem akart röpülni az a legelső sárkány?

— Nem tudtam még, hogyan kell beállítani a szélerősségnek megfelelően a kantárt meg a farokrészt.

— Bocsánat, a szélerősséget és a farokrészt értem, de mi az a kantár?

— A kantárral tudom befolyásolni, hogy a sárkány milyen szögben feküdjék rá a szélre. Több ponton van a sárkányhoz erősítve, és hozzá csatlakozik a tulajdonképpeni eresztőzsinór.

Szél, ha akármilyen kicsiny is, szükségeltetik a sárkányeresztéshez. A Havanna lakótelepen alighanem mindig fúj a szél. Az egymástól kellő távolságra sorakozó, hatalmas panelépületek legföljebb terelik a levegőáramot, de meg nemigen törik a lendületét. A betontornyok közt szinte szerényen húzódik meg a Havanna Közösségi Ház új, földszintes épülete. A nagy üvegablakokon keresztül kintről is jól látható, mi zajlik odabent, a tágas térben. Most éppen tizenéves gyerekek barkácsolnak egyszerűen elkészíthető papírsárkányokat, némelyik még köpenyben, ahogy az iskolából kijött. Péntek délután, három óra. Alakulóban a szakkör.

— Úgy tervezem — mondja Andaházy László —, két-három alkalom elég ahhoz, hogy egy kicsit foglalkozzunk a sárkányozás történetével, és hogy ki-ki megépítse az első, egyszerű papírsárkányt. Azután felkerekedünk, hátizsákkal, ereszteni. A

sárkányeresztéshez legalább futballpályányi szabad térség kell, hogy a sárkány, ha esik, ne fára, épületre essék. A sárkányozás egyben természetjárás is. Meg egy kicsit matematika, egy kicsit fizika, egy kicsit műszaki rajz, egy kicsit szabás-varrás, egy kicsit technika... Kapásból csak ennyi jut az eszembe. De hogy el ne feledjem: mindenekelőtt játék. Lehet rendezni sárkánnyal futóversenyt, akadályversenyt, célba röpítést, de Indiában, Japánban, Kínában nagy hagyományai vannak a csapatos és egyéni sárkánypárbajok különféle formáinak is.

Újabb és újabb kíváncsiak óvakodnak be kintről a közösségi házba, a legelébb érkezettek pedig már odakint, a ház előtt száguldoznak kerékpáron. Nyomukban az első, frissen készült sárkányok úsznak a levegőben.

Nádasi Tibor

Fotó: Wagner Margit

ARANYTABLÓ

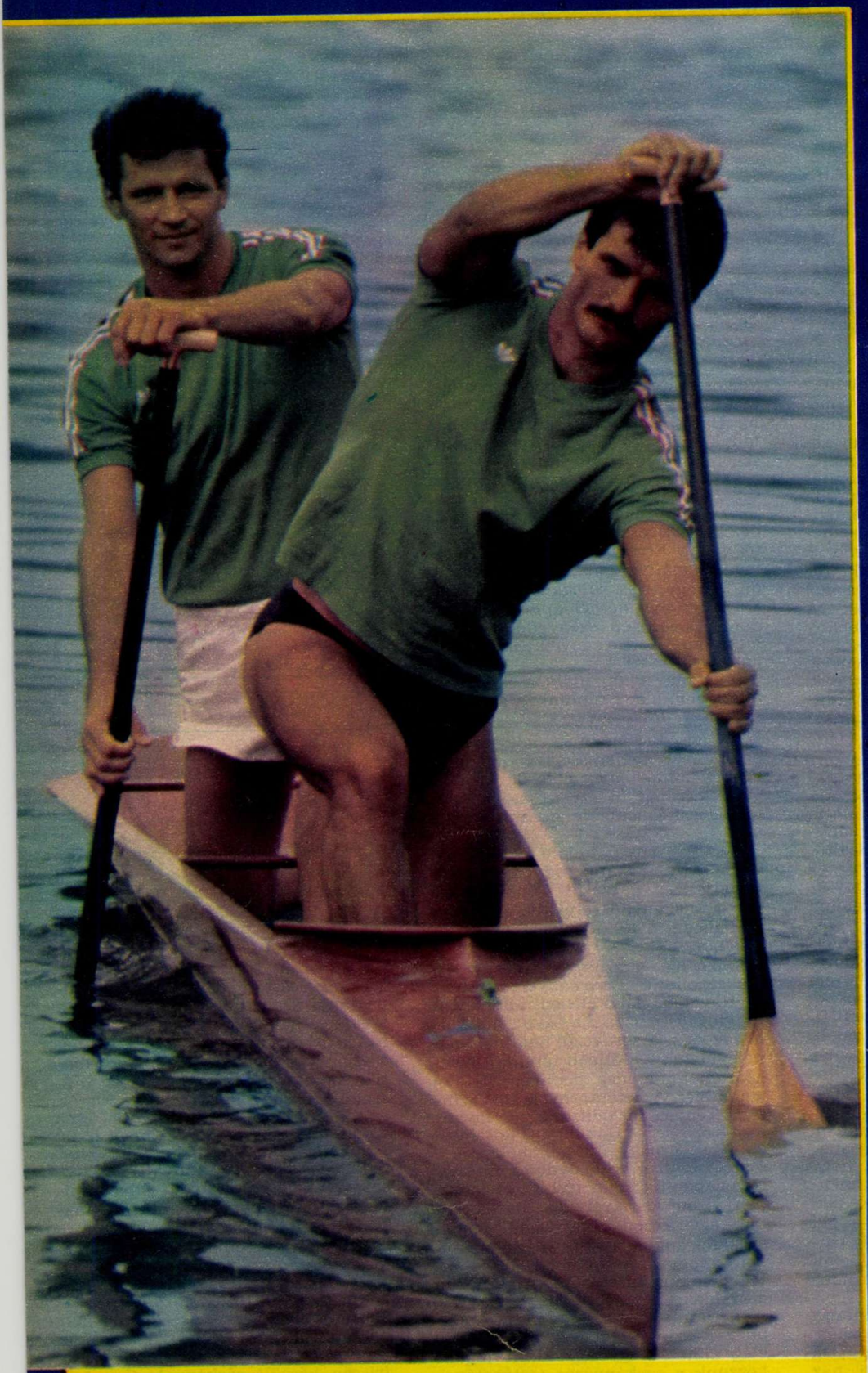

Kétszer a dobogó tetején: elöl Sarusi, hátul Vaskúti

Egy aranyos kvartett: G

A magyar kajak–kenu vál
gatott annyi aranyat hozott ha
za az augusztus végén, Mont
realban megrendezett világba
nokságról, hogy a csapat mell
akár egy-két testőr is elkelt vo
na. Mesélik, hogy hazafelé, a v
harosan jókedvű utazás alat
nyoma sem volt fáradtságna
Pedig bizonyára alaposan meg
dolgozott valamennyi „aranyifjú
a sikerért a kanadai vizeken. H
aranyérmet kasszíroztak a miein
s ez a hét világbajnokságot t
zenhárom magyar versenyző nye
te, vagyis a huszonhat tagú cs
pat fele világbajnokként tért ha
za!

A győztesek persze szerényked
tek. A párosok, négyesek eg
mást dicsérték, volt aki szere
csésnek titulálta magát, Saru
Kis János, a Vaskúti oldalán k
nu kettesben 500 méteren k
vívott győzelme után, az őket s
gítő szélről is említést tett, de
igazság az, hogy ezek a sportol
alaposan megdolgoztak a sik
rért. Az öröm perceiben is bizt
san eszükbe jutottak a kondit
remben eltöltött órák, vagy a d
navarsányi edzőtáborok idej
végzett iszonyatos mennyiség
munka. És ráadásul nagyon-n
gyon akarták a sikert... Vask
például a fent említett páros gy
zelmének pillanatában szinte b
rúgta a hajót a célba, de ú
ám, hogy harminccentis rést sz
kított a hajó fenekébe...

Jókor jött ez a vízicsoda, n
gyon jókor. Alig két hónappal
emlékezetes futballfiaskó, néhá
héttel az atléták Európa-bajno
ságon minden eddigit „alulmú
teljesítménye után. Akkor, amik
már pszichológusok elemezték
magyar sportolók világversen
ken mutatott lelki bénultság

záros, Rakusz, Kőbán

az, dr. Parti János, szövetsé-
kapitány akár hat aranyérem
gszerzését is lehetségesnek
totta a vb előtt, de szavait ki
tte volna komolyan? . . .

És akkor jött a kajak négyes-
n 1000 méteren Gyulai Zsolt,
ipes Ferenc, Fidel László és
vács Zoli, a kettesben 10 000
teren Kulcsár Gábor, és a
ntő előtt két nappal még 38
os lázzal bágyadozó Gindl
ci, a kajak egyesek 10 000 mé-
én a 21 éves, de már tavaly is
t nyert Csipes Feri, jöttek a
kajakosok: négyesben 500
teren Géczy Erika, Mészáros
ka, Kőbán Rita, Rakusz Éva,
tesben 500 méteren Povázsán
talin és Mészáros Erika, aztán
kenusok, a kenu kettesek 500
teres versenyében Sarusi Kis
os és Vaskúti István, aztán ők
ertek 1000 méteren is . . .

Még felsorolni sem egyszerű.
lottak az aranyak, akárcsak 13
tendővel ezelőtt azon az em-
ezetes tamperei világbajnok-
on. Akkoriban Giczi, Csapó
za, Deme és Rátkai „uralko-
". Reméljük a következő
nyesőre nem kell várni újabb
évig, s hogy ez ne csak re-
ny maradjon, arról a jelenlegi
dának kell gondoskodnia.
ehetség adott, a sikerek után
izalomban sem lesz hiány, és
nagyon lényeges: az átlag-
kor 23 év!

Végül persze elmúlnak az ün-
napok és kezdődik újra a
kkolás". Konditerem, kilomé-
ek a vízen vég nélkül, és az
bb világversenyeken az esé-
ség terhe. Vigyázni kell, mert
plusz teher könnyen lefékez-
a hajót . . .

(Trencsényi)

Tavaly 20 esztendősen nyert Csipes Feri; idén ismételt

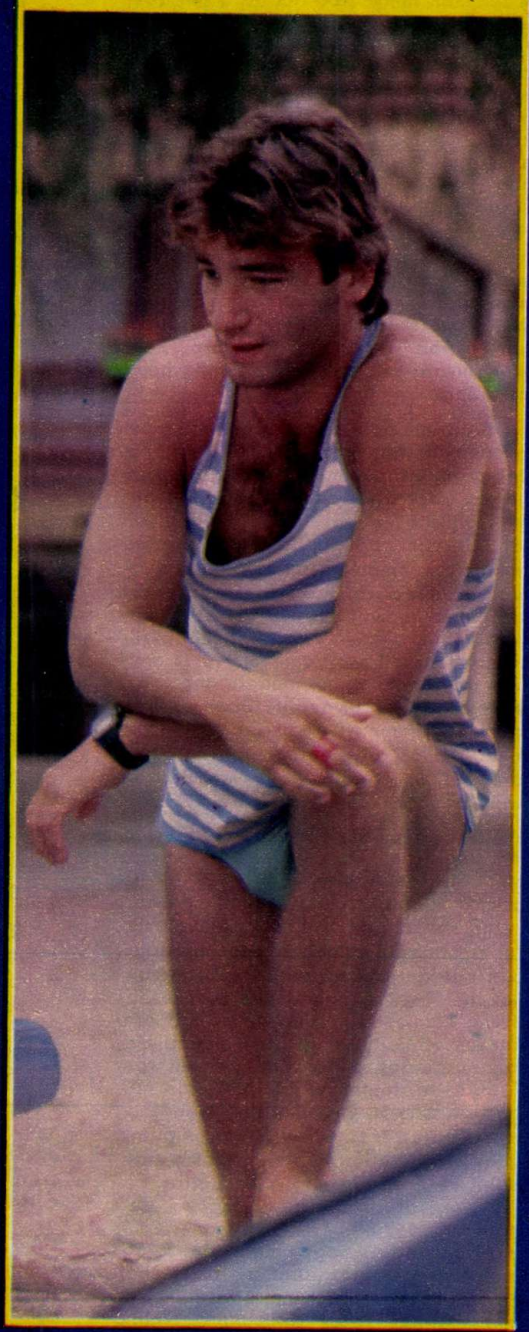

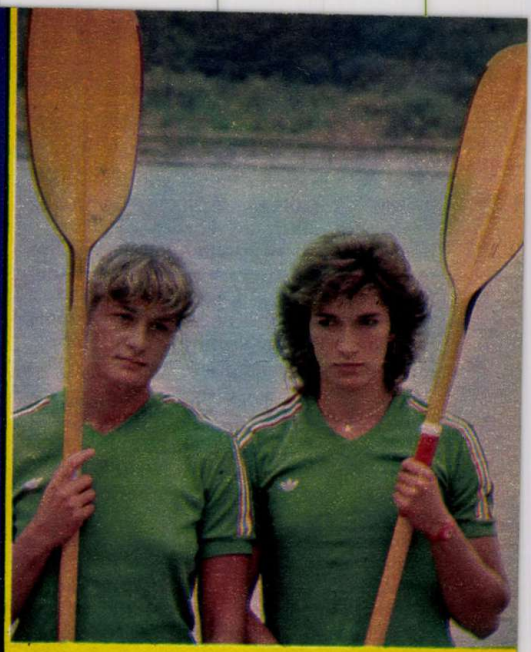

A kajak kettesek 500 méterén Mészáros-Povázsán kettős nyert

Ezer méteren az élen: Kulcsár és Gindl

„Kajakos alakok": Csipes, Gyulai, Fidel, Kovács

KEDVES ISMERŐS

A VARÁZSLAT MESTERE

Mintha csak valami vidám ünnep készülne. Apukák, anyukák harmincöt, negyven között, arcukon a beérkezettség nyugalma, mellettük immár koncertlátogató korba serdült fiaik és lányaik. Tizenévesek, huszonévesek kis csoportjai, csacska poénok, a legújabb divat szerint szabott ruhák, könnyedség, lazaság.

Megtelt az MTK-VM stadionja, a szemközti BSZKRT-házak tetején pedig sötét árnyak egyensúlyoznak a kémények és antennák között, vállalva ezer veszélyt Rod Stewartért, merthogy őt hozta most Budapestre az Ifjúsági Rendező Iroda, s amikor ez a szőke üstökű sztár a színpadra lép, a tetők pénztelen népe is ujjongani kezd. Stewart dúsgazdag. De kötődik hozzájuk életével, pályájának történetével, kötődik azokhoz, akik kopott farmerban ropogtatják a savanyú szotyolát a stadion falain kívül, s az antennák felé sandítanak, mert a mai estéből azért mégiscsak látni kellene valamit. Látni a fényességet, ami tovább táplálhat álmokat, ábrándokat...

Rod álmaiban inkább a zöld gyep, s egy finom bőrű, rugalmas talpú stoplis cipő kapta a főszerepet még annak idején. Ugyan ki gondolhatta volna akkor, hogy ezzel a rekedt, kissé fakó hanggal mekkora karriert lehet csinálni majd a hetvenes-nyolcvanas években? Stewart olajos szagú szerelőműhelyekben, s valamelyik londoni temető sírásójaként kezdett ismerkedni a munkával, az élettel. Aztán a sors kegyéből teljesülhettek gyermekkori ábrándjai: hivatásos labdarúgó lett. Persze a tartalékcsapat mezében szép lassan ráébredt, hogy bármennyire igyekszik, sohasem kerül a sportlapok első oldalára.

Éppen jókor jöttek tehát azok a hívások, amelyek különböző lemezfelvételekhez csábították őt. Rekedtes vokálja, sok blues elemmel tarkított gitárjátéka érdekes színfoltja lett később a Faces nevű együttesnek is. Nehéz lenne megmondani, Stewart mikor gondolt először a szólókarrierre. Óriási munkabírásával írta a számokat még éveken keresztül a Faces-nek és önálló lemezeihez is. Tény, hogy akkor ível felfelé igazán a pályája, amikor szakít az együttessel.

Most is „egyedül" áll a színpadon. A zenekar, melyben a dobos, a basszusgitáros, a zongorista és a két szólógitáros mellett három fúvós is játszik, csak szolgálja a rekedt, tompa hangot, hozza a különböző blues- és rockritmusokat, alapokat épít Stewart énekéhez. Dehogyis „löknék föl" egy-egy hosszabb szólóval a sztárt, engedik, hogy érvényesüljön érdes, kicsit külvárosi ízt hordozó hangjával. Rod kerüli a cirkuszt, kerüli a nagy felhajtást. A színpadon is csak annyit mozog, amennyit éppen szükségesnek tart, nem ugrál, nem rohangál, nincsenek széles mozdulatai. Valami laza táncot lejt inkább a számok ritmusára. Sokszor olyan ez, mintha csak egyhelyben toporogna.

Szinte minden arra kényszerít most bennünket, hogy az énekre figyeljünk, ne törődjünk semmi mással. És látom, hogy a rock and rollok, a blues-ok milyen áhítatot varázsolnak a harmincon túliak arcára, apukák, anyukák réveteg tekintettel. Kivételes percek ezek, visszafelé forog az idő kereke. Stewart most nem rockmágnás. Most az a külvárosi fiú, akinek napjában többször is magára kell erőltetnie a gyászt egy-egy idegen koporsó mellett, most az, aki csalódottan ül az öltözőben és érzi, hogy szépreményű pályája, annyiszor megálmodott jövője rossz átadásokon, kapu mellé vágott labdákon szenved hajótörést.

Majd egy órát tart ez a múltidézés, nosztalgiázás. Árad a zene, olykor szép, lírai dallamok törik meg a dübörgő ritmusok feszességét, Stewart pedig varázslatot kelt a hangjával. Azzal a hanggal, amelyről egy interjújában például azt nyilatkozta, hogy vannak nála sokkal jobbak és érdekesebbek a „szakmában", de ez a több ezer énekes elfelejti, hogy nem elég a dalokat csak úgy „ledarálni", elő kell adni őket. Mi a dolog nyitja? „Éld bele magad, fűtsd át a lelkeddel a nótát", mondja Rod, és neki el is kell hinnünk, hogy a színpadon képtelen másra gondolni és figyelni, mint a koncertre. Talán pont ez az átélés az, amivel például egy 1979-es UNICEF-koncerten is bebizonyította, hogy mennyire képes megfogni, megragadni a közönséget. Pedig abban a programban akkor olyan világsztárok léptek fel, mint Donna Summer, Bee Gees, de az est hőse Stewart lett.

A rövid szünet után különben már afféle dalokat ad elő, amelyeket e nevezetes UNICEF-siker utáni időkben komponált. Szünet, mondom, de az igazság az, hogy ezalatt az idő alatt sem maradtunk zene nélkül. A zenekar játszott egy hosszabb, úgynevezett instrumentális számot, ahol mindenki megcsillogtathatta képességeit az egymást követő hangszerszólókban.

Stewart közben átöltözött, fehér zakóját és piros nadrágját valami fekete szerelésre cserélte. Persze olyanra, amire az utcán föl sem figyelnénk, ebben is érvényesíti azt a régi elvét, hogy az ének, a muzsika a legfontosabb, semmi sem tolakodhat eléje, semmi sem oszthatja meg a közönség figyelmét. És hát igaz kell hogy legyen, mert Stewart tartja a versenyt immáron két évtizede, pedig ezalatt mennyi, de mennyi dolgot kitaláltak a menedzserek és a producerek, a kosztümök, látványosságok, technikai berendezések egész tárházát felvonultatva, hogy legyen mivel pótolni az igazi előadó erényeit! Stewartnak persze nincs szüksége a művi varázslatra. A rekedt, tompa hang a színpadon önmagában is különlegesség.

Óhatatlanul is felvetődik az emberben: hogyan volt bátorsága annak idején elindulni ezen a pályán!? Hogyan gondolhatott arra, hogy énekes lesz?! Válasz helyett, válasz gyanánt pedig néhány modernebb hangszerelésű számot kapunk, a zene változik, de Rod énekének varázsa marad. A dalok persze már a tizenéveseknek, huszonéveseknek szólnak. Lehet, hogy tetszenek az apukáknak, anyukáknak is, de számukra ez már csak muzsika és nem a saját életük, saját fiatalságuk egy darabja.

A nagy sláger, a Do Ya Think I'm..., mely a legvadabb diszkókorszakban is hosszú ideig vezetett különböző népszerűségi listákat, olyan ezen a koncerten, mint egy utolsó akkord. Igaz, nem ezzel a számmal fejeződik be az este, de Rodot ekkor emeli legmagasabbra a stadion közönsége, hatalmas üdvrivalgás támad már az első taktusok után. Stewart pedig csapzottan, izzadtan, de talán örömmel a lelkében énekel még egy-két számot szerelemről, csalásról, hamisságról, igazságról, aztán búcsúzik.

Negyvenegy éves. Már hamarabb elfárad, mint húsz esztendővel ezelőtt. Ha nagyon elege van mindenből, turnékból, utazásokból, a színpadból, a zenéből, megkeresi régi szerelmét. Igen, vagy maga is stoplis cipőt húz, hogy focizzon egy kicsit, vagy a lelátóról figyeli Elton Johnnal, hogy már megint mit művel csapatuk, az angol ligában küzdő Watford, amelyet közösen vásároltak. Egy másfajta varázslatnak adja át magát ilyenkor Rod Stewart, aki maga is varázslatteremtő.

S. F.

Fotó: Karasz Lajos

MOZAIK

KASPAREK

A népi bábkészítő mestereknek hihetetlen fantáziájuk és kézügyességük volt. Az ötletes, mozgékony bábok igen sok gyereknek szereztek örömet az elmúlt évszázadok alatt. Íme egy fából faragott híresség a legjobbak közül: Kasparek a csehszlovákiai Moravai Múzeum féltett kincse.

ITT A VÉGÁLLOMÁS

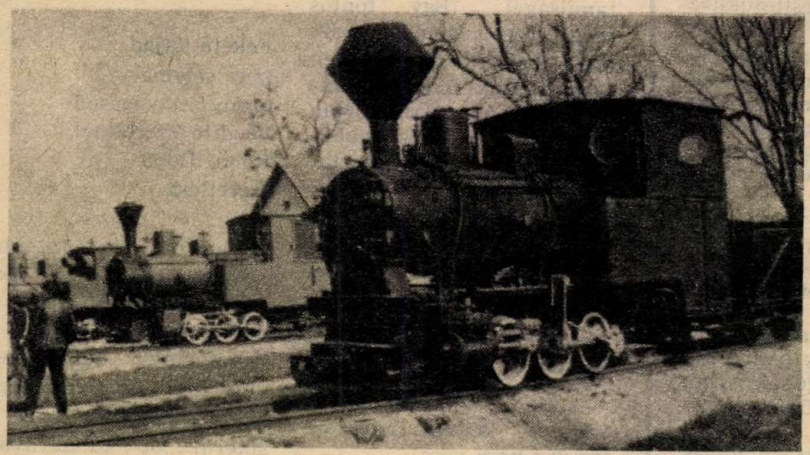

Ez a gőzös már nem megy se Kanizsára, se máshová. Az öreg mozdony társaival együtt végállomásához érkezett a nagycenki modonymúzeumban. Romantikája viszont megmarad, s remélhetőleg még a ti unokáitok is láthatják majd, milyen masinák húzták a vonatokat a múlt században.

MAGYAR KÁPOLNA RÓMÁBAN

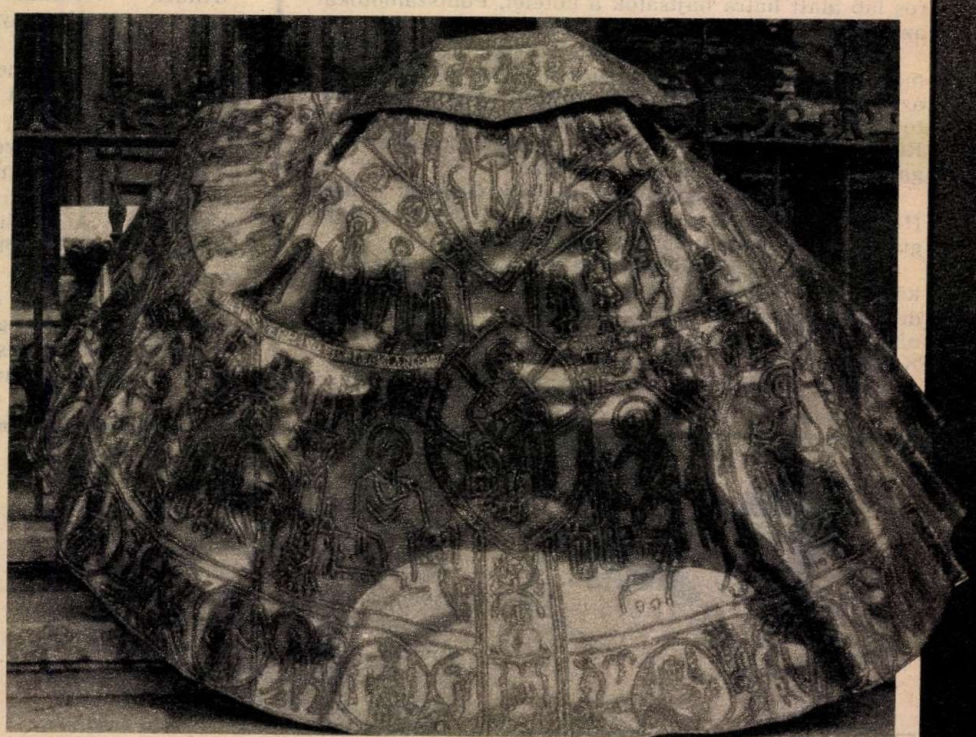

Csodálatosan szép kápolnát alakítottak ki a római Szent Péter Bazilika altemplomában, mely a magyar művészet szentélyének is felfogható, hiszen a legjobb magyar képzőművészek dolgoztak a kápolna díszítésén. Varga Imre, Kossuth-díjas szobrász szoboregyüttese István királynak a kereszténységgel való találkozását szimbolizálja. Ezenkívül még harminc domborművet helyeztek el a kápolnában, alkotóik: Borsos Miklós, Csíkszentmihályi Róbert, Kiskovács Gyula, Kis Nagy András, Kiss Sándor, Kő Pál, Marton László és Melocco Miklós. A szentély külső ajtajának kovácsoltvas díszét a Rómában élő magyar származású művész, Amerigo Tot készítette.

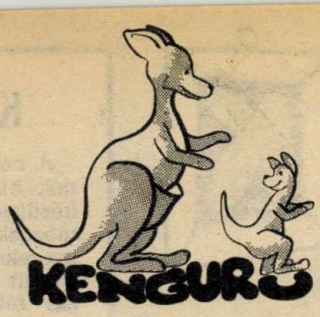

A Kenguru eltökélt szándéka, hogy ebben a tanévben is mozgásra csábítsa a gyerekek ezreit. Próbarendszerét nem élsportoló gyerekek részére terveztük. Bárki, aki a rádióban minden negyedik szombaton 13.05-kor jelentkező Kenguru adásban elhangzott, illetve a Pajtásban olvasható tanácsok alapján alaposan felkészül a tavaszi Kenguru-napra, eljuthat a megyei, vagy akár az országos főpróbára is. Illetve jövő nyáron a legjobbak részt vesznek majd egy központi táborban. A próba versenyszámait már bizonyára ismeritek, ám menet közben módosítani fogjuk az egyes versenyszámokat. Ezért kérünk benneteket, javasoljatok olyan próbákat, amelyek nem sportlétesítményhez kötöttek, és teljesítésükhöz nem kell költséges sporteszköz.

A felkészülést végezhetitek egyénileg vagy baráti körben, és akár őrsönként. Több helyen már az elmúlt tanévben megalakultak a Kenguru klubok, melyek tagjai együtt kapcsolódtak be a feladatok végzésébe. Az alábbi pontértéktáblázat segítségével ki-ki maga mérheti eredményeinek javulását, felkészültségének szintjét.

60 méteres futás: Teljesítményetek annyi pontot ér, ahány tizedmásodperccel jobb eredményt értek el, mint 20 mp. Pl. egy kerek 10 mp-es teljesítmény 100 pontot ér. (A gyakorlás módja kézenfekvő, végezzetek sok rövid vágtát!)

Helyből távolugrás: A cm-ben mért eredményt osszátok kettővel, a kapott érték az érvényes pontszám. Aki pl. 220 cm-t teljesít, 110 pontot ért el. (Csak puha, rugalmas felületen — homokba, gyepen, műanyagfelületen — gyakoroljatok!)

Kislabdahajítás célba: 10 méter távolságra 5 dobás kislabdával egy zsámoly borított felületére, vagy ennek megfelelő függőleges célfelületre. Minden találat 20 pontot ér, vagyis a maximálisan elérhető pontszám 100 pont. (Gyakoroljatok lépéssel megsaccolt távolságról vadgesztenyével, röggel, kaviccsal, télen hógolyóval is!)

Kötéláthajtás (ugrókötelezés): Egy percig kell — lehetőleg folyamatosan — áthajtást végezni úgy, hogy 15 mp-ig a bal, 15 mp-ig pedig a jobb láb alatt előre, majd 15 mp-ig páros láb alatt előre, végül 15 mp-ig páros láb alatt hátra hajtsátok a kötelet. Pontszámotokat az egy perc alatt teljesített áthajtások száma adja.

10 perces futás: A 10 perc alatt megtett, méterekben mért távolságot osszátok el tízzel. A kapott érték lesz az érvényes pontszámotok. Pl. 2000 m lefutása 200 pontot ér. (Erre a próbaszámra készüljetek leginkább! Rendszeresen végezzetek tartós futást! Ne kössétek magatokat a gyakorlásnál a 10 perchez.)

Javaslataitokat írjátok meg szerkesztőségünk címére (1397 Budapest, Jászai Mari tér 5.) S ide várjuk a Kenguru klubok beszámolóit is tényekedésükről.

Az október 4-i rádióadásban elhangzott kérdések a következők voltak: 1. Mi volt a magyar teniszsport eddigi legnagyobb sikere? 2. Melyik a legrangosabb teniszverseny? 3. Kikből állítanád össze a magyar Davis Kupa csapatot?

A válaszokat október 15-ig postázzátok a fenti címre!

ÍRÓ-DEÁK

A tavasz és a nyár — úgy látszik — verstermő évszak: szinte özönlöttek tőletek a versek a szerkesztőségbe az elmúlt hónapokban. Annyi, hogy nem is tudunk mindenkinek személyre szólóan válaszolni. De amit alább vagyunk mondandók, talán a reményteljes szerzők név szerinti fölsorolása híján is sokak számára szolgálhat tanulsággal. (Egy fontos megjegyzés: nem hisszük magunkat, ne is higgyen minket senki csalhatatlannak. Aki úgy érzi, írnia kell, úgysem fogja abbahagyni semmi elmaraszta-lástól.)

Kezdetnek forduljunk Lázár Ervinhez, azaz ne is hozzá, hanem az ő bölcs Mikkamakkájához:

„Mikkamakka ráncolta a homlokát.

— Hát bizony — mondta aztán —, kedves Lajos, ez tényleg nem vers.

— Miért — lobogtatta a papírját Szörnyeteg Lajos —, amikor a sorok szépen egymás alá vannak írva és minden sor nagybetűvel kezdődik? Akkor miért nem vers?"

Amire Mikkamakka nagyokosan csak annyit tud felelni, hogy „csak". S ennél a „csak"-nál megpróbálhatunk okosabbat mondani, de nem biztos, hogy lehet. A „tudományosság" kedvéért mindenesetre egy pontos megfogalmazás Hegedűs Géza: A költői mesterség című könyvéből: a vers „a nyelvben levő hangtani elemeknek észlelhető törvényszerűség szerint való visszatérése. Ez lehet a szótagok hangsúlyosságának és hangsúlytalanságának valamiféle rendszere, lehet a szótagok hosszúságának különbözeteiből származó rendszer és lehet azonos vagy hasonló zengésű szótagok visszatérése."

S hogy ne csak általánosságban szóljunk, B. J. küldte Akasztóról az Ilona című verset:

Fekete hajad
lágy selyme
arany ragyogásod
búzdító szerelme!
Ilona, Ilona
szeretlek!

Nem ez a legrosszabb a beérkezett művek közül, még valamiféle ritmus is előbányászható belőle. De Kosztolányi Ilona verse után ilyen címmel írni csak akkor nem merészség, ha sikerül őt túlszárnyalni. Emlékeztetőül csak az első szakaszát idézzük:

Lenge lány,
aki sző,
holdvilág
mosolya:
ezt mondja
a neved,
Ilona,
Ilona.

Persze nem árt ismerni Kosztolányit (sem). De sok levelezőnknek még előbb jó szívvel ajánljuk A magyar helyesírás szabályai című kézikönyv szapora forgatását; ha már a dicsőséges költői pályára adták a fejüket...

Nádasi Tibor

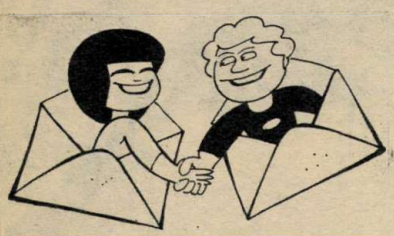

LEVÉLBARÁTSÁG

ÖTÖDIKESEK VÁLASZÁT VÁRJUK: ÁRVAI HAJNALKA, Pápa, Vajda Péter ltp. 31. ép. IV. 16. — 8500 (bélyeget gyűjt, fiúkkal levelezne); MÉSZÁROS SZILVIA, Csengőd, Kiscsengőd u. 79. — 6222 (illatos radírt, képeslapot, matricát gyűjt); VARGA ERIKA, Bácsalmás, Bajcsy-Zs. u. 6/A. — 6430 (szalvétát, képeslapot, bélyeget gyűjt); RÁCZ RITA, Bácsalmás, Kishíd út 3. — 6430 (szalvétát gyűjt); FABÓK SZILVIA, Nyírtelek, Deák Ferenc u. 26/A. — 4461.

HATODIKOSOKKAL LEVELEZNÉNK: HERCZKU ANIKÓ, Nyíregyháza, Dugonics út 33. — 4400 (szeret kötni, olvasni, zenét hallgatni, kaktuszokat és borítékokat gyűjt levélpapírral); MUSTOS ANDREA és ERZSÉBET (ikrek), Ózd II. ker., Szőnyi Márton u. 39. 3/3. — 3600 (bélyeget, szalvétát és együttesek képét gyűjtik, hobbijuk a zenehallgatás és a torna); FEJES ZOLTÁN, Mezőlak, Ady u. 8. — 8514 (hobbija a sport, a matrica és matchbox gyűjtése);

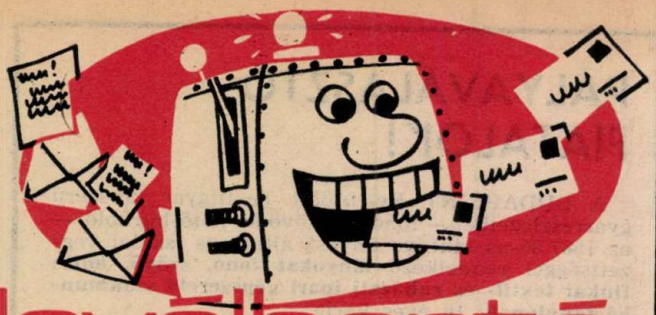

levélbontó

A SKANZEN BARÁTAI

Osztályunkkal, a pilisvörösvári Templom téri Általános Iskola 8/b osztályával évente ellátogattunk Szentendrére, a néprajzi múzeumba. Nemcsak a tájban és a hagyományokat őrző múzeumban gyönyörködhettünk, hanem különböző mesterségekkel is megismerkedhettünk. Az első látogatásunkkor a kormönfonás technikáit sajátítottuk el. A későbbiekben már gyöngymintákat is fűztünk, ami csak első látásra volt könnyű. Majd agyagoztunk: a nyers agyagból kiformáztuk a kigondolt mintákat és utána a napon kiszárítottuk.

Aki szereti az ilyen foglalatosságokat, látogassa meg a skanzent Szentendrén. Nemcsak ezekkel a mesterségekkel ismerkedhettek meg ott, hanem készíthettek karmantyúbabát, süthettek lángost, kenyeret, és még sok más érdekes dolgot láthattok, próbálhattok ki, érdemes értük odamenni.

a 8/b osztály tanulói,
Pilisvörösvár

DIÁKZENÉSZEK KÜLDETÉSE

1985-ben a soproni ünnepi heteken nagy sikerrel szerepelt a svédországi Álmhult városának ifjúsági zenekara. Ezt a látogatást és vendégszereplést viszonozták 1986-ban a Soproni Úttörő és Ifjúsági Zenekar tagjai, akiktől az alábbi svédországi élménybeszámolót kaptuk:

Nagy izgalommal és soksok gondos, néha kimerítő próbával készültünk a távoli Almhultba. A negyvenegy tagú utazó zenekar — a karmesterrel, a delegáció vezetőivel és a két gépkocsivezetővel — mintegy háromezer kilométernyi utat tett meg autóbusszal, ami már maga is teljesítmény, de bizony örömmel vállaltuk. Prágán, Drezdán és Berlinen át vezetett az utunk, majd Sassnitz és Trelleborg között autóbuszostól hajóra szálltunk, így érkeztünk meg a Malmőtől körülbelül kétszáz kilométerre fekvő Almhultba. Kisváros, de nagyon élénk kulturális életet él, aminek akkor mi voltunk a „fénypontjai". Családoknál laktunk, s ez igen érdekes volt, meg néha mulatságos is, amikor néhány német és angol szóval, s persze kézzel-lábbal beszélgettünk...

Először az egyik helyi gimnázium jó akusztikájú dísztermében léptünk fel, s az egyórás bemutatkozó hangverseny után rögtön kipróbáltuk a gimnázium uszodáját. A nagy nap másnap virradt ránk: a helyi rádió stúdiójában zenei felvételt és riportot is csináltak velünk, amit később az ottani reggeli krónikában meg is hallgathattunk.

Az igazi, nagy hangverseny délután volt. Műsorunk első felében Gréts Károly, Balázs Árpád, Hidas Frigyes, Farkas Antal és Sugár Rezső művei mellett Bartók és Mozart egy-egy zeneművét is eljátszottuk. Ebben a részben két szólistánk, Hanyvári Ildikó (zongora) és Lázár Attila (kürt) aratott komoly sikert. Szünet után Gershwin, Walters, Lauge, Lötfler és Vancura egy-egy darabját adtuk elő. Ekkor három trombitásunk, Czobor Tamás, Brand Tamás, Tisch Tamás, valamint két klarinétosunk, Rajnai Csaba és Molnár Péter játszott szólót, megérdemelt közönségsikerrel.

A koncertet az egyesített svéd—magyar zenekar közös számai zárták, s az egész hangversenyről videofelvétel is készült. Másnap térzenét adtunk, majd meglátogattuk Linné, a nagy természettudós szülőházát, s aztán irány haza...

a Soproni Úttörő és Ifjúsági Zenekar tagjai

ALAPI JUDIT, Nagytálya, Akácos út 1. — 3398 (fiúkkal levelezne); KOVÁCS BEATRIX, Maklár, Ady E. u. 30. — 3397 (szintén fiúk leveleit várja); VARGA ANDREA, Poroszló, Kétútközi út 25. — 3388 (szalvétát gyűjt, szeret kötni és horgolni); KEREKES ANDREA, Tiszakeszi, Rákóczi út 41. — 3458; KORMOS RITA, Tiszakeszi, Nagyváradi út 7. — 3458; SIPOS ERZSÉBET, Tiszakeszi, Lőcsei út 2. — 3458 (hobbijuk: zenehallgatás, kötés, tánc, olvasás, varrás, horgolás — matricát, képeslapot, szalvétát, posztereket gyűjtenek).

HETEDIKESEK ÍRJANAK!

OSVÁRT BEÁTA, Eger, Hősök út 3. — 3300 (hegedül, úszik és futni jár); GÁL KATALIN, Zagyvarékas, Bercsényi u. 46. — 5051; NAGY ROBERTA, Tatabánya V., ker., Komáromi út 62. — 2800; ORAVECZ ANDREA, Ózd I. ker., Munkás út 7/2. — 3600 (bélyeget, matricát, képeslapot, kártyanaptárt, üvegcímkét gyűjt); SZELYÉNY ILONA, Tiszaföldvár, Ókincsem 2. — 5430 (matricát gyűjt); MÉSZÁROS PIROSKA, Csengőd, Kiscsengőd út 79. — 6222 (képeslapot, posztert és naptárt gyűjt); DOMAN ZOLTÁN, Nógrádsipek, Dózsa György út 4. — 3179 (szalvétát gyűjt); TÓTH KRISZTINA, Hévizgyörk, Úttörő út 51. — 2192; TERCSIK JUDIT, Hévizgyörk, Tavasz út 28. — 2192; NAGY BEATRIX, Budapest, Cservenka út 96. 2/11. — 1158 (szeret olvasni, zenét hallgatni); MITRU KATALIN, Budapest, Neptun út 108. 10/43. — 1158 (állatbarát, bélyeget gyűjt.).

FIATALOK, FIGYELEM!

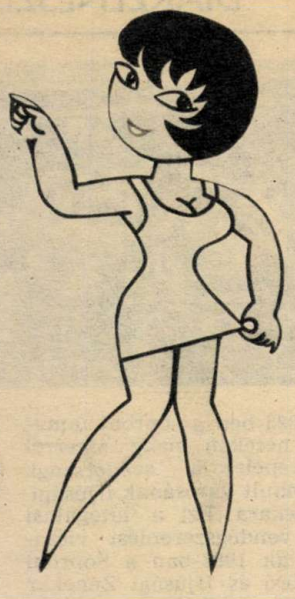

A BUDAPRINT Magyar Pamutipar általános iskolát végző **lányokat fonó, szövő; fiúkat textilgépszerelő, géplakatos, villanyszerelő és csőszerelő szakmunkástanulónak iskoláz be.**

Tanulóidő 3 év. Felvételi vizsga nincs.

Tanulmányi ösztöndíj: 50—750 Ft/hó, a tanulmányi előmeneteltől függően, a III. évben szakmunkásbér, 2500—3500 Ft/hó.

Társadalmi ösztöndíj: tanulmányi szerződés alapján — tanulmányi eredménytől függően — **500—750 Ft/hó.**

Kollégiumi elhelyezést, teljes ellátást és egyéb juttatásokat biztosítunk tanulóink részére.

Kereseti lehetőség a szakmunkásvizsga után: lányoknak 4500—7500 Ft; fiúknak 4000—5500 Ft.

Jelentkezni lehet munkanapokon 7—15 óráig. Levélre részletes tájékoztatót küldünk.

Címünk: BUDAPRINT Magyar Pamutipar, személyzeti és oktatási osztály, Budapest, Lahner György u. 30. — 1046.

Telefon: 693-847 vagy 693-111/115 mellék.

PÁLYAVÁLASZTÓ FIATALOK!

A BUDAPRINT Kelenföldi Textilgyár korszerű gyárrészlegeibe — fonoda, szövöde, kötő-hurkoló — az 1987/88-as tanévre felvesz általános iskolai végzettséggel rendelkező **lányokat fonó, szövő, kötő; fiúkat textil- és ruházati ipari gépszerelő szakmunkástanulónak,** 16 éves korig.

Tanulmányi idő 3 év. Felvételi vizsga nincs!

Ösztöndíj: a tanulmányi eredménytől és az évfolyamtól függően: **havi 250—800 Ft.**

Juttatások:

— társadalmi alapösztöndíj: havi 500 Ft, plusz a tanulmányi eredménytől függően 150—250 Ft tanulmányi pótlék a teljes tanulmányi időre;

— kollégiumi elhelyezés valamennyi vidéki tanulónak;

— iskolaköpenyt, munkaköpenyt, munkacipőt, tornafelszerelést, füzetcsomagot a gyár, tankönyvet az iskola biztosít;

— egész évben kedvezményes textilvásárlás a vállalat termékeiből.

Szakmunkásvizsga után:

— kereseti lehetőség 3500—5500 Ft;

— leányotthonunkban a vidékiek elhelyezését havi 150 Ft-ért bizosítjuk;

— a továbbtanulást támogatjuk.

További részletes tájékoztatást adunk szóban vagy írásban. Érdeklődők részére üzemlátogatást szervezünk.

Cím:
BUDAPRINT
Kelenföldi Textilgyár,
személyzeti-oktatási
osztály,
Budapest
XI., Budafoki út 111—113. 1117
Telefon:
868-955/191 mellék.

PÁLYAVÁLASZTÓ LÁNYOK, FIÚK!

A Budapesti Elektromos Művek az Ipari Minisztérium felügyelete alatt működő közüzemi vállalat. Felelős — ellátási területén belül — a villamosenergia-szolgáltatással kapcsolatos tevékenység végzéséért. Vállalatunk műszaki-gazdasági feladatait három, egymástól jól elkülöníthető tevékenységi csoportba sorolhatjuk.

1. A vállalat kezelésében levő hálózatok, épületek, gépek, berendezések üzemeltetése, a szükséges fenntartási és karbantartási munkák végzése.

2. Energiagazdálkodási tevékenység, ezen belül a fogyasztók energiaigényének kielégítése.

3. Hálózatfejlesztés. Az áramszolgáltatási területen jelentkező hálózatszerelési és -építési igény kielégítése.

Szakmunkástanulóink képzése főhivatású szakoktatók irányításával tanműhelyekben, illetve az üzemegységeknél folyik. A képzési idő általános iskolai végzettségűeknek 3 év, érettségizetteknek 2 év. A tanulóévek alatt elsajátítják a villanyszerelő szakma legfontosabb technológiáit.

Szakmunkástanulóink minden őket megillető juttatást — tanulmányi és társadalmi ösztöndíjat, munkaruhát, étkezést — megkapnak, a vidéki tanulók részére kollégiumi elhelyezést biztosítunk.

A III. éves tanulókat szakmunkásbérben foglalkoztatjuk. A továbbtanulást támogatjuk.

Az iparágban dolgozók energia-árkedvezményben és egyéb juttatásokban részesülnek.

Az alábbi szakmákra várjuk jelentkezéseteket: villanyszerelő, műszerész, vízvezeték-szerelő, kőműves, festő-mázoló.

A továbbtanulási jelentkezési lapra írjátok rá, hogy a Budapesti Elektromos Művekhez jelentkeztek.

Minden érdeklődőt szeretettel vár a Budapesti Elektromos Művek oktatási központja.

Cím: Budapest VI., Weiner Leó u. 7. — 1065. Telefon: 126-011.

HIRDETÉS

Az 1987/88-as tanévre a 14. életévüket betöltött és általános iskolát végzett **lányokat szövő szakmára** beiskolázunk szakmunkástanulónak. Tanulmányi idő 3 év. Juttatások: 500 Ft alap, társadalmi ösztöndíj, plusz 100—200 Ft — tanulmányi eredménytől függő — tanulmányi pótlék; 200 Ft kiemelt szakmapótlék; tanulmányi ösztöndíj a tanulmányi eredménytől függően: I. évben 50—450 Ft, II. évben 50—540 Ft, III. évben 50—820 Ft. **Fiúkat villanyszerelő, forgácsoló, géplakatos, textilipari gépszerelő szakmára** iskolázunk be szakmunkástanulónak. Tanulmányi idő 3 év.

Juttatások: 500 Ft alap, társadalmi ösztöndíj, plusz 100—200 Ft — tanulmányi eredménytől függő — tanulmányi pótlék; tanulmányi ösztöndíj, a tanulmányi eredménytől függően: I. évben 50 Ft-tól 400—500 Ft, II. évben 50 Ft-tól 500—600 Ft, III. évben 50 Ft-tól 800—900 Ft.

Ingyenes munkaruha. Elhelyezés kollégiumban. Ebédet 4 forintért biztosítunk az iskolában és az üzemi gyakorlat idejére a gyárban. A vállalat termékeiből kedvezményes vásárlás, évente egy alkalommal. Kereseti lehetőség a szakmunkásvizsga letétele után szövő munkakörben 5 százalék szakmunkás-, valamint műszakpótlékkal 4500—7500 Ft/hó; a többi munkakörben a bérbesorolási kategóriától függően alakul a kereset. A továbbtanulást támogatjuk.

PAMUTTEXTILMŰVEK BUDAPEST PATEX

Jelentkezni lehet személyesen: hétfőtől csütörtökig, 8—15. óráig, a személyzeti osztályon.
PATEX Angyalföldi Szövőgyár, Budapest, XIII., Fáy u. 81—83. — 1135.
Levélre részletes tájékoztatót küldünk.
Cím: Budapest, Pf. 391. — 1394.

FIATALOK, JELENTKEZZETEK SZAKMUNKÁSTANULÓNAK A CSEPEL MŰVEK SZERSZÁMGÉPGYÁRÁBA! BIZTOS JÖVŐ – BIZTOS MEGÉLHETÉS!

Szeretettei várunk benneteket **esztergályos, marós, köszörűs, géplakatos fényező-mázoló, erősáramú berendezésszerelő szakmunkástanulónak;**
valamint **esztergályos, géplakatos, szerszámkészítő, erősáramú berendezés-szerelő szakközépiskolai tanulónak.**
Képzési idő:
— szakmunkástanulóknak 3 év;
— szakközépiskolásoknak 4 év + 1 év technikusképző.
A képzés utolsó évében vállalati költségen lehetőség van számjegy-vezérlesű gépkezelő tanfolyam elvégzésére.
A vállalat a tanulóknak a felemelt tanulmányi ösztöndíjon túl havi 500—1000 Ft társadalmi ösztöndíjat biztosít.
Jelentkezhetnek azok a fiatalok, akik 1987-ben fejezik be az általános iskola nyolcadik osztályát.
Jelentkezéseket esztergályos, marós, köszörűs és géplakatos szakmára 1987. augusztus 1-ig elfogadunk.
Vidékieknek kollégiumi férőhelyet biztosítunk.
Érdeklődni lehet a tanulmányi csoportnál a 131-860; 135-880/36-69-es telefonon, vagy levélben.
Címünk: CSEPEL MŰVEK SZERSZÁMGÉPGYÁR, Budapest, Pf.: 91 — 1751.

PÁLYAVÁLASZTÓK, FIGYELEM!

A PAMUTTEXTILMŰVEK BUDAI GYÁRA az 1987—88-as tanévre felvesz általános iskolát végzett **lányokat fonó és szövő; fiúkat textilgépszerelő, lakatos, villanyszerelő, esztergályos szakmákra szakmunkástanulónak.**

Tanulmányi idő 3 év. Felvételi vizsga nincs!
Ösztöndíj: a tanulmányi ösztöndíj az eredménytől függően 500—960 Ft; a társadalmi ösztöndíj egységesen 500 Ft havonta, + 100, 150, 200 Ft tanulmányi pótlék.

Juttatások: — 4 Ft térítésért teljes ellátást biztosítunk (napi háromszori étkezés); — ingyenes kollégiumi elhelyezés; — iskolaköpenyt, füzetcsomagot, tankönyvet, munkaruhát térítésmentesen adunk; — évente kedvezményes vásárlás a gyár termékeiből; — a tanulók részére 50%-os utazási kedvezményt biztosítunk; — a III. éves tanulókat teljesítménybérben foglalkoztatjuk.

A szakmunkásvizsga után jó kereseti lehetőség. A lányokat 160 Ft-os térítés ellenében modern leányszállókon, a fiúkat gyári albérletben helyezzük el.

A továbbtanulásra szakirányú középiskolában lehetőséget biztosítunk.

Jelentkezés:
PTM Budai Gyára,
személyzeti osztály,
Budapest, Pf.: 43. — 1502
Telefon: 662-688.

BUDAPRINT BUDAPEST

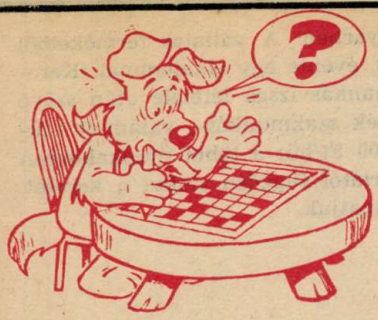

TÖPRENGŐ

SZERKESZTI:

V. SÓLYOM ERZSÉBET

Rejtvényeink megfejtését lehetőleg postai levelezőlapon küldd be. Ha csak kettőt tudsz megfejteni – és azok jók –, már részt vehetsz a heti jutalomsorsoláson.

Beküldési határidő: 1986. október 16.

Címünk: Budapest, Jászai Mari tér 5. – 1397. A borítékra vagy a levelezőlapra írd rá: „TÖPRENGŐ".

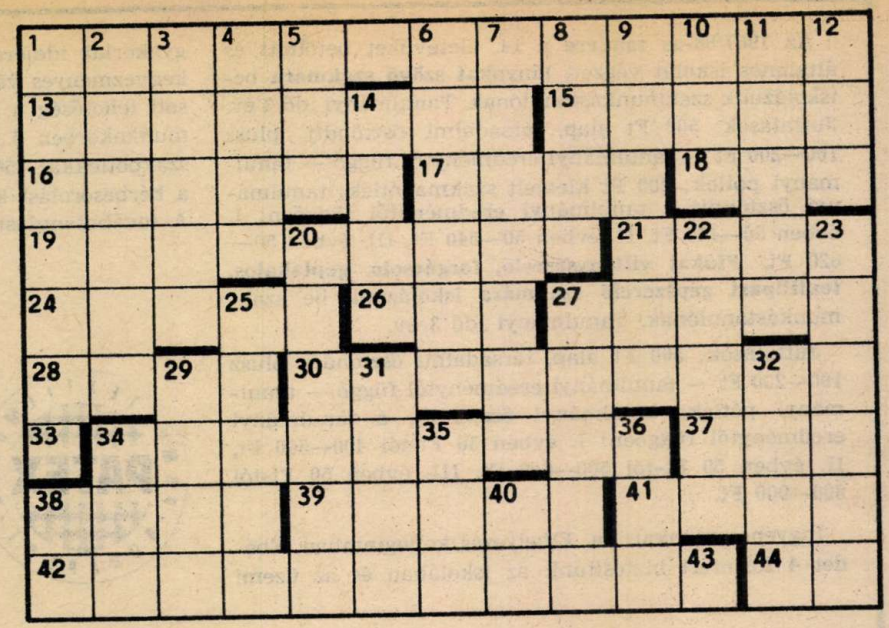

125 éve született Kittenberger Kálmán (1881—1958) vadász, Afrika-kutató, állattani gyűjtő és útirajzíró.

VÍZSZINTES: 1. **Kittenberger Kálmán egyik vadászterülete.** 13. Elszigetelés. 15. Svájci város. 16. Kis Olga! 17. Római 1155. 18. Uránium, gadolínium. 19. Mértan. 21. Rokon. 24. Testrész. 26. Nap, latinul. 27. Ozirisz felesége. 28. Tekintetes. 30. Ceruzanyomot eltüntetni. 33. Zérus. 34. Kézművesek. 37. Z. Y. K. 38. Szín. 39. A francia forradalom egyik alakja. 41. ... Play. 42. **Kittenberger „vadászneve".** 44. Rag.

FÜGGŐLEGES: 1. **Ennél a tónál sikerült puskavégre kapni az első papucscsőrű gólyákat.** 2. Kóstolá. 3. Függök. 4. Ilonám. 5. Gubós növény. 6. **Kittenberger 1920-ban ennek a lapnak lett a szerkesztője.** 7. Tanulékony, latinul. 8. Megye. 9. Maró anyaggal dolgozó. 10. Termékből lesz. 11. Raggal ellátott szó. 12. Kevert odú! 14. A Macskák eredeti címe. 20. Errefelé, fordítva. 22. Olaszos étel. 23. **Kittenberger kedvenc kutyájának neve.** 25. Tokaj levét. 27. Lejegyzett. 29. Ír város. 31. Kíván. 32. Vág. 34. Feszít, páratlan betűi. 35. ... angyal. 36. Ismert popzenei együttes. 43. Itrium.

Küldd be a vastagbetűs sorok megfejtését!

3+1 POPREJTVÉNY

Dévényi Tibor
3 kérdése 1 képhez

1. A képen látható együttes neve?
2. Jártak-e Magyarországon?
3. Legalább egy slágerük címe!

A megfejtést legkésőbb keddig adjátok postára! A borítékra írjátok rá: 3 + 1.

Játékunkban részt vehetnek azok, akik szeretik a popmuzsikát, de játszhatnak olyanok is, akik nemcsak szeretik, hanem művelik is. Várjuk továbbá azok megfejtését is, akik iskolai zenekarban zenélnek, vagy kedvük van a táncdalénekléshez. Ezeknek legalább három rejtvényünket kell megfejteniük, és elküldeniük a címünkre. A levelezőlapon a megfejtés mellé írjatok néhány sort magatokról vagy zenekarotokról. Meghallgatás után sorsolunk a zenekarok és énekesek között. A legjobbak felléphetnek egy közös koncerten a Neoton Famíliával!

RENDELLENESSÉGEK. Mind az öt férfin van valami rendellenesség. Látod, hogy mi az?

KI HIÁNYZIK? Ez a kép egy rajzfilmből való, ám hiányzik róla a mese főszereplője. Ki ő?

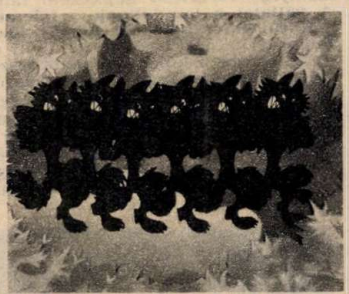

NYERTESEK

A 86/20. szám rejtvényeinek megfejtéséért jutalmat kapnak: Kardos Attila, Budapest; Balogh Katalin, Bucsa; Bodai Nóra, Tevel; Boros Katalin, Tárnok; Bozóki Károly, Kiskunmajsa; Czinke Mónika, Kompolt; ifj. Dankó Ervin, Csolnok; Horváth Csaba, Jánoshalma; Imre Lajos, Kunhegyes; Juhász Gábor, Cserhátsurány; Kiss Erika, Zagyvarékas; Kocsis Mónika, Zalahaláp; Koloh Csaba, Orosháza; Molnár István, Tiszafüred; Nagyági Nóra, Takácsi; Rusznyók Tünde, Ózd-Somsály; Sági Erika, Polgárdi; Sipos Eleonóra, Miskolc; Tóth Erika, Demecser; Veres Szilvia, Mezőtúr.

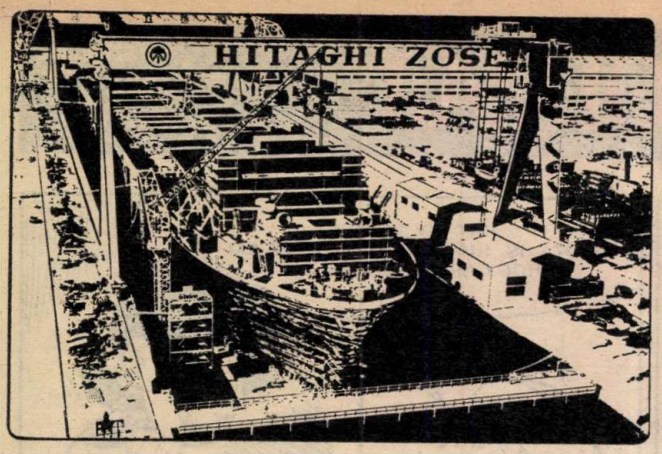

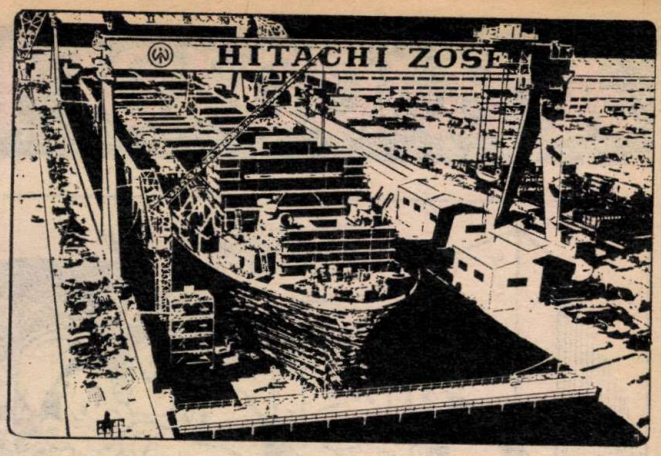

HAJÓÉPÍTÉS.

Az egyik felvétel 15 részletében eltér a másiktól.
Megleled mindet?

KERESD A PÁRJÁT! Meg tudod mondani, hogy az egyes autómárkákat melyik embléma jelzi?

SEGÉDESZKÖZ NÉLKÜL próbáld megállapítani, hogy a hét furat közül melyiket fúrták ezzel a fúróval!

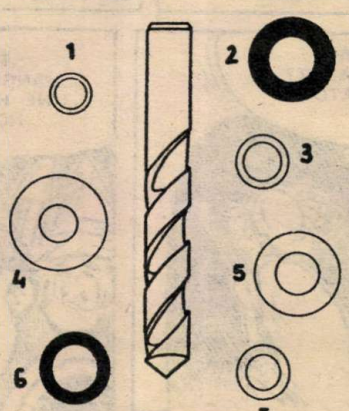

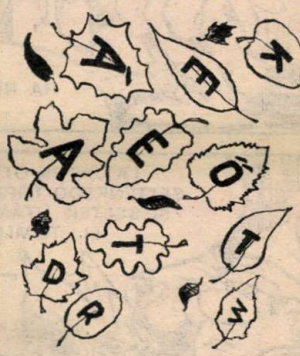

HULLÓ LEVELEK. Ősszel csupasszá válnak a fák. Ám egyes fák télire is kapnak „díszeket". Ha a leveleken látható betűket megfelelő sorrendben olvasod össze, kiderül, hogy mik azok.

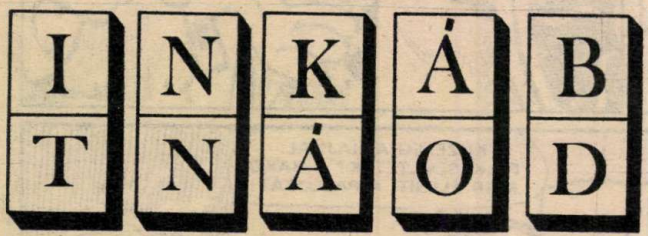

BETŰDOMINÓ.

Ha a dominókockákat helyes sorrendbe rakod, egy magyar feltaláló nevét kapod eredményül. Ki a feltaláló?

KAKUKKTOJÁS.

Válaszd ki az itt látható emlősök közül azt, amelyik fontos életfunkciójával nem illik a többi közé.

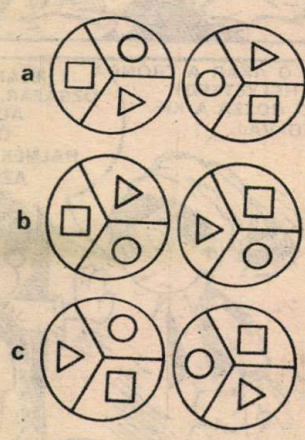

RAKD SORBA!

Ha két ábrát felcserélsz, a sor logikussá válik.
Melyek ezek?

A BAGDADI TOLVAJ

SZÖVEG:
CS. HORVÁTH TIBOR
RAJZOLTA:
DARGAY ATTILA

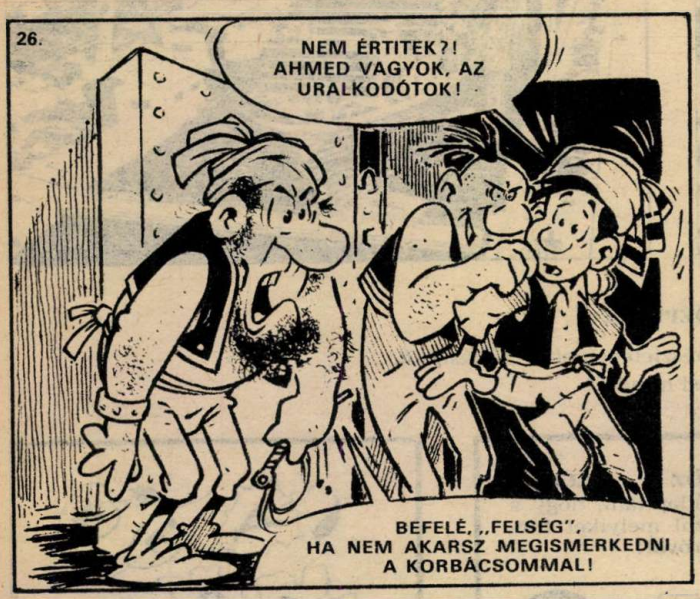

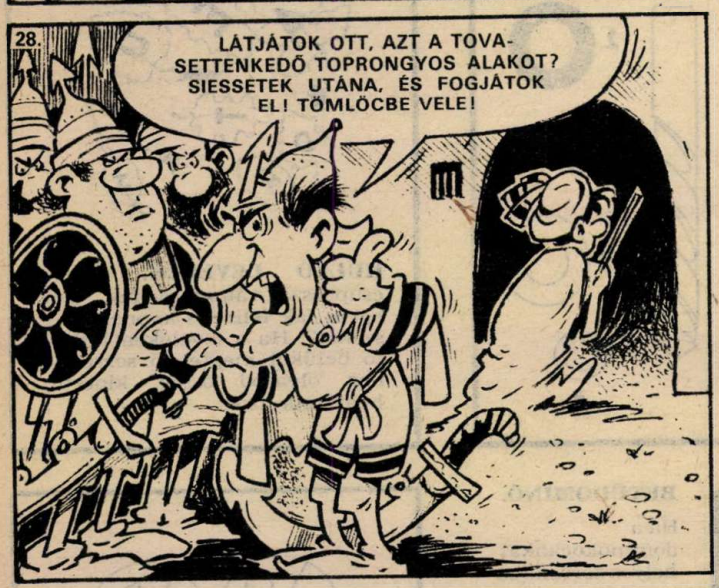

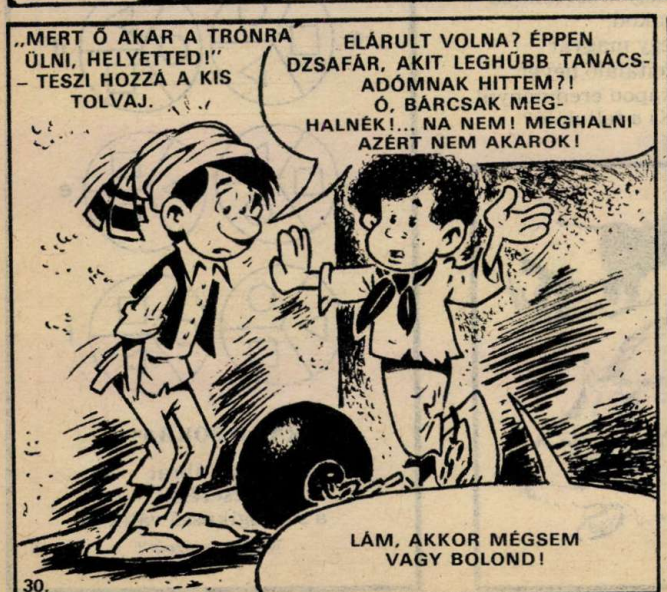

A TANKÖNYVKIADÓ KÖNYVAJÁNLATA

Dr. Fazekas György: Biológiai feladatgyűjtemény a gimnáziumok számára 72,— Ft

Kováts Klára: ÁBÉCÉORSZÁG 51,— Ft

Karácsonyi Rezső: Egy a valóság, s ezer a ruhája III. (Olvasókönyv az általános iskolai fizikához) 43,— Ft

Juhász Ernő—Yehia El-Karamany: Arab társalgás (Tanuljunk nyelveket!-sorozat) 74,— Ft

Csonka Margit: Let's speak English! Part One. Angol nyelvkönyv III. (Tanuljunk nyelveket!-sorozat) 69,— Ft

LESESPASS MIT APHORISMEN, ANEKDOTEN UND HUMORESKEN (Válogatta és a jegyzeteket készítette: Dr. Tálasi Istvánné — Idegen Nyelvi Kiskönyvtár sorozat) 27,— Ft

COMPORTEMENTS ET MODES DE VIE (Válogatás a mai francia sajtóból — Válogatta és a szómagyarázatokat készítette: Dr. Szende Tamás — Idegen Nyelvi Kiskönyvtár sorozat) 19,— Ft

TEMI DI OGGI (Mai témák) Válogatta és a jegyzeteket készítette: Dr. Móritz György — Idegen Nyelvi Kiskönyvtár sorozat 16,— Ft

Vujovits Inessza—Köllő Márta—Hollós Attila: A Szovjetunióról és Magyarországról oroszul 58,— Ft

Békési Imre: A gondolkodás grammatikája — Szöveg- és mondatszerkezeti elemzések 74,— Ft

Kiadványaink megvásárolhatók, illetve megrendelhetők a TANKÖNYVBOLT-ban, Budapest V., Október 6. u. 8. és 9. – 1051

A KÖNYV A LEGSZEBB AJÁNDÉK! AJÁNDÉKOZZ KÖNYVET!

ÚJRA INDUL

A ZRÍNYI KATONAI KIADÓ

KORÁBBAN

NAGY SIKERT ARATOTT

SOROZATA:

HADITECHNIKA

FIATALOKNAK!

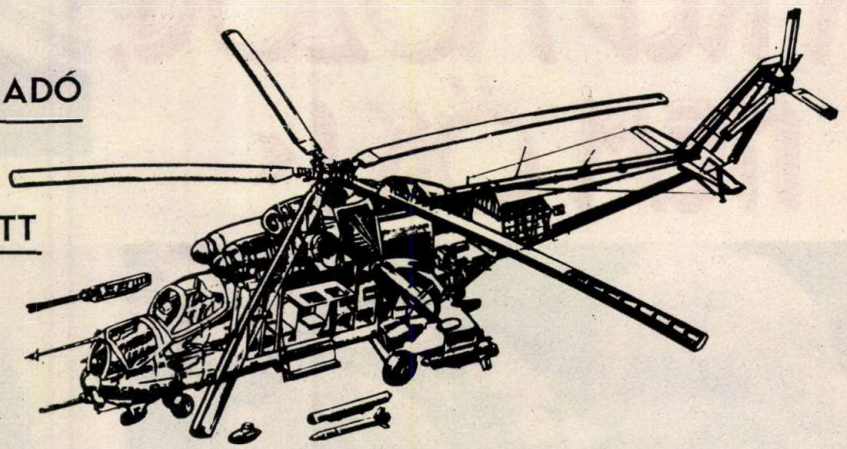

Haditechnika fiataloknak

Már kapható a könyvesboltokban Szentesi György: Katonai helikopterek és Sárhidai Gyula: Robotrepülőgépek című, fényképekkel és ábrákkal gazdagon illusztrált kötete.

1987-re tervezett köteteink:
Sárhidai Gyula: Atom-tengeralattjárók
Magyar Szerzői Munkaközösség: Lánctalpas erődök
Kováts Zoltán: Nyílpuska, puska, géppuska.
A további tematika javaslataid alapján is bővülhet.

VÁSÁROLD, GYŰJTSD SOROZATUNKAT!

Haditechnika fiataloknak

HIRDETÉS

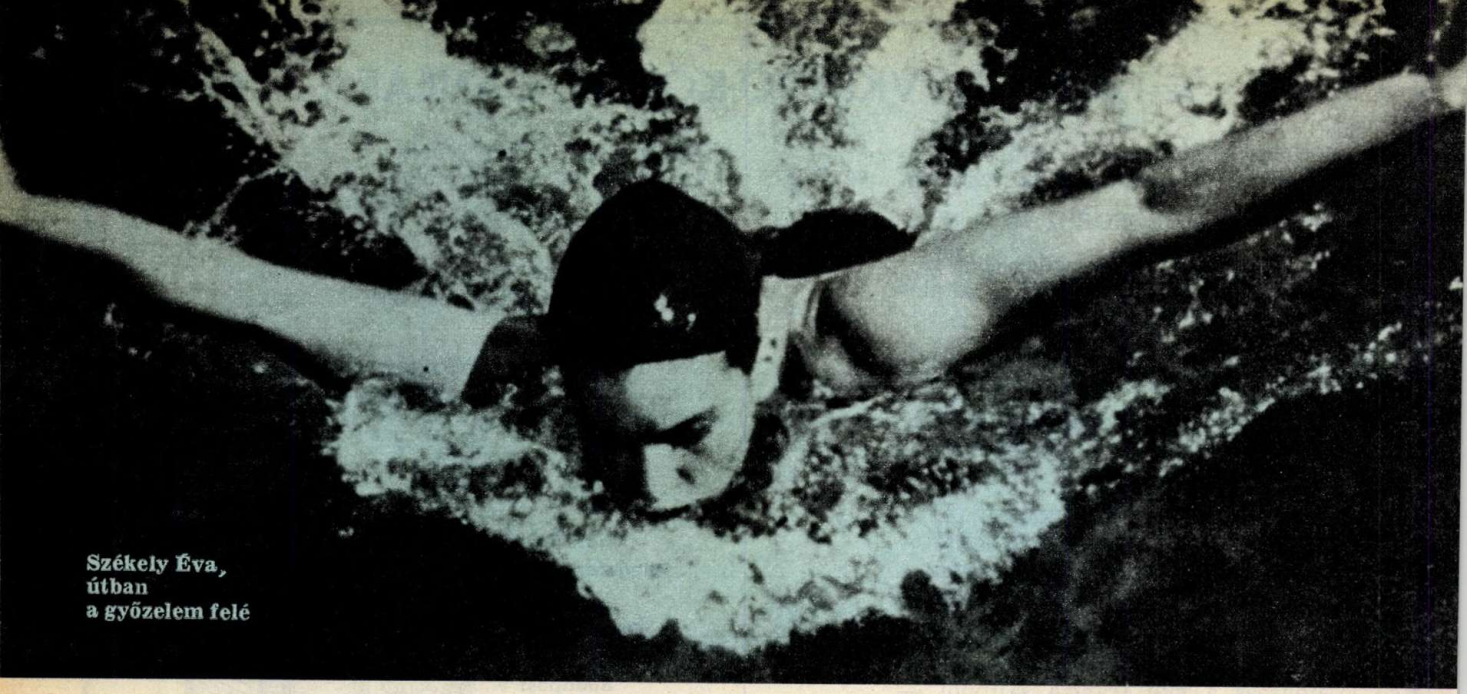

Székely Éva, útban a győzelem felé

DIÁK SK

»A KÉP MOZOG, NEM ÖK!«

Az egyik díj, amire nagyon büszke: A GYERMEKEKÉRT

Akire mindig jut idő: Móci, az unoka

Székely Éva és Gyarmati Andrea. Örök szerelmük a sport

Székely Éva, az ötvenes évek kiváló úszónője 1952-ben olimpiai bajnokságot nyert Helsinkiben. Lánya, Gyarmati Andrea ugyancsak megérdemelte volna a győzelmet, neki azonban 1972-ben ez nem sikerült. Hogy az ezüstérem kudarc? Ezt ők érzik igazán. Egy azonban biztos: mindkettőjük örök szerelme maradt a sport. Az élet íze, az emberség iskolája, az egyéni szabadság legfőbb terepe. Kell-e több?

Vízben vagy a szabadban: tudunk-e még játszani?

HULAHOPP ÉS TELEVÍZIÓ

— Annak idején az edzőm, Sárosi Imre megtanította Andit 4 éves korában hulahopp-karikázni. 11 karikát tudott forgatni a dereka körül, és ha valami zűrös ügyet kellett elintézni, mindig vitte magával a lányomat, egy kicsit produkáltatta, aztán, amikor jókedvre derült a hivatal, aláíratta a legrázósabb kérvényt is. Na jó, ez eddig csak kedves történet, de a kérdés az, vajon tudnak-e manapság a gyerekek efféle régi játékokat? — kérdezi Székely Éva. — Mondjuk játszanak-e még a tereken ugróiskolát? Mert én már nem látom az aszfaltra felkarcolt négyzeteket. Sőt 20 gyerek közül egy, ha tud ugrókötelezni... Tudnak-e játszani, egyáltalán, van-e olyan, hogy suli után itt és itt találkozunk, aztán közösen játszunk valamit? Amikor nekünk lehetőséget adtak a játékra az uszodában, akkor órákon keresztül hancúroztunk. Ma, ha azt mondom: szabadjáték, akkor ülnek a rajtkövön, és nem értik, hogy mi van!...

Furcsa dolog; ha manapság két felnőtt erről beszél, a mondatok már nem is igazán panaszként hangzanak. Csak egyszerűen tényeket közölnek. Régebben karikatúrák közkedvelt figurája volt a televíziót bámuló, és semmi mással nem törődő gyerek. Ma már nem is beszédtéma. Bámuljuk a tévét és kész. Székely Éva szerint nem ennyire egyszerű a dolog.

— A televízió isten csapása. Nem mondom, sok olyan műsort sugároznak, amit érdemes megnézni a gyereknek is. A természetfilmek, egy-két zenés műsor, egyebek. De az már nagyon bosszant, amikor tátott szájjal ülnek a képernyő előtt, s teljesen mindegy számukra, hogy mi megy... hát micsoda igénytelenség ez?... Az a baj, hogy ilyenkor a kép mozog, és nem ők!

TESSÉK MACERÁLNI A SZÜLŐT!

Az emberek mennyire ragaszkodnak bizonyos foglalkozást űzőkről alkotott képhez? A cirkuszigazgató az bajuszos, cilinderes, ostort pattogtató, szigorú ember, a tornatanár kisportolt, katonás, és bizonnyal csattogtatóval ütemezve, vezényszavakat ordít.

— Csakhogy ez már a régi idők tornatanáraira sem illik — nevet Székely Éva. — Akkoriban is volt, persze, úgynevezett „katonás" tananyag, de volt játék is bőven. Fogócska, kidobós, az a tekéhez hasonló sportjáték, amikor a felállított buzogányokat kell labdával eltalálni. Talán így lehet megszerettetni a mozgást igazán. Sőt! A mozgást szokni kell. Arra mindig kell időt szakítani. Ha nem az iskolában, hát otthon. Igenis, tessék macerálni a szülőt egy jó kiránduláért, egy otthoni lábtengópartiért a téren. Olyan ez, mint a mosakodás, ha valaki nem szokja meg, sohasem fogja azt a nagyszerű érzést átélni, amit a tisztaság jelent. Csakhát a dolog ott kezdődik, hogy lift helyett gyalog kell felmenni a második emeletre, nyávogás helyett össze kell szorítani a fogat, és egy hossz helyett hármat leúszni...

START!

Az állam a legjobb tudása szerint gondoskodik a rábízottakról, de a család melegét, a névre szóló szeretetet, az életre nevelést nem kaphatja meg egy hatalmas közösség részeként. Székely Éva, mint az állami gondozottak START sportegyesületének elnöke ehhez próbál némi segítséget nyújtani.

— Itt talán még az átlagosnál is fontosabb szerepe van a sportnak — meséli —, hiszen a sport sok mindenre megtanítja a gyerekeket. Fegyelemre, szembenézni a másikkal a kiélezett helyzetekben, saját gyengeségeit legyőzni. Közösségformáló ereje van. Bizony ezeknek a gyerekeknek nagyon kellett ez!

*

Sírni csak a győztesnek szabad. Ez a címe Székely Éva első könyvének. Hadd tegyem hozzá: hüppögni a vesztesnek is. Mert, ha szavait figyelmen kívül hagyjuk, előbb-utóbb mindannyian vesztesek leszünk. Nem a sportpályán. Az életben...

Trencsényi Zoltán

PAJTÁS

A MAGYAR ÚTTÖRŐK SZÖVETSÉGÉNEK KÖZPONTI LAPJA

Főszerkesztő: SOMOS ÁGNES

Főszerkesztő-helyettes: BŐCS FERENC

Olvasószerkesztő: BOGÁTI PÉTER, CSER GÁBOR

Művészeti szerkesztő: CZIFFERSZKY BÉLA, FORRAI JÁNOS

Kiadja az Ifjúsági Lap- és Könyvkiadó Vállalat

Felelős kiadó: DR. PETRUS GYÖRGY igazgató

Szerkesztőség: Budapest, Jászai Mari tér 5. 1397
321-987, 321-988, 321-989
Postafiók: Bp. 62. Pf. 508. 1397
Kiadóhivatal: Budapest, Révay u. 16. 1065
Telefon: 116-660

Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető bármely hírlapkézbesítő postahivatalnál, a Posta hírlapüzleteiben és a Hírlapelőfizetési és Lapkiadó Irodánál (HELIR) Budapest V., József nádor tér 1. 1900 közvetlenül vagy postautalványon, valamint árusítással a HELIR 215-96162 pénzforgalmi jelzőszámra. Előfizetési díj: egész évre 153 Ft, I. félévre 85 Ft, II. félévre 68 Ft.

86.1139
Athenaeum Nyomda Budapest
Rotációs mélynyomás
Felelős vezető: SZLÁVIK ANDRÁS vezérigazgató

HU ISSN 0030—9583
INDEX: 25 695

A beküldött kéziratokat, fotókat és rajzokat nem őrizzük meg és nem küldjük vissza.

ROLLKA

Korábban már sokat kísérleteztek, hogy a sízés idénysportból egész éven át űzhető elfoglaltsággá változzék. Kísérleteztek a havat helyettesítő műanyagszőnyeggel, plasztikmorzsával, futószalaggal, kenőszappannal. Próbálkoztak fenyőtű-szőnyeggel, sőt a kaolingyártás nyomán keletkező hulladékanyaggal is. Sikertelenül. A megoldás egy bizonyos Josef Kaiser nevű, geislingeni (NSZK) illetőségű úrnak jutott az eszébe mintegy 23 évvel ezelőtt: tudniillik, hogy az eszközt, a sílécet kell valami alkalmasabbra cserélni. Az új eszköz neve a gördülés (roll) szó és a feltaláló neve első két betűjének házasságából született meg: ROLLKA. A mintegy 60–80 centiméteres sportszer a lánctalpas közlekedési eszközök elve alapján működik. Görgőkocsik sorából áll, amelyeken egy végtelenített műanyagszalag fut körbe. Az egészet egy patkó alakú sín tartja, ami lehetővé teszi a könnyű gördülést, s ugyanakkor az oldalra történő elcsúszást megakadályozza. Szélessége 5–6 cm, a cipő talpa a földtől kb. 9 cm-re helyezkedik el, normál sícipőre szerelhető.

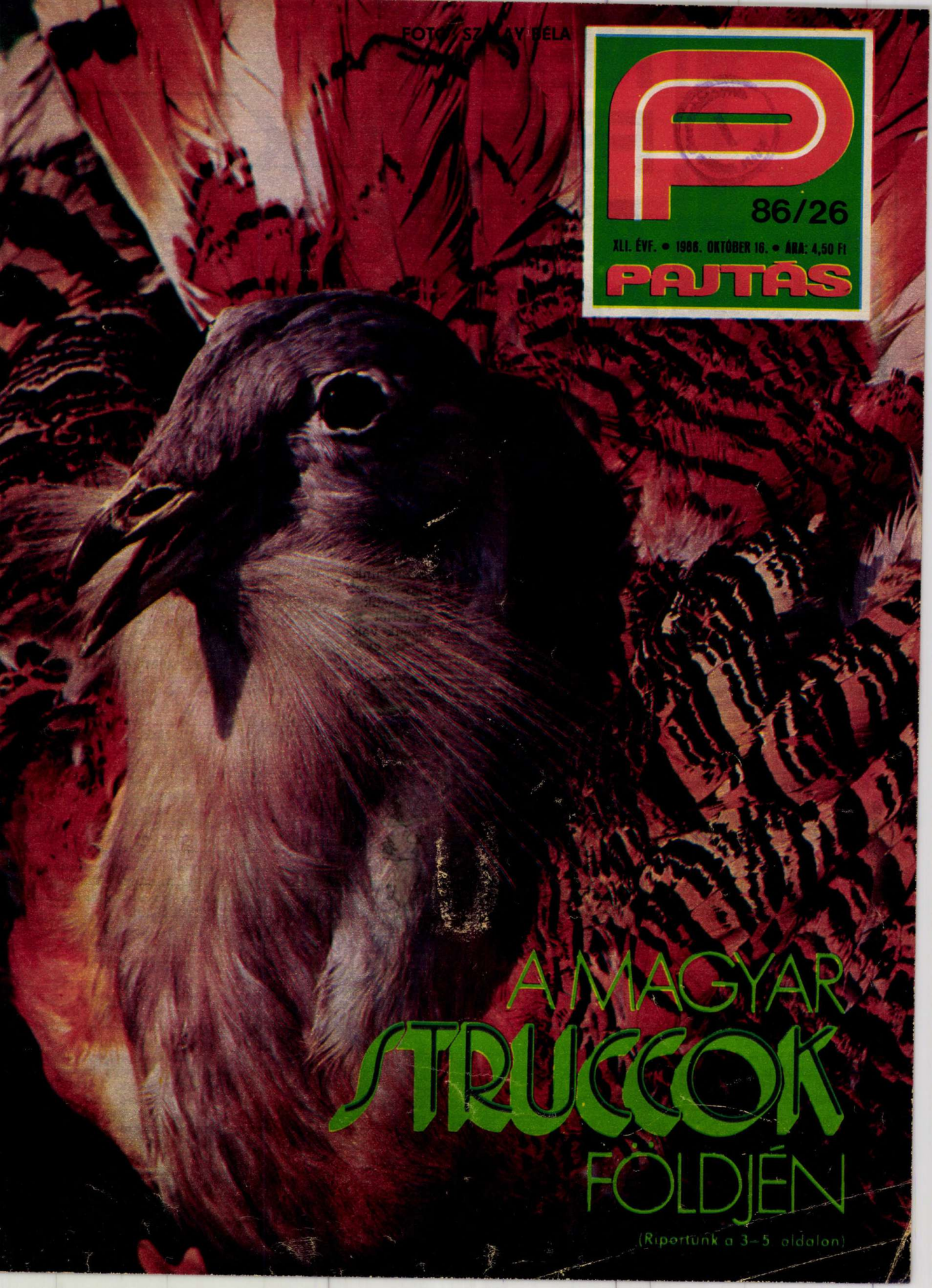

FOTÓ: SZ[illegible]AY BÉLA

P
86/26
XLI. ÉVF. • 1986. OKTÓBER 16. • ÁRA: 4,50 Ft
PAJTÁS

A MAGYAR STRUCCOK FÖLDJÉN

(Riportunk a 3–5 oldalon)

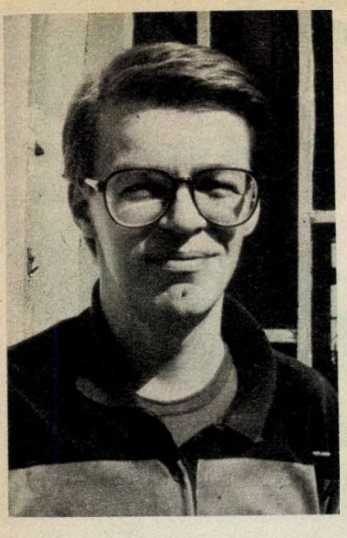

NEM FELEJTJÜK A VILÁG GONDJAIT

„Mi, úttörők, harcolunk a békéért . . .” — így kezdődik a Finn Demokratikus Úttörőszövetség (SDPL) nyolc pontjának legelső alapelve. A kicsi piros könyvecskét — a finn úttörők tagsági igazolványát — Kari Asikainen nyújtja át e sorok írójának, s rajta keresztül a magyar úttörőknek. A finn úttörőszövetség főtitkárával magyarországi látogatása során beszélgetett a Pajtás újságírója.

— Az Önök szövetsége a magyar úttörők testvérszervezete. Két, eltérő körülmények között dolgozó szervezetről van szó. Hiszen Finnországban számos gyermekszervezet működik.

— Így van, egészen pontosan nyolc. Valamennyi pártnak van gyermekszervezete, az egyház is tart fönn szövetséget, van külön fiú- és leányszövetség is. A legrégibb és a legnagyobb a cserkészeké. Hozzájuk képest a mi úttörőszövetségünk kicsinyke. 30—35 ezer tagot számlálunk, s viszonylag fiatalok vagyunk: éppen negyvenéves az SDPL. Egy évben született a magyar úttörőmozgalommal.

— Számunkra, akik megszoktuk, hogy „egy iskola, egy úttörőcsapat”, vagy, hogy „egy raj, egy osztály” érdekesnek tűnik egy olyan iskola, ahol a diákok különböző gyermekszervezetek tagjai.

— Mi irigyeljük a magyar úttörőktől azt a lehetőséget, amit kapnak. Hiszen az, hogy mindenki egy szervezet tagja, hogy egy iskolán belül a diákok azonos közösséghez tartoznak, szerintünk, megkönnyíti a szervezést. Legalábbis nem állít olyan feladatok elé, mint bennünket Finnországban, ahol egy-egy konzervatívabb tanár bizony érezteti a tanulókkal, ha nem az ő szájíze szerinti gyermekszervezethez tartoznak.

— Kiből lesz úttörő ma Finnországban?

— Nehéz ezt megmondani, hiszen a legkülönbözőbb családok gyermekei járnak közénk. Általában, természetesen, a munkásrétegből kikerülők, vagy olyan városban élők, ahol nagy hagyományai vannak a munkásmozgalomnak. Így például Jyväskylä, ahol magam is tanítok. Jönnek aztán olyanok is, akik máshol nem találnak közösségre. Volt egyszer egy olyan társunk, aki otthon mindig egyedül volt, és inkább az ablakon is kimászott, csakhogy eljöhessen közénk.

— Mi a felvétel rendje?

— Nincsenek különösebb szabályok. Aki jön és megismerve célkitűzéseinket, szabályainkat, úgy dönt, hogy közénk akar tartozni, fölvesszük. Később, az együttlét során derül ki: közénk való-e ? Erről maguk a gyerekek döntenek. Vannak, akik nem akarnak „hivatalos” tagok lenni. Jól érzik magukat közöttünk, együtt játszanak, szórakoznak a többiekkel. Az sem ritka, hogy néhányan egyszerre több gyermekszervezet foglalkozására is járnak. Hétfőn cserkészek, kedden Kalevala ifjai, szerdán úttörők . . . Nem sürgetjük őket. Ha eljön az idő, majd eldöntik, hova tartoznak?

— Ki dönt? A gyerekek vagy a szülők?

— Ebben a korban erős a család hatása. Ám napjainkban még fontosabb a barátok szerepe. Mind gyakrabban jönnek úgy hozzánk gyerekek, hogy a társaik hívták őket.

— A kívülálló számára kiderül-e, ki tartozik az úttörők közé?

— Nagyon remélem, hogy kiderül. Nem egyszerűen csak a vörös nyakkendő, meg az egyeningünk almazöld színe miatt. A finn úttörőszövetség semmiben nem akar lemaradni a többi mögött. De többet is akarunk adni, a mások bajára érzékenyebb gyerekeket akarunk nevelni. Van nálunk is, persze, rengeteg játék, vidámság, szórakozás. De mi, a finn úttörők nem akarunk, nem tudunk elfelejtkezni a világ gondjairól: az éhezőkről, a szenvedőkről. Azt is is látjuk: a gyerekek nyitottak a másik iránt. Ezt a nyitottságot szeretnénk kézzelfogható segítségben is kifejezni. Szerencsére olyan vezetőink vannak — felnőttek és fiatalok —, akiknek nemcsak a nyakkendőjük vörös, hanem a szívük is. Ők munkaidő után, minden ellenszolgáltatás nélkül foglalkoznak a gyerekekkel.

— Ön tanárember. Mint hallom, a számítástechnika megszállottja.

— Valóban tanítok és valóban szeretem a számítástechnikát. De nemcsak azért, mert ez egy jópofa játék, hanem mert ezekkel az okos gépekkel elkezdődött egy olyan harc, amiben nekünk, úttörőknek sem szabad alulmaradnunk. Szeretnénk mindenkivel egyenlő esélyt teremteni a mi szövetségünkhöz tartozó gyerekek számára. Tudjuk, aki ezt a csatát megnyeri, a jövőt nyeri meg.

Major Árvácska

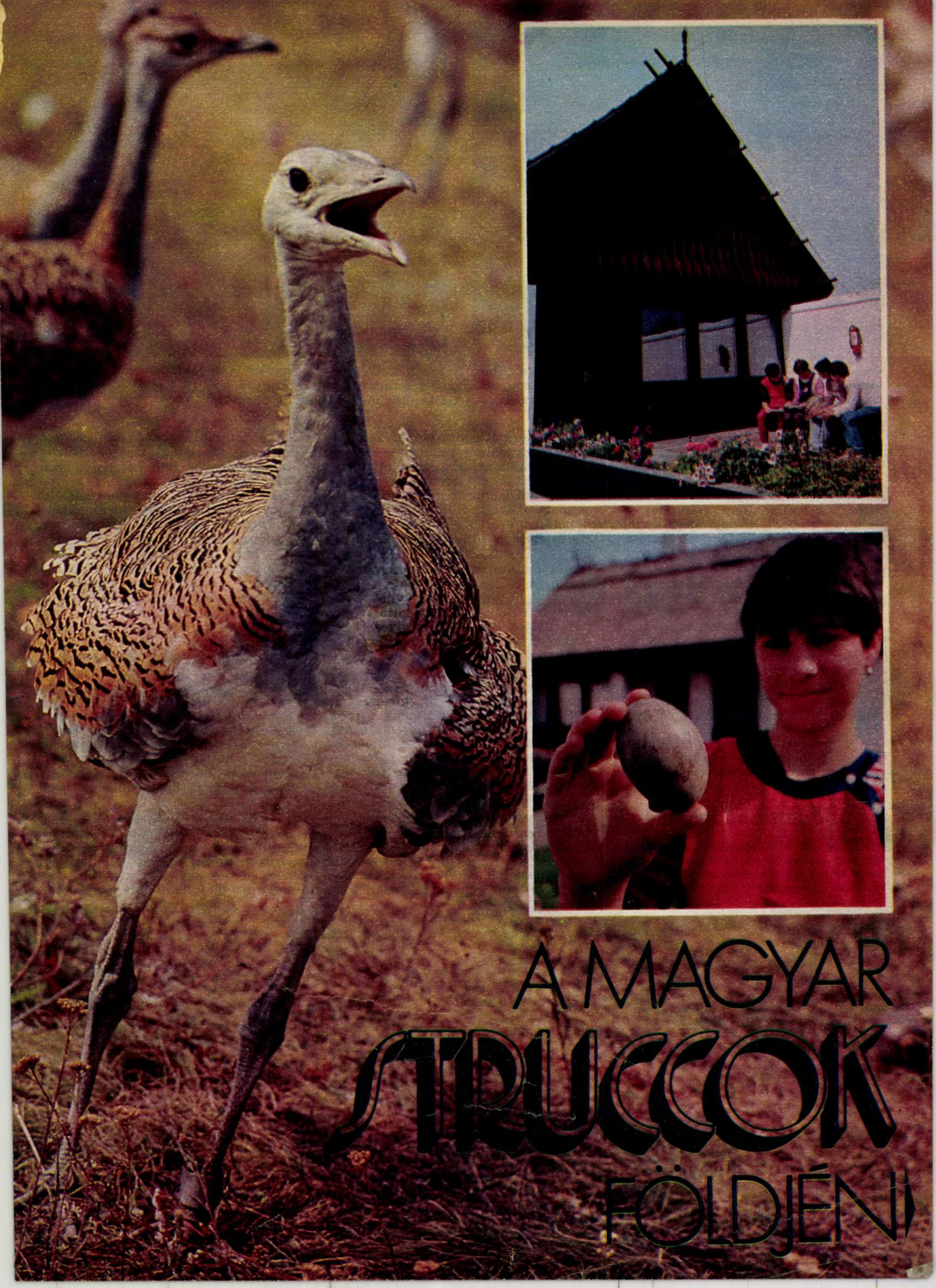

A MAGYAR STRUCCOK FÖLDJÉN

Nem hímes, hanem túzoktojás. A madár nagyságához viszonyítva aránytalanul kicsi, de az értéke annál nagyobb. Nyomravezetőit darabonként 50 forinttal jutalmazzák

Ugye, milyen szép vagyok? A túzokkakas tolla a dürgés idején megváltozik, ezerszínű lesz. Ilyenkor még bajuszt is növeszt!

Visszafogtuk a hangunkat, lépteink neszteleneb bé váltak, mert a zsombékos táj jelezte, hogy a Nagy-Sárrétnek azon a vidékén járunk, ahol már bármelyik pillanatban feltűnhet a „magyar strucc", ahogy nagy teste, hosszú nyaka és jellegzetes futása miatt nevezik a túzokot, a magyar puszta óriás madarát.

— Te látod már őket? — kérdeztem az előttem lépkedő Füzi Imrétől.

A fiú elmosolyodott.

— A túzok rettenetesen óvatos. Vigyáz arra, hogy háromszáz méteren belül senki meg ne közelítse. Ha veszélyt érez, elrejtőzik.

— Azt olvastam, hogy a kakasok között huszonkétkilós is akad. Ekkora madarat csak észrevesz az ember.

— A tollazata segítségével pillanatok alatt láthatatlanná válik. Valósággal beleolvad a tájba.

Védett birodalom

Hajtott a kíváncsiság. Reméltem, hogy a rezervátum területén hamarabb találkozom túzokkal, hiszen különleges engedélyt kaptam, hogy a gyerekekkel átléphessem a szigorúan védett birodalom határát, megnézhessek mindent, ami érdekel.

Míg róttuk a kilométereket, igyekeztem közelebbről megismerni társaimat: a nyolcadikos Füzi Imrét, a hetedikes Gyányi Árpádot, a nyolcadikos Balogh Ildikót és Szűcs Ildikót, akik a dévaványai I-es számú iskola tanulói, a 3936-os számú Gábor Áron Úttörőcsapat tagjai. Közülük a legnagyobb tekintélynek Imre örvend. Titkárává választotta a csapat frissen alakult környezetvédő szakköre. A fiú olyan táborban nyaralt, ahol természetvédelemből is kiképzést kapott. Amikor értesültek róla, hogy a túzokok földjéről való, felkérték kiselőadás megtartására, s ő egy valóságos tanulmányt írt a magyar struccok életéről. Orvosnak készül, de minden szabad idejét az állatoknak szenteli. Van egy csöppnyi birkanyája, és hatvan pár galambja. Nagyon jól megértik egymást a másik fiúval, Árpival, akinek nyúlfarmja van. Ötven tapsifüles nevelésével bajlódik. A két lány is állatbarát, a túzokokat is jól ismerik, hiszen Szűcs Ildikó többször elkísérte már édesapját az Aranykalász Tsz földjére, ahol gépekkel kaszál, arat, s ahol több mint tíz túzoktojást mentett meg, mielőtt a traktor szétroncsolta volna őket. A két lányt azonban más is foglalkoztatja. Szeretnének feltérképezni egy romos kastélyt, hogy javasolni tudják megmentését. És védetté akarnak nyilváníttatni egy öreg hintót.

— Már a rezervátumban járunk — hívta fel a figyelmünket Imre, aki elsőként pillantotta meg a tájba illő, festőien szép, nádfedeles parasztházakat, a 3500 hektárnyi védett terület központját, amelynek egyik épületében a világon elsőként láttak hozzá a túzoktojások gépi keltetéséhez.

A királyvad megmentői

Közéjük tartozik Pálnik Ferenc, a kedélyes, állandóan anekdotázó, a gyerekeket szívesen tájékoztató tájvédelmi körzetvezető is. A szeghalmi erdő csendjét cserélte fel a dévaványai pusztával. Erdészből lett túzokvédő.

— A túzok a királyvadak közé tartozott évszázadokkal ezelőtt is. Elejtése a vadászok számára dicsőséget, értékes trófeát jelentett, hiszen egynek-egynek annyi húsa volt, amennyiből jóllakhatott egy lakoda-

A MAGYAR STRUCCOK FÖLDJÉN

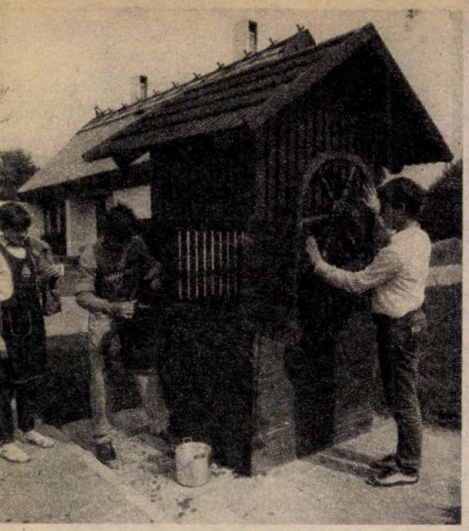

Kis kút, kerekes kút. A régi parasztporták hangulatát idézi a dévaványai túzoktelepen ez a kút is

lomnyi közönség. Az ínyencek nagy pénzt fizettek érte. A századfordulóig az Angliába küldött karácsonyi pulyka mellett egyik legjövedelmezőbb exportcikkünk volt. Csak 1970-ben tiltották meg a vadászatukat. A huszonnegyedik óra legvégén fogtunk hozzá megmentésükhöz. Eszmei értéküket ötvenezer forintban állapítottuk meg, ennyi büntetést kell fizetnie annak, aki kezet emel rájuk. Tartózkodási helyeiket védett területté nyilvánítottuk, megszerveztük fészkeik őrzését, tojásaik megmentését. Önkéntes mukatársként segédtek mellénk a környékbeli gyerekek, felnőttek. Ha valahol pusztulás fenyegette valamelyik fészket, azonnal értesítettek, s mi máris a helyszínre küldtük rohamkocsinkat. Nagy igyekezetében például az egyik állami gazdaság vezetője majdnem végzetes hibát követett el, mert annyira féltette a megtalált két tojást, hogy bezárta egy páncélszekrénybe. Pedig jobb lett volna, ha a napfényen hagyja, vagy puha rongyba csavarja, nehogy kihűljön. Szerencsére időben érkeztünk.

Pálnik Ferenc megmutatta a modern keltetőgépeket, bevezetett az orvosi rendelőbe, ahol a beteg madarakat kezelik, a műtőbe, ahol tegnap éppen egy törött szárnyú túzokot operáltak. Aztán a bölcsődébe vitt.

— Azt gyorsan megtanultuk, hogy géppel hogyan kell a tojásokat kikeltetni, de az állatok felnevelése már nehezebb. A kicsik édesanyjuk nélkül nem tudnak enni. Falatonként kell csőrük közé tenni az ennivalót, hogy megmaradjanak. De az óvodában is más-más gondozási módszert igényelnek. Ezért aztán kis-, közép- és nagycsoportot szerveztünk számukra.

A telepen megnyílt előttünk a legtitkosabb ajtó, beléphettünk oda, ahol olyan közelségbe kerültünk a túzokokkal, hogy akár meg is simogathattuk volna őket, ha a fertőzés veszélye miatt erre jó előre nem figyelmeztetnek bennünket. A madarak rikoltozó hangokat hallatva falták a fehér egereket, amelyeket Somogyi Ilona, a tájvédelmi körzet gondozónője dobált nekik egy vödörből.

— Ha megkérdi valaki, hogy miért olyan fontos a túzokok megmentése, akkor megmutatom az egereket, amelyeket ezek az állatok a szabadban a földeken is százszámra irtanak. Az ismétlődő pocok-, egér- és rovarinvázió is figyelmeztet bennünket, hogy ha a természetben felborul a rend, nagy veszélybe kerülhetünk.

Itt a félelem is tantárgy

A túzokiskolában — mert ott is jártunk — a félelem is tantárgy. Az emberhez szelídült állatokat vissza kell vadítani, nehogy az orvvadászok áldozatává essenek.

A dürgés párját ritkító természeti tünemény. A násztánc idejére a kakasok tolla megváltozik, ezerszínű lesz. Ilyenkor szép, hosszú bajuszt növesztenek. Megrajzolnak maguknak egy húsz méter átmérőjű képzeletbeli kört, amelyet másik kakas nem léphet át. Ha mégis megkísérli, elkezdődik a párviadal. Nagy rikkantgatások közepette próbálják kiszorítanti egymást a körből. A győztes most már nyugodtan folytathatja táncát.

— Egyik filmrendező ismerősöm arra kért, vegyem pártfogásba, mert filmet szeretne készíteni a dürrögő kakasokról. Mennyi időd van erre? — kérdeztem. „Egy-két hét. Vagy több kell?" — mondta. Legalább egy év, feleltem, mert a kakasok még a tyúkoknál is óvatosabbak. Az emberszagtól is megriadnak. Többször ki kell menni a környékre, hogy megszokják. S jó előre fel kell építeni a rejtekhelyet is, ahonnan közvetlen közelről filmezhetik őket. Sokszor az ivóvizünk, az élelmünk is elfogyott, mégsem bújhattunk elő, mert ott sétáltak a környéken, s ha meglátnak, bottal üthettük volna a nyomukat.

Expedíció a holnapért

A rezervátumban derült ki, hogy ezt a nevet is adhatták volna környezetvédelmi szakkörüknek a dévaványai gyerekek. Pálnik Ferenc búcsúzóul elmondta, hogy rengeteg még a teendő. A telep közelében hamarosan megnyitja kapuját egy bemutatóház, ahol nemcsak a túzokokkal ismerkedhetnek meg a látogatók, hanem a fácánokkal, a nemrég még nagy számban élő, de ma már alig található foglyokkal, ugartyúkokkal, fekete gólyákkal, vörös- és kékvércsékkel, meg néhány veszélybe került háziállattal, mint például az ősi juhászkutya, amelynek megmentése fontos lenne. Aki segít ebben, holnapunk védelmére szövetkezik.

Faragó György

Fotó: Szalay Béla

Ártalmas, ártalmas! – ismételgetjük unásig, ha kábítószerről esik szó. De miért árt az, amitől – azt mondják – jól érzi magát az ember?! Talán irigylik tőlünk? A felnőtt lapok meg olyan „okosakat" írnak, hogy károsítja az idegsejteket. Hát ilyesmivel mi nem sokra megyünk! Nos, most olyan szakembert kerestünk meg, aki „magyarul" mondja el mindazt, amit értelmes fiúknak, lányoknak tudni érdemes – és kell – erről az életveszélyes tévedésről...

– Valóban életveszélyes lehet, hiszen nem egy halálos végű esetet ismerünk! Nagyon szomorú, de több fiatal szó szerint megfulladt a szipózás következtében – magyarázza dr. Mátay Katalin gyermekgyógyász, az Egészségügyi Minisztérium munkatársa. – Természetesen nem ez az egyetlen válfaja a gyors végnek, amelyet a narkózás számlájára írhatunk. Mert – mint ismeretes – igen sok a gyermekbaleset. És ki tudja, hányan estek már – mondjuk – a villamos kerekei alá éppen a bódult állapot következtében?! Persze, a legtöbb eset nem ilyen látványos, ám annál hosszabb a csendesen zajló tragédiák sora...

– Mit értsünk a „tragédiák" alatt?

– Egész egyszerűen azt, hogy aki kábítózik, az mind a testi, mind a szellemi fejlődésben visszamarad! Sőt! Mint látni fogjuk – torzul is... Maga a szer is mérgez, különösen a fejlődő szervezetet pusztítja. De a narkós nem is eszik, nem is mozog úgy, mint kellene. Egész életmódja – élete – a kábulattal válik egyenlővé, így szó szerint kimarad a való élet örömeiből! Sohasem lehet jó felépítésű, jó alakú, sportos. És, hogyan néznek a lányok egy töpörödött, csenevész, ráadásul a bőre hamvasságát is elvesztett, elszürkült arcú, karikás szemű fiúra? Legfeljebb – szánalommal! Ugyanígy egy ilyen lánnyal sem szívesen kezdenek a fiúk...

– Mindez még csak a testre vonatkozik. Vajon hogyan torzulnak a szellemi képességek?

– Orvosilag igazolt tény, hogy a testi bajok együtt járnak a szellemi romlással. Ahogy az „ép testben ép lélek" szólás tartja, egy állandóan mérgezett testben a lélek sem maradhat ép. Egyébként a narkó közvetlenül is rongálja – például – az észbeli felfogóképességet. Magyarán: tompítja az agyat! Márpedig tompa aggyal igen nehéz tanulni! Pláne, ha a kába gyerek elalszik az órán. Vagy éppen túl feldobott lesz, izgága, szemtelen. Zavarja a tanítást, nem figyel, a tanár sem bír vele...

Azt pedig mindenki tudja, mi vár arra, aki rendetlenkedik, nem tanul. Állandó kellemetlenségek az iskolában, fenyítés otthon. Megvont kedvezmények, esetleg súlyos atyai pofonok. Csupa olyan dolog, ami senkinek sem hiányzik. Aztán, aki a kusza, bizonytalan álmok rabjává válik – általában el is züllik. Normális társaitól mindenesetre – elkülönül. Ez természetes, hiszen míg a többiek rúgják a labdát, vagy éppen strandolnak, ő révületben, magányosan hever valahol...

– Ez még nem feltétlenül elzüllés, mondhatná valaki...

– Persze, hogy nem – de oda vezet. A kábítószer rabjainak önmagukból való kivetkőzését plasztikusan mutatja be az alábbi, megtörtént eset, melyet egy

amerikai magazin hasábjairól idézek, és egy kábítós pár megdöbbentő történetét vázolja:

„A múló gyönyörért nagyon nagy árat kell fizetnie az egészségén kívül is: 24 éves koráig tízszer ült börtönben, négyszer volt zárt osztályon, elvonókúrán. Valahányszor kiengedték, szinte azon nyomban visszaesett. A heroinon kívül semmi sem érdekli, még Karen sem. A lány is hasonlóképpen van a fiúval, a kettőjük közötti kapcsolat nem a szerelem, nem az érzelem, hanem a közös, legyőzhetetlen, testüket-lelkűket elpusztító, egész gondolatvilágukat betöltő szörnyű szenvedély." Hátborzongató a lány vallomása: „Állatok vagyunk egy olyan világban, amelyet egyikünk sem ismer."

– Az előbb említett néhány vészjelet, melyek a narkózásról árulkodnak. Sorolna nekünk még ilyeneket?

– A szipózást elárulja a szag, de a drogozásról már csak a viselkedésből értesülhetünk. Az így fertőzött gyerek magatartása ugyanis eltér a megszokottól. Mint már említettem, vagy gyakran az agresszivitásig feldobott, vagy éppen bamba, aluszékony. Sok esetben öltözködése, hajviselete is megváltozik, csavarogni kezd. Magatartászavarokkal küzd. Ez annyit jelent, hogy általában nem a helyzetnek megfelelően viselkedik – mintha például valaki „a templomban mo-

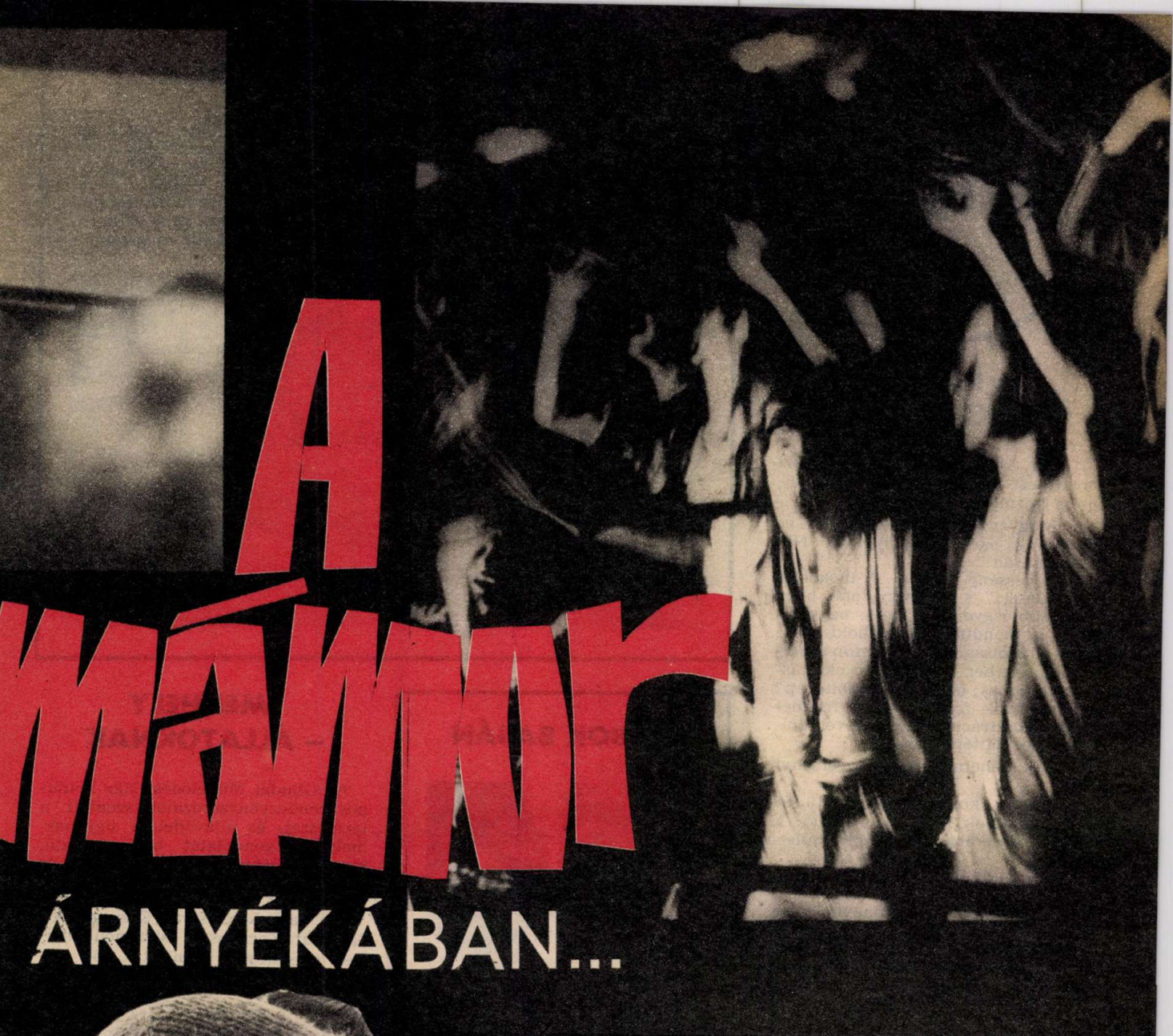

A máj or

ÁRNYÉKÁBAN...

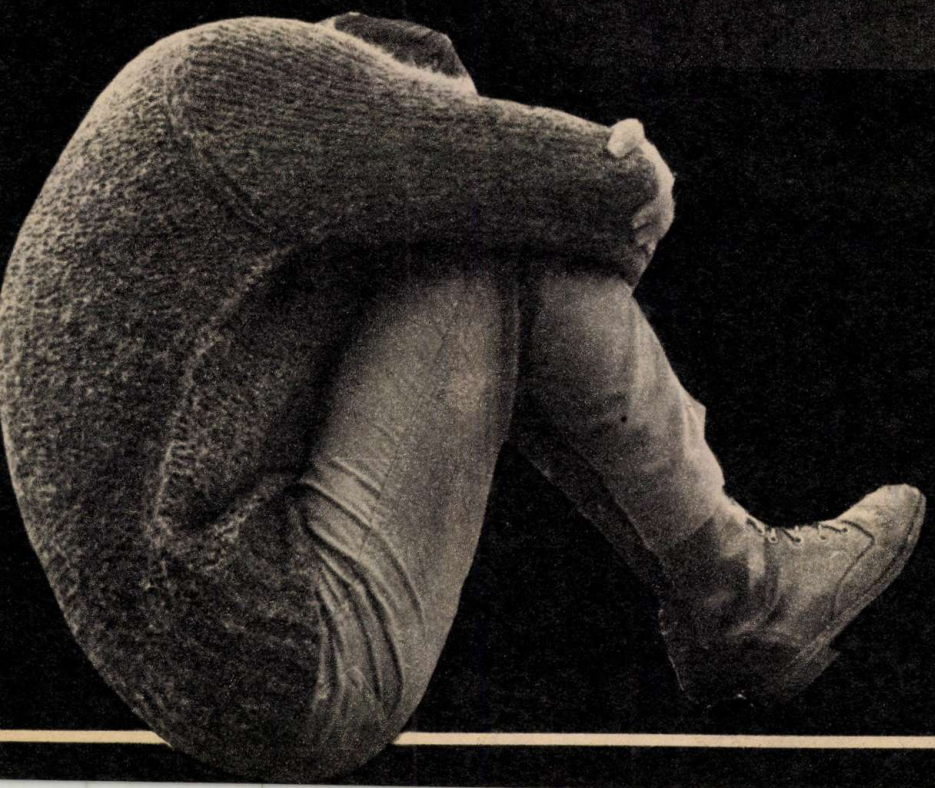

torbiciklizne". Mozgása, járása bizonytalanná, beszéde akadozóvá válik, de a tanulmányi eredmények hirtelen romlása, más okokon kívül, erre is lehet jellemző tünet, amire már érdemes odafigyelni . . .

— Tehet-e valamit az a gyerek, aki padtársánál, barátjánál ilyesmit észlel?

— Feltétlenül! Senki ne vegye árulkodásnak, de ilyenkor szólni kell a szülőnek, a tanítónak, tanárnak, iskolaorvosnak, mert csak a felnőtt tud valódi segítséget nyújtani! Holmi „kellemetlenség" is megéri, ha valaki ilyen áron megmenthető. És — sokszor — ilyesmin, ennyin múlik . . .

Albrecht Gyula

ZSIBONGÓ

A PAJTÁS MEGKÉRDEZTE...

... mit kell tudni a Nemzetközi Távközlési Egyesület nemzetközi fotó- és rajzpályázatáról?

A Magyar Posta tájékoztatási és marketing osztályvezetője, dr. Nemesi Konrád:

— A verseny témája „A távközlés a fejlődésért", s a pályázóknak, hogy könnyebb legyen a dolguk, négy alcímet is mondunk: A műhold csökkenti a távolságokat; A telefon a hétköznapi életben; A televízió oktatásra is alkalmas; Mire jó a számítógép? A résztvevők fotók, rajzok, festmények, illusztrációk segítségével dolgozhatják föl témáikat.

— Kik vehetnek részt a versenyben?

— Három korcsoportban 8-18 év közötti fiatalok, akik 1968. január 1. és 1977. december 31. között születtek.

— Hová kell a műveket eljuttatni és meddig?

— November 30-ig a Magyar Posta Központja tájékoztatási és marketing osztályának, Budapest XII., Krisztina krt. 5-8. A hazai verseny eredményhirdetése május 17-én lesz. A győztesek érdekes, értékes díjakat kapnak.

EGYÉNI PÁLYÁZÓK, FIGYELEM!

A Pajtás 86/22. számában jelentek meg a tehetségkutató EGYÉNI PÁLYÁZAT feladatai.

A MATEMATIKAI FELADATOK a 29. oldalon szerepeltek, azonban a GEOMETRIA részben elírás történt.

Az 1. feladatot kísérő rajzon felesleges az M pont.

A 2. feladatban azonban szükséges az M pont. Tehát a rajz helyesen:

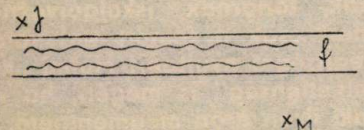

A 3. feladatban a kérdés helyesen: „Hol helyezkednek el a B' pontok?"

(Matematikai versenybizottság)

DIÁKSPORTKÖRÖK FIGYELMÉBE!

Majdnem vízilabda. Majdnem kézilabda. Ez a vízi kézilabda. A víz derékig ér, mozogni tehát nem éppen egyszerű, viszont mégiscsak könnyebb, mint vízilabdás módra „taposni". Az elmúlt nyáron a III. kerületiek Laborc utcai napközis táborában hatalmas sikert aratott a játék. A San Marco utcai úttörőház szervezői a sikeren felbuzdulva kerületi bajnokságot rendeznek. Lehet, hogy új sportág született? Mindenesetre, mint versenyzési lehetőséget, a diáksportkörök figyelmébe ajánljuk.

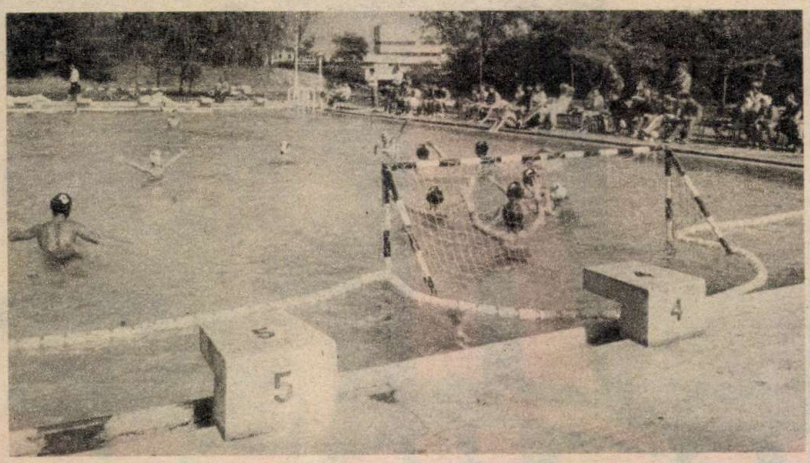

BÁBOK BAJÁN

Baján, a Petőfi-szigeti Bokányi Dezső Úttörőházban ősztől folytatódott a bábkészítő, a rádiós, a vad- és madárvédelmi, a tűzzománc és nyelv szakkör... Képünk a bábosok foglalkozásán készült.

MENHELY – ÁLLATOKNAK

Az Óbudai Művelődési Ház kétnapos rendezvénysorozatot szentelt a természet- és állavédelem ügyének, melynek gondolatát bemutatókkal, kirakodóvásárral, állatbörzével és szaktanácsadással is népszerűsítettek. A jótékony célú gálaműsor teljes bevételét a Fekete István Országos Állatbarát Kör vasadi állatmenhelyének felépítésére ajánlották föl.

EGYÜTTMŰKÖDÉS

A Magyar Úttörők Szövetsége nevében Varga László főtitkár, a Honvédelmi Minisztérium képviseletében, Kárpáti Ferenc vezérezredes, honvédelmi miniszter együttműködési megállapodást írt alá. Az egyezmény hangsúlyozza a honvédelmi nevelés fontosságát, egyebek között tartalmazza az úttörő gárda szakalegységek munkájának segítését, a katonai pályára irányítást, a haditechnikai parkok létrehozását és a meglévők továbbfejlesztését, a katonai és gyermeksajtó közös feladatait.

NEVETVE SZÉP...

... a munka is. Akár csinálod, akár nézed, jókedvvel még nagyobb örömet szerez.

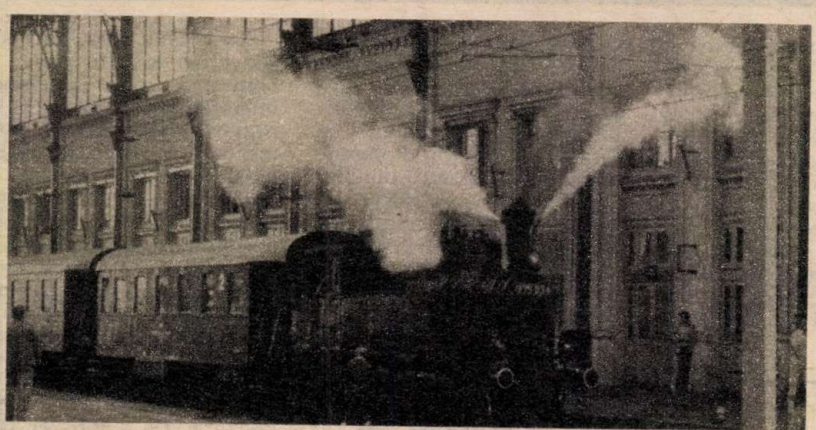

FÜSTÖS A NYUGATIBAN

Feltámadt volna a gőzmozdony? Aligha! A Nyugati pályaudvarról réges-rég száműzött füstös jószág most egy magyar—kanadai koprodukcióban készülő film kedvéért robogott be a csarnokba.

ÍJÁSZOK

A gödöllői Fábián Dénes honfoglalás-korabeli íjak rekonstruálásával, e fegyverek ősi módszerrel való megépítésével foglalkozik. Ha szabad ideje engedi, barátaival rögtönzött terep-íjászversenyeket rendezve próbálja ki a fegyvereket.

TÁRNA-MÚZEUM

Jártál már bányában? És föld alatti tárnában kialakított múzeumban? Nos, ha nem, és érdekel, Gánt bányatelepen felújították és kibővítették a Fejér Megyei Bauxitbányák Múzeumát, ahol végigkísérheted a bányászat Bakony és Vértes hegységbeli történetét.

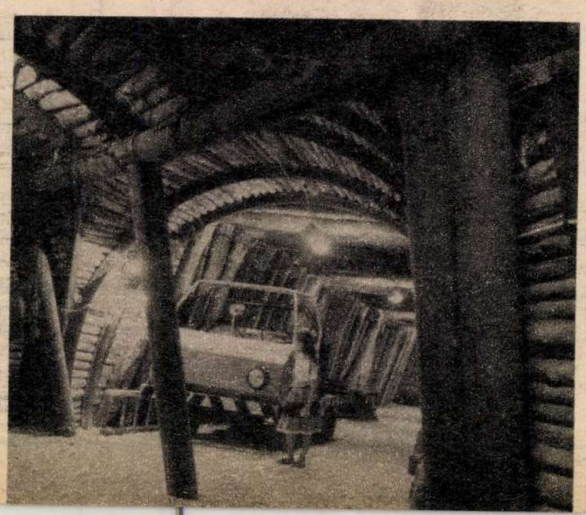

ZSIBONGÓ

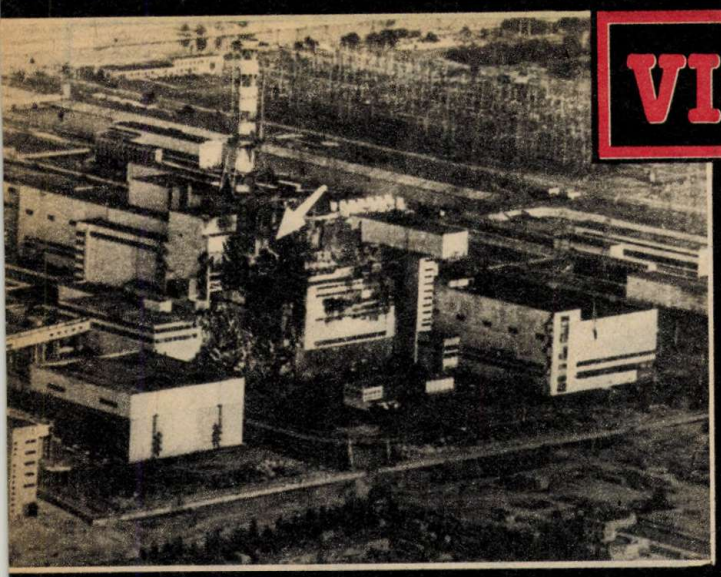

A világot bejárt légifelvétel: az atomerőmű a robbanás után

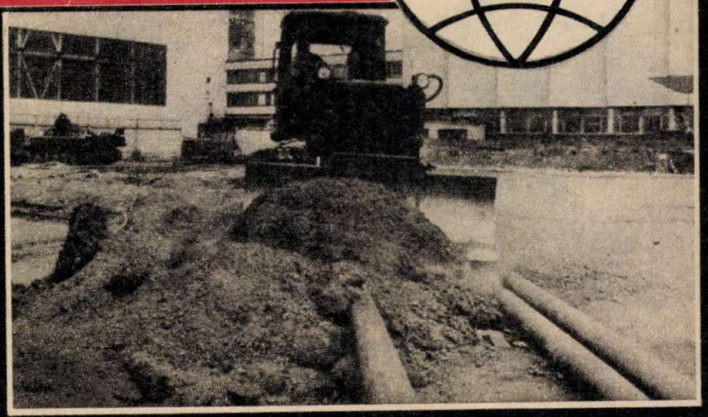

A látszólag mindennapos földmunka itt a veszély elhárításának fontos része

CSERNOBIL LECKÉJE

A csernobili atomerőmű-szerencsétlenség után néhány héttel az egyik iskolában a fizikatanárnő a tanrendet félretolva a nukleáris reaktorokról tartott órát. Úgy gondolom, mondta az osztálynak, időszerű erről beszélni, s szépen elmagyarázta, miként is működnek ezek az erőművek, milyen áldást hoz a maghasadás és milyen veszélyekkel járhat.

Ma már „nem ketyeg a petrezselyem", viszont jóval többet tudunk Csernobilról, mint amennyi akkor ismeretessé vált. Az iskolákban bizonyára visszatérnek erre az új tanévben — de a lecke nemcsak a tanulóknak szól. Ha úgy tetszik, az egész világnak kell most levonnia a tanulságokat. Mivel ti vakáción voltatok, talán elkerülte a figyelmeteket, hogy ezt elsőként éppen a Szovjetunióban tették meg. Nem egyszerűen az illetékes szakminisztérium, hanem az országot irányító kommunista párt vezető döntéshozó szerve, a Politikai Bizottság vizsgálta meg a katasztrófa okát, tárta fel a következményeket, s egyben levonta a tanulságokat is.

Most tehát már tudjuk a közvetlen kiváltó okot: ez nem más, mint az emberi felelőtlenség. Azokon a bizonyos fizikaórákon pontosan elmagyarázhatják majd a tanárok, miként is működik egy atomerőmű hűtési rendszere. Az atomüzemanyag esetén különleges elővigyázatosságra van szükség. Három-négyszeres a biztosítás. A műszerek előre jelzik, ha valaki akárcsak a hűtés folyamatosságát veszélyeztetve is, az erőmű biztonságát teszi kockára. De a műszer hiába jelez, ha nem figyelnek rá — ahogyan a csernobili 4-es reaktorban tették —, miközben megengedhetetlen kísérleteket végeztek a hűtést is biztosító turbógenerátorral.

Úgy gondolom, hogy e ténymegállapítás rossz hír — de jó is. Rossz, hiszen arra utal, hogy a legbonyolultabb biztonsági berendezések is végső soron csak akkor működnek megfelelően, ha párosulnak az őket kezelő emberek figyelmével és fegyelmével. Jó is, mert arra utal, hogy a technológia továbbra is felhasználható, megfelelő. Áramot, energiát, életet adhatnak tehát a jövőben is a csernobilihez hasonló módon épült erőművek, s az olyan még korszerűbb biztonsági rendszereket alkalmazó atomreaktorok is,

VILÁGLÁTÓ FÓRUM

Kérdésem:

Nevem: .....

Címem: .....

Életkorom: .....

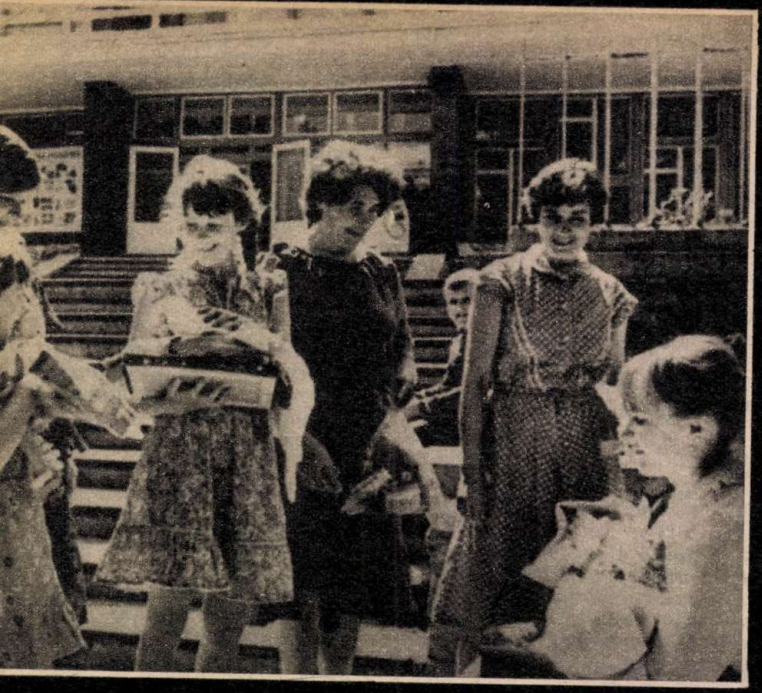

Gyors ütemben épülnek a kitelepítettek számár a lakások

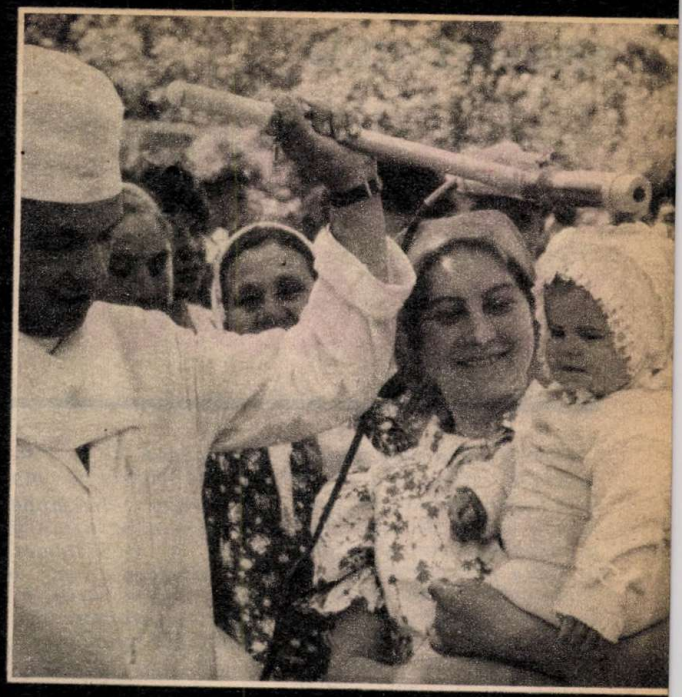

A veszély figyelmeztet! Naponta fokozott az ellenőrzés Csernobil környékén

mint például a paksi, amelyre nekünk továbbra is feltétlenül szükségünk van.

Másrészt az okok feltárása lehetővé teszi az egész világ atomipara számára a biztonsági rendszerek továbbfejlesztését, amint erre egy interjúban Valerij Legaszov akadémikus mutatott rá. A szovjet tudós arra hívta fel a figyelmet, hogy a veszélyes technológia hosszas, nyugodt üzemeltetése elaltatta a személyzet éberségét és veszélyérzetét. Ezért javasolta, hogy nemzetközi erőfeszítéssel olyan reaktorokat fejlesszenek ki, amelyekben a biztonsági jelzőrendszerek nem csupán figyelmeztetik a személyzetet, de meg is akadályozzák esetleges hibás cselekedeteiket.

A Politikai Bizottság őszintén beszámolt a bűnös felelőtlenség súlyos következményeiről: 28 ember meghalt, sokak egészsége károsodott, a reaktor környékén mintegy ezer négyzetkilométernyi terület radioaktív elszennyeződésére került sor, vállalatokat, építkezéseket kellett leállítani. Csak a szerencsétlenséggel közvetlenül kapcsolatos veszteségek kétmilliárd rubelre rúgtak, és bonyolulttá vált az áramszolgáltatás is.

De az is igaz, hogy bajban ismerni meg nemcsak az igazi barátot, de egy ország, egy nép erkölcsi, lelki és fizikai erejét is. Az egész világ tanúja lehetett annak, hogy milyen bátran, milyen önfeláldozóan szálltak szembe a szovjet emberek ezzel a radioaktív veszedelemmel, s milyen hatalmas teljesítményekre volt képes az ország. A bűnösen könnyelműeket, akik előidézték a katasztrófát, a gyávákat, akik megfutamodtak a megpróbáltatás napjaiban, felelősségre vonják — de ők a maroknyi kisebbség.

Csernobil a jövőben azokat a tűzoltókat is jelenti, akik életük árán akadályozták meg, hogy a szomszédos reaktor nukleáris üzemanyaga is kiszabaduljon. Azokat a mérnököket, tudósokat, akik a sohanem volt helyzetben megtalálták annak a módját, hogy a „palackjából kiszabadult szellemet" visszatuszkolják a helyére, betemessék a tönkrement erőművet. A helikopterpilótákat, akik homokkal és cementtel „bombázva" megvalósították a tudósok elgondolását. A szervezőket, akik 1100 autóbuszt tudtak előteremteni egyetlen éjszaka a veszélyeztetett körzet kiürítésére. Az építőket, akik alig néhány hónap alatt felhúzták az első lakótelepet a kitelepített emberek számára. A szovjet állampolgárok millióit, akik önként ajánlották fel segítségüket a károsultaknak. Az orvosokat, akik százezreket vizsgáltak meg azokban a napokban, sok ember életét mentették meg.

S ha az orvosokról esik szó, akkor utalnom kell arra is, hogy Csernobil egyben a nemzetközi összefogást is jelenti. Gale professzor például, a gerincvelő-átültetés világhírű szakembere, Amerikából érkezett, hogy segítsen. A tanulságokat pedig a Nemzetközi Atomenergia Ügynökségben, illetve más fórumokon számos ország szakértői elemzik. Ami a Szovjetuniót illeti, átszervezték az egész atomipart, megszigorították az összes előírásokat, továbbképzést indítottak az erőművek személyzete számára — például a válsághelyzetekben való tennivalók gyakorlására. De másutt is hasonló intézkedéseket dolgoztak ki, hiszen Csernobil előtt nyugati erőművekben is voltak technikai zavarok — csak szerencsére nem jártak ilyen súlyos következményekkel.

Az atomenergiát hasznosító országok továbbra is fejleszteni akarják ezt az energiaforrást, elvetik azokat a felszólításokat, amelyek nemet mondanak a békés atomra is. A nukleáris energia még Csernobil után is a legbiztonságosabb: gondoljunk csak a szénbányák halottaira, a gátszakadásokra, az elégetett szénhidrogének által termelt széndioxid környezetszennyezésére. Mindez, mondhatnám, a civilizáció ára is egyben. De persze, Csernobil figyelmeztetés: még nagyobb figyelemre, fegyelemre, összefogásra van szükség, hiszen az emberiség maga is „veszélyes üzem".

A legfontosabb tanulság pedig éppen ezzel kapcsolatos. Ez csak egy békés erőmű, korlátozott balesete volt, a következmények mégis súlyosak. A világon felhalmozott atomfegyverek bárminő „balesete" ezerszerte drámaibb, gyakorlatilag elviselhetetlen lenne az emberiség számára. Ezt megakadályozni még inkább közös felelősség, közös kötelesség. Arra, hogy semmisítsék meg évezredünk végéig az összes atomfegyvert, már van konkrét terv: a Szovjetunió terjesztette elő.

Baracs Dénes

PETROVÁCZ ISTVÁN

KESERŰ VAKÁCIÓ 7.

Ubrizsi néha rosszabbnál rosszabb szóvicceket eszelt ki a maga szórakoztatására, mások bosszantására. Főleg a közmondásokat alakította át nagy előszeretettel, összeforgatva, elferdítve a szavakat. — Aki téged kővel dob meg, dobd vissza mennykővel! Ki korán kel hamar álmos lesz! Jobb ma egy veréb, mint holnap az se.

Ez utóbbi volt a kedvenc mondása.

— Megmondtad, persze hogy megmondtad, te mindent megmondasz! Aztán vagy úgy lesz, vagy nem — morogta Kisjakab.

Nagyon nem volt kedve a strandhoz. Pedig Pemete már szombaton szóba hozta: jó volna úszni egyet!

A hét végét az erdőszéli cserjésben töltötték. Feszült várakozásban, lesve, jönnek-e értük.

Vasárnap estére elfogyott az ennivalójuk.

Hétfőn kora hajnalban sátrat bontottak, összecsomagoltak s leereszkedtek a folyóhoz.

Szünnap lévén, a strandon, a Dunán telt ház volt. Vízirendőrökkel, akiktől Kisjakab semmi jót nem remélhetett. Egy alkalmi árustól méregdrágán virslit vettek, s visszamentek az erdőbe.

Éjszakára nem bontották ki a sátrat. Reggel arra ébredtek, hogy egész testük viszket. S ezen már tényleg nem segíthetett más, csakis egy jó fürdés.

— A strandon minden ember meztelen, s minden meztelen ember egyforma. Senki nem ismer meg! — bátorította Kisjakabot Pemete. Szerinte a barátja túlzába vitte az óvatosságot, ami legalább olyan nagy baj, mint a vakmerőség.

A kabinból első útjuk a melegvizes zuhanyozóhoz vezetett. Előbb Kisjakab állt a tus alá. Hosszan záporoztatta a fejére a langyos vizet. Ezalatt Pemete egy padon ült s a táskára meg a pokrócra vigyázott.

Kisjakab beszappanozta a fejét, amit aztán meg is bánt. A víz kellemes volt, de annyira nem meleg, hogy a feje bőrén, a hajában megcsomósodott szappanhabot feloldotta volna.

Nem baj, gondolta. Majd vesz egy flakon sampont. Biztosan lehet kapni.

Lehetett. A bazárban a gumipelenkától a képregényen át osztrák csokoládéig mindent árultak.

Kisjakab pillantása az újságokra esett.

— Meg szabad őket nézni? — kérdezte bátortalanul az eladótól.

A kerítésen kívül aprókat dudált egy autó. — Tu-tu-tu! Tu-tu! Tu-tu-tu!

— Csak régiek vannak — kezdett el számolni az eladó.

Fürdőnadrágos, fiatal diákember volt, inkább érettségi előtt álló gimnazista, mint egyetemista. Ki, a kerítésen kívülre, az autóra figyelt. — Árut hoztak és be kell hordanom. Az újságokat azután is végigböngészhetitek.

— Segíthetek, mit kell behordani? — élénkült fel Ubrizsi. — Ne féljen, nem vagyunk tolvajok! — tette hozzá.

Az eladó nevetett. Kisjakabra hagyta a bódét s maga Ubrizsival futott ki az autóhoz.

Kisjakabnak bőven volt ideje, hogy sorra végiglapozza az újságokat. Tudta, hol keresse a rendőrségi híreket, az utolsó előtti oldalon a rádió- és televízióműsor, a kitüntetések, a valutaárfolyam és egyéb rövid hírek társaságában. Nem egyszer olvasott már felismerhetetlen fényképek alatt efféle szöveget: Ábel Péter tizenhárom éves budapesti tanuló június tizenötödikére virradóra eltűnt szülei lakásáról, s azóta ismeretlen helyen tartózkodik. Százhetvennégy centi magas, a haja barna...

Csakhogy az elmúlt héten a lapokban nem volt egyetlen hasonló hír sem!

Ubrizsi fordult elsőnek, hatalmas csomag friss újságot dobva a pultra. Mi van? — kérdezte a tekintete.

— Semmi! — legyintett Kisjakab inkább csalódottan, mint megnyugodva. — Nem vagyok benne. Talán a mai újságokban...

S a csomag után nyúlt. De Pemete rászólt:

— Ne strapáld magad, azokat én már átlapoztam. Inkább ezt a Magazint nézd meg. Klassz, mi?

A képeslap címoldalán öreg kocsik sorakoztak.

— Ha már olyan rendesek voltatok, maradjatok még öt percig — kérte — őket az eladó, befejezve az áruátvételt. — Átugranék a büfébe, most még nincsenek olyan sokan...

— Tessék mondani, lehet innen telefonálni? — kiáltotta utána Kisjakab.

— Lehet! Csak ne felejts el bedobni pénzt, valahányszor a gép jelez!

A kisfiú arra gondolt, felhívja a lakásukat. De előbb körülnézett, nem szerette volna, ha idegenek kihallgatják, mit beszél. Ám a környéken nem tartózkodott senki. Tüzetesen végigböngészte a készülék alá függesztett utasítást, sokáig keresgélt a táskájában, zsebkendőt és pénzt kotorászva elő, majd lassan, körülményesen, nehogy eltévessze a számot, tárcsázott.

A telefon szabadot jelzett. Majd éleset kattant, s izgatott hangon Ildi kiabált bele:

— Te vagy, Pityu?

A kisfiú a szája elé tartotta az összehajtott zsebkendőt s lopva mégegyszer körbekémlelt.

S a gyermekmedence túlsó oldalán meglátta Ilonka nénit, az osztályfőnöküket. Visszaakasztotta a horogra a kagylót s kacsintott Ubrizsinek, aki főbólintással jelezte, már ő is észrevette a tanárnőt.

Ilonka néni a családjával volt. Fogadta a két gyerek köszönését s vonult tovább az övéivel a pingpongasztalok mögé az árnyékba. Nem kérdezősködött, nem mondott semmit.

Kisjakab nem tudta, mire vélni a dolgot. Ha anyja valakinek, elsőnek Ilonka néninek panaszolta el a szökését. Az osztályfőnöknő mégse kiáltott rendőrért, meg se próbálta elkapni Kisjakabot, pedig két erős férfi is volt a társaságában, a férje és az öccse.

Vagy csak a jelenettől irtózott? Szemmel tartja, s közben telefonál, vagy telefonáltat az anyjának? Esetleg a rendőrségre?

(Folytatjuk)

GÖRÖG JÚLIA RAJZA

VITASSUK MEG...!

HOVÁ TŰNTEK A FIÚK?

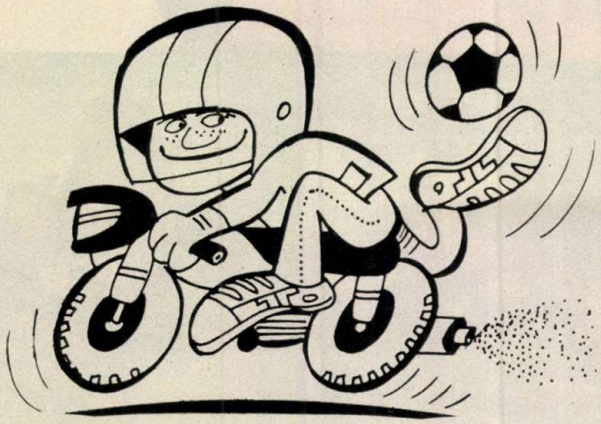

A múltkori „Kinek van igaza?" című vitánkhoz leginkább csak a lányok szóltak hozzá. Az országos úttörőtalálkozó küldöttei között is ők voltak többségben. S mert a fiúk eltűnéséről panaszkodott ibrányi olvasónk, Gégény Jóli is, a helyszínre utaztunk, hogy beszélgessünk erről a gyerekekkel. Most az előző számunkban elkezdett riportot folytatjuk.

A kijelentést, hogy a fiúk rosszabb úttörők, mint a lányok, nagy csönd fogadta. Úgy látszik, hogy rajtam kívül nem hallotta senki. De az is lehet, hogy a jelen levő fiúk azért engedték el a fülük mellett, mert a lelkük mélyén igazat adtak az illetőnek. Az egyik srác azonban váratlanul berzenkedni kezdett.

Egy fecske nem csinál nyarat

— Nekünk nincs ötletünk? És Vasas Gézáról mi a véleményetek? Ő a csapatvezető néni jobbkeze.

A lányok nevettek.

— Egy fecske nem csinál nyarat — mondta Szuhár Edina, az úttörőtanács titkára.

— És Gyurkó Pista? Őrsöt vezet és Pajtás-felelős. Nagyon sok újságot ad el. Fiú a csapat zászlótartója is. Remélem, nem kell nektek bemutatni Dobronyai Jancsit.

— Mi az, kifulladtál? Becsszóra mondd meg nekem, eszedbe jut-e újabb név?

A fiúkat cikizö lány vette vissza a szót:

— A csillagokat lekönyörögnetjük az égből, amíg valaki valamit elvállal közületek. Aki eljön őrsire, az is csak lődörög vagy idétlenkedik.

— Senki sem szúrja el szívesen a délutánjait 15—20 percért. Hosszabb ideig pedig mit lehet a tanteremben vagy az iskola udvarán csinálni? Sokkal érdekesebb volt, amikor mindig máshol, az őrs tagjainál jöttünk össze. De az is elmaradt.

— A fiúk a lakásokban is rendetlenkedtek. Melyik szülő örül ennek?

— Úgy tudom, hogy ti sem jártok már el egymáshoz.

— De mi a tanteremben sem unatkozunk. Néha kevés az egy óra is, hogy mindent megbeszéljünk.

— Engem már nem nagyon érdekel az egész. Nyolcadikos klubot alapítottunk. Kevesebbszer jövünk össze, de jól érezzük magunkat.

Pedig most villoghatnának

Gáspár Endréné, az úttörőcsapat vezetője szerint van a csapatnak néhány nagyon ügyes, nagyon eszes fiú szervezője, vezetője, sportolója, mégis jónak tartja, hogy napirendre került a fiúk „eltűnése".

— Csapatunkban 463 fiú és 468 lány van. A különbség csupán öt. Néha mégis az az érzésem, mintha csak lányok vennének körül. Számomra ez természetesnek tűnt, mert Ibrány jellegzetessége, hogy nemcsak a pedagógusok között vannak többségben a nők, hanem a település vezetőségében is.

— Akkor máris megvan a magyarázata annak, hogy miért „uralják" a lányok a terepet a csapatban.

— Csakhogy ez hamis magyarázat lenne. Hiszen a csapatban nem számítanak „hiánycikknek" a fiúk, mint a pedagóguspályán a férfiak. Az ok inkább talán az lehet, hogy az évek során nálunk is veszített kicsit a varázsából az úttörő név. Legalábbis a kamasz fiúk körében. De előbb-utóbb megbánja az, aki kivonja magát a baráti közösségekből. Felnőtt korában is gyámoltalan lesz, ha nem szerez tapasztalatot az úttörő közéletben. Persze, elképzelhető, hogy a hetedik-nyolcadik osztályosoknak már a KISZ-ben lenne a helyük. De akit lasszóval kell megfogni, hogy úttörőtisztséget viseljen, az ott sem igen tartozna a kezdeményezők közé. Most nálunk is villoghatnának a fiúk. Tizenkilenc játékos akciót hirdettünk meg. S a próbáink is tele vannak erőt felmérő, ügyességi játékokkal. Sokat töröm a fejem, hogy mi lenne az, ami igazán „feldobná" őket. Nemcsak Vasas Gézát vagy Dobronyai Jancsit, hanem mind a négyszázhatvanhármat.

✶

Nálatok mi a helyzet a fiúkkal? Fogj tollat, és postafordultával írd meg véleményedet. A legjobb leveleket az újságban is közöljük. Címünk: Pajtás szerkesztősége, Budapest, Jászai Mari tér 5. — 1397. A borítékra írd rá: HOVÁ TŰNTEK A FIÚK?

Faragó György

GO-KART

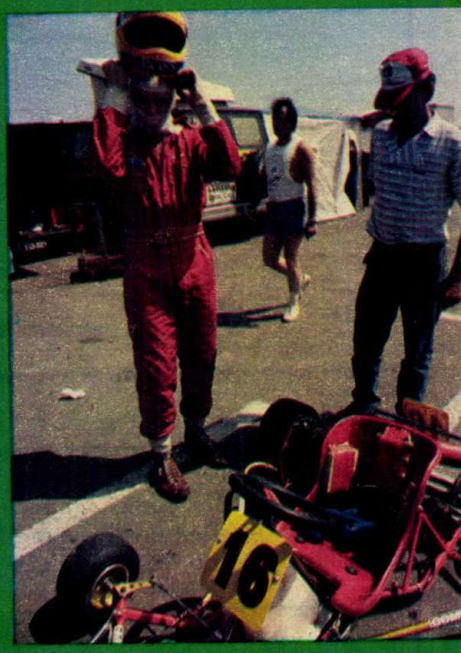

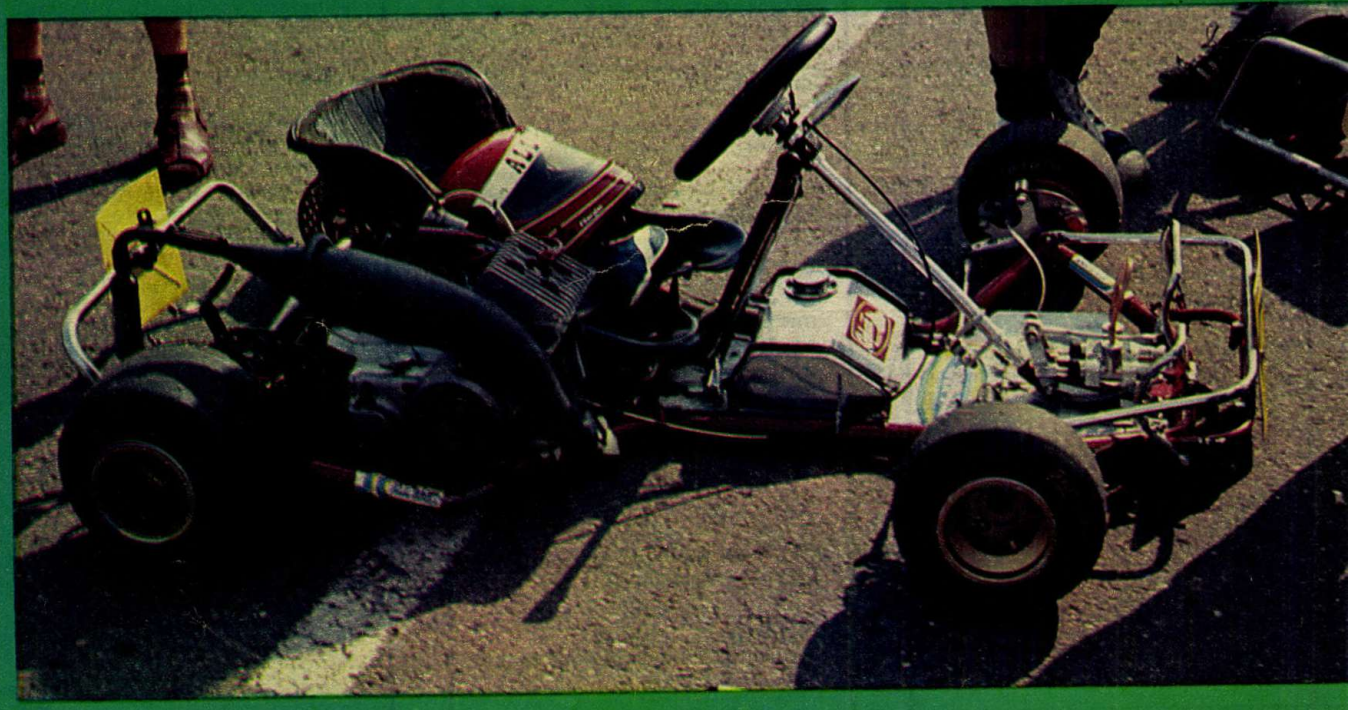

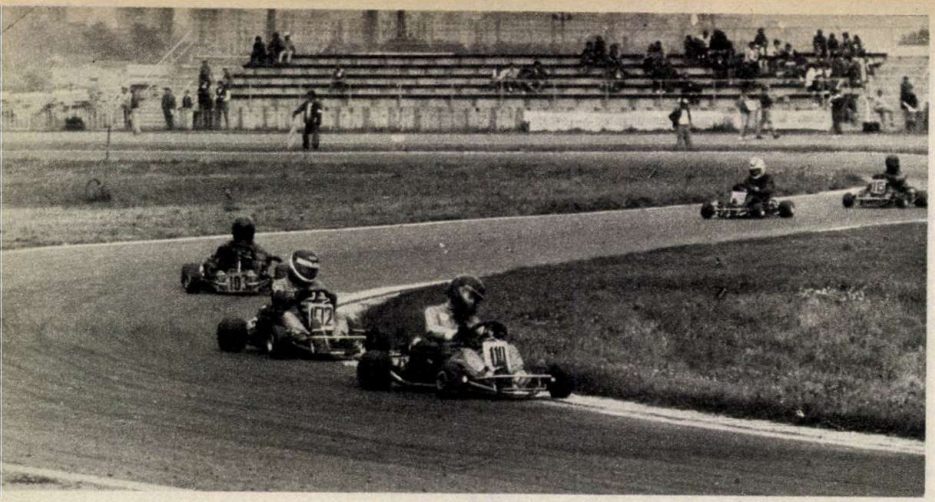

Ma már aligha lehetne eldönteni, mikor és kitől származik a kartozás, a mini versenyautózás ötlete. Vannak, akik a kanadai favágók kedvenc játékszerében vélik felfedezni a mai Parilák és Kali-Kartok ősét, ám valószínűbb, hogy egy élelmes amerikai fűnyírógépgyár egészen eredeti reklámversenye indította útjára ezt a rendkívül népszerű sporteszközt.

Bárhogy is legyen, az ötvenes években már sorra alakultak a klubok az egész világon, kisebb-nagyobb üzemek tízezrével dobták piacra a szinte mindenki számára megvásárolható gyártmányaikat. Lezárt repülőtereken, autóparkolókban, utcán, vagy éppen a vadonatúj go-kart pályán dübörögtek a sebesség, a benzingőz megszállottjai, akik igazi, de nagyon drága versenyautóról még csak nem is álmodhattak. Megszületett egy új sportág, amelynek népszerűségével és hasznosságával azóta sem vetekszik semmi a motorsportok világában. (A Formula—1-es versenyt ugyanis jóllehet százezrek nézik, de csak néhány szazan csinálják, míg a go-kartnál éppen fordított arányok jellemzók.) És ha már az autóversenyek csúcsa, a Formula—1 is szóba került: Senna, Piquet, Prost ... és a többiek csaknem kivétel nélkül a kartból ültek át valamilyen nagyobb kocsiba, hogy azután egyszer a világ legjobbjai között szerepelhessenek.

Kevés sportágat ismerünk, amelynek tapasztalatai olyan mértékben válhatnak mindennapi életünk (már-már elengedhetetlen) részévé, mint éppen autóban a versenypályán szerzett gyakorlat. Aki ott érti meg a villámgyors fékezések, a tenyérnyi helyen történő előzések jelentőségét, aki ott tanulja meg az előnyök és kockázatok igazi értékét, az társ és nem ellenfél lesz később az országúton.

Különös dolog a kartozás. Ayrton Senna Lotus kocsiját szerelők hada veszi körül, amikor valamilyen hibával berobog a bokszba. Legfeljebb elmondhatja mi történt, de a javítást csak a szerelők végezhetik. Őt pszichológus készíti fel az idegi terhelések elviselésére, orvosok állítják össze az étrendjét, sőt a kondicióedzések is szigorú előírások szerint zajlanak. Egy jól megfizetett, profi autóversenyző ez a brazil fiú, az a dolga, hogy minél gyorsabban autózzon a pályán. Pedig egykor ő maga készítette saját kartját minden egyes versenyre. Ismerte valamennyi alkatrészét, igyekezett mindig valamit jobban megcsinálni rajta. Együtt élt a gépével. A versenytársak, akiket Brazíliában hagyott, ma is így kartoznak, esetleg családtagok, barátok segítenek időnként. Mert valami ritka nagyszerű érzés: összetartozni egy 80 kilós, négy kerékén guruló járművel. Szerelni, javítani, versenyezni. Újra és újra, megszállottan. Brazíliában is, Magyarországon is, és mindenhol a világon!

De hát mi is a go-kart? Építési elvében leginkább a Formula versenyautókhoz hasonlít, azzal az alapvető különbséggel, hogy hiányzik róla a vezetőt, az üzemanyagtartályt és a motort körülvevő műanyag karosszéria. A kerekeket, az ülést, a motort és valamennyi segédberendezést egy könnyű csővázra szerelik, amelyet úgy alakítanak ki, hogy kellőképpen erős és merev legyen, ugyanakkor rugalmas is, hiszen a kartokon semmiféle rugózás, lengéscsillapítás nem létezik. A vázhoz kapcsolódnak a kerekek. Elöl természetesen elforgathatóan, hiszen a jármű kormányzása az első kerekek elmozdításával történik. A hátsó kerekeket merev tengelyre szerelik. Ezt a tengelyt hajtja a motor, a tengelykapcsolón, a sebességváltón keresztül — és mint a motorkerékpároknál —, lánc, lánckerekek közvetítésével. Ugyancsak a vázszerkezethez csavarozzák az ülést, amelyből a vezető a kormány, a pedálok, a tengelykapcsoló, valamint a sebességváltókar működtetését végzi. Két pedál azonban mindig van a karton. Az egyikkel a gázadást, tehát a motor fordulatszámát kell változtatni, a másik pedig a fékberendezés működtetését szolgálja. Ez utóbbi mindig hidraulikus rendszerű tárcsafék. Kisebb gépeknél elegendő egy tárcsa a hátsó tengelyen, de van olyan kart is, amelyen mind a négy kerékre jut egy-egy tárcsa a biztonságosabb, jobb fékezés érdekében.

Hát ennyi az elv. A gyakorlatban természetesen kicsit bonyolultabb a dolog, hiszen a sikeres szerepléshez jó váz, erősebb motor, és egyre jobb minőségű gumi szükséges. De az elinduláshoz, a kartozás megtanulásához és megkedveléséhez még a legegyszerűbb megoldás is elegendő.

És kell is, mert már türelmetlenül pörögnek a motorok az indítóhelyen, lendül a rajtzászló és Kesjár Csaba, Szigetvári Mátyás elszánt csatába kezdenek a győzelemért. Van, akinek leáll a motorja, esetleg kicsúszik a pályáról a nagy igyekezetben, másokat leköröznek majd, mert a többiek ügyesebbek, és jobban felkészítették motorjaikat. De a száguldás, a versenyzés mámora, a saját ügyesség kipróbálásának élménye, a játék öröme senkitől sem vehető el.

Mert játék is ez, szép, fegyelmezett, komoly és hasznos játék.

Tóth Lajos

KÉT KONCERT-E

Szeptember 13. és 14. Két koncert, egy cél! A Budapest Sportcsarnok színpadán pedig három hatalmas fénybetű villan: S. O. S.! A mozaikszó alatt olyan sztarok fognak dalba, mint Bonnie Tyler, C. C. Catch, Bad Boys Blue, de itt vannak az Interpop győztesei, Giorgia, a Napoleon BLD, a Z'Zi Labor, Bucks Fizz, no meg az 1986-os Grammy-díj tulajdonosa, Harold Faltmeier is. Ehhez a mezőnyhöz csatlakozott még többek között a Blind Date, a Wiener Walzer, az Első Emelet, Varga Miklós, hogy zenéjükkel tegyenek, cselekedjenek valamit a Battonyán épült gyermekfaluért.

Mi, a nagyérdemű tagjai, úgy foglaltunk helyet a csarnok széksorain, hogy most minden botlás, minden hamis hang megbocsáttatik. Megbocsátásunkra azonban nem volt szükség. Mindenki teljes erőbedobással játszott, mindenki a legjobbat nyújtotta, a cél, a koncert tartalma, akár egy szigorú törvény, ott élt a népes zenésztábor lelkében. Merthogy a teljes bevételt a S. O. S. Gyermekfalu részére postázták a rendezők, s ez, nemhogy valami olcsó hakniva fokozta volna le a két estét, hanem különös fénnyel vont be mindent. Száguldó lézernyalábok, vágtató zöld és vörös sugarak között hallgattuk a felröppenő dalokat. Hallgattuk, s éreztük szinte ugyanazt a sorokban ülő magyar vezető politikusokkal, valamint Ausztria és az NSZK külügyminiszterével együtt több ezren: ez a koncert kevés ahhoz, hogy a világ, vagy akárcsak hazánk eldobott, árván maradt gyerekeinek sorsát megoldja.

De a példa ereje hatalmas.

S. F.

FOTÓ: KARASZ LAJOS

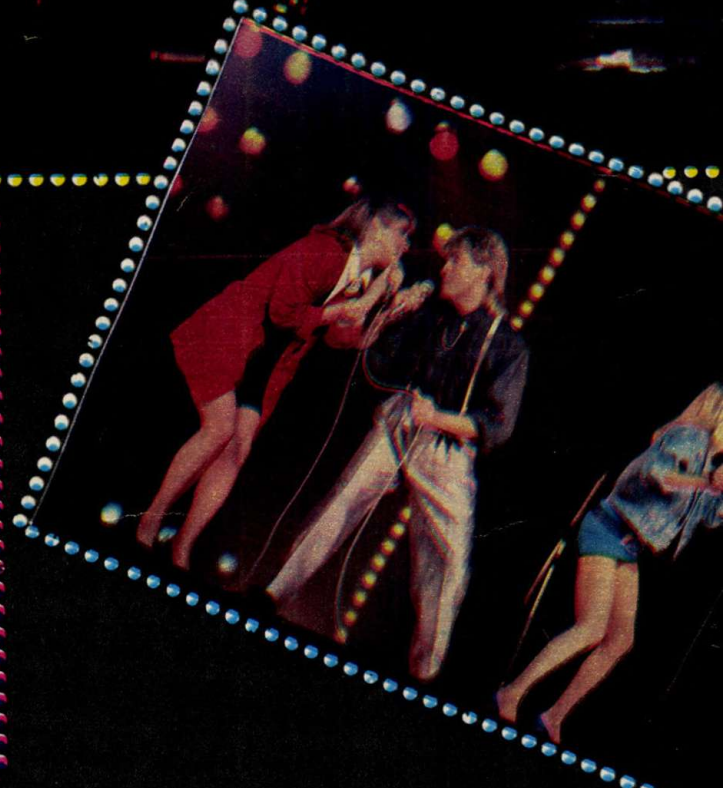

Y CÉL!

KEDVES ISMERŐS

A döntő érv

Ugye nem kell bizonygatni: jó volt magyarnak lenni augusztus közepe táján a napsütötte, 35 fokos kánikulában kornyadozó Madrid pompás, vadonatúj sportlétesítményében, a Central de Natationban, vagy — hogy egyszerűbben fejezzem ki magam — a Központi Uszodában. Az úszó-világbajnokság fő színhelyén... Hétfőn még Darnyit ünnepeltük a 400 vegyesen aratott győzelme után, máris elégedetten dörzsölgettük mi, magyar újságírók a kezünket: nem jöttünk hiába! Gondoltuk, várhatunk szombatig, amíg újra történik valami a rövidebbik vegyesúszószámban... És akkor — így szokták mondani — robbant a meglepetés bombája: csütörtökön Szabó József, ez a 17 esztendős, mi tagadás, esetlen mozgású kamasz világbajnok lett 200 mellen.

Soha nem fogom elfelejteni: Darnyi kezéből, miközben kollégáimat segítve kísértem a tévé- és rádióinterjúhoz, az istennek sem tudtam kikönyörögni a díjakat, az oklevelet és a fehér porcelán galambszobrot... Szabó „Joe" — maradjunk ennél a keresztnévnél, mert nem hiszem, hogy néhány komolyabb szituációtól eltekintve sokszor használták volna az ő esetében a komolykodó Jóskát — ellenben vigyorgott, boldogan megosztotta velem nem kis csomagját és úgy másztunk fel a jó három emelet magasságban lévő riportálláshoz. Hadd legyen meg az én boldogságom is...

— Cipeld csak nyugodtan, ha ez neked örömet szerez — vigyorgott, sokkal komolytalanabbul, mint ahogyan az egy újsütetű világbajnokhoz illik. Azért röpke leltárt csinált, mielőtt rámbízta volna értékeit... A felsoroltak mellett volt még egy frizbi — ha valaki nem tudná: egy korong alakú „akármi", amit ha eldobnak, bumeráng módjára visszajön, vagy békésen landol a játszótárs kezében —, amit a kanadai úszószövetség látott el hivatalos emblémájával: a legyőzött világcsúcstartótól, a kanadai Victor Davistől kapta ajándékba... Nem tudom, lehet, hogy ennek örült a legjobban... Hiszen csak 17 éves!

És olyan, mint egy nagyra nőtt csecsemő! Ezt halál komolyan mondom, érdemes kimenni egyszer az uszodába és közelről megnézni... Amolyan tenyerestalpas figura, egy parányit talán még pocakos is, a haja a tarkóján és a füle fölött alaposan fel van nyírva. És pirospozsgás, csupa nevetés és jókedv, s ha izgatott, akkor bizony — dadog.

— Ennek komoly szerepe volt annak idején abban, hogy elkezdett úszni — emlékeznek ma mosolyogva a szülők. — Beszédhibás volt, a logopédus javasolta, hogy járjon úszni, mert a vízben a levegővétel ritmusa egész más, mint a szárazon, talán ez segít. Segített is... Dehogy gondoltunk mi arra, hogy világbajnok lesz...

No, ezt az utolsó megjegyzést nem kell túlságosan komolyan venni: a vízi játszadozás időszaka meglehetősen rövidre szabott volt Szabó Joe esetében. Nagyon hamar kiderült ugyanis, hogy ebben a kissrácban határtalan a munkabírás, látszólagos puhányság mögött kemény akaraterő lakozik, nem is beszélve pompás vízfekvéséről. Egyszóval olyan 10-12 éves lett belőle, akire előszeretettel mondják a szakemberek: van benne tehetség!

— Amikor 1981-ben, 12 évesen ötször javított úttörőcsúcsot 100 és 200 háton, 200 és 400 vegyesen, kezdtünk hinni ebben mi is — hangoztatják egyetértőleg a Szabó családban.

Igazán nem akarok szakcikket fabrikálni erről a boldog kissrácról, nem célom az sem, hogy holmi számokkal, adatokkal, statisztikákkal tereljem el a figyelmet Joe-ról, annyit mégis meg kell állapítanom, elvégre szigorúan mérhető, objektív sport az úszás: karrierje szédületes, fejlődése rendkívül egyenletes. Maradva 1981-nél, akkoriban 400 vegyesen 5:04.62 volt az egyéni csúcsa. Felsorolnám, hogy azóta mit produkált, s ígérem — egyetlen kivételt téve — nem is terhelek senkit több időeredménnyel. Tehát: 1983-ban 4:37.37-et, 1984-ben 4:30.12-t, 1985-ben 4:23.10-et, idén pedig 4:22.81-et repesztett az elismerten legnehezebb úszószámban.

Miért éppen a 400 vegyest tettem nagyító alá?

— A vegyest még mindig jobban szeretem, mint a mellúszást — magyarázta a nagy öröm közepette szokatlan határozottsággal, miután világbajnok lett 200 mellen, s 10 éves, már-már megdönthetelennek látszó Európa-csúcsot javított meg (2:15.11-ről 2:14.27-re). — Fogalmam sincs mire lennék képes mellen, ha arra külön készülnék...

Na, ezt jól elintézte! Mintha a világ legtermészetesebb dolga lenne, hogy a világ legjobb mellúszója főleg vegyesúszónak tartja magát..

— Mit csinálsz, ha történetesen éppen nem úszol? — hangzott, őszintén szólva, eredetinek éppenséggel nem nevezhető következő kérdésem.

— Hát... Ilyen ritkán fordul elő. Életem nagy részét az uszodában töltöm, naponta, a felkészülési időszaktól függően, 10-12 kilométereket úszunk, ráadásul sok a szárazföldi edzés is, kevés a szabadidőm...

— De mégis... — makacskodtam.

— Néha egy mozi, kis olvasás. Meg tanulni is kell! Igaz, magántanuló vagyok a Rákóczi Gimnáziumban, most harmadikos, de azért a vizsgákra rendszeresen készülni kell. És sokat alszom... Szeretek aludni. Meg enni!

— Ha nem mondod, akkor is tudom, látszik rajtad...

— Imádom a kacsasültet. Tudom, tudom, hizlal... De mit csináljak?

Tavalyelőtt egyszeres, tavaly négyszeres ifjúsági Európa-bajnok volt. Akkor is felmerült a neve, mint az év ifjúsági sportolója cím várományosa, de némi adminisztrációs bonyodalom után Darnyi Tamás kapta a díjat, két felnőtt Eb-aranyáért lévén „jog" szerint még ő is ifi. Idén — vélhetően — minden akadály elhárult az útból, nem lesz probléma az év végi választáson. Az ifjúsági Szabó felnőtt világbajnoki aranya — döntő érv...
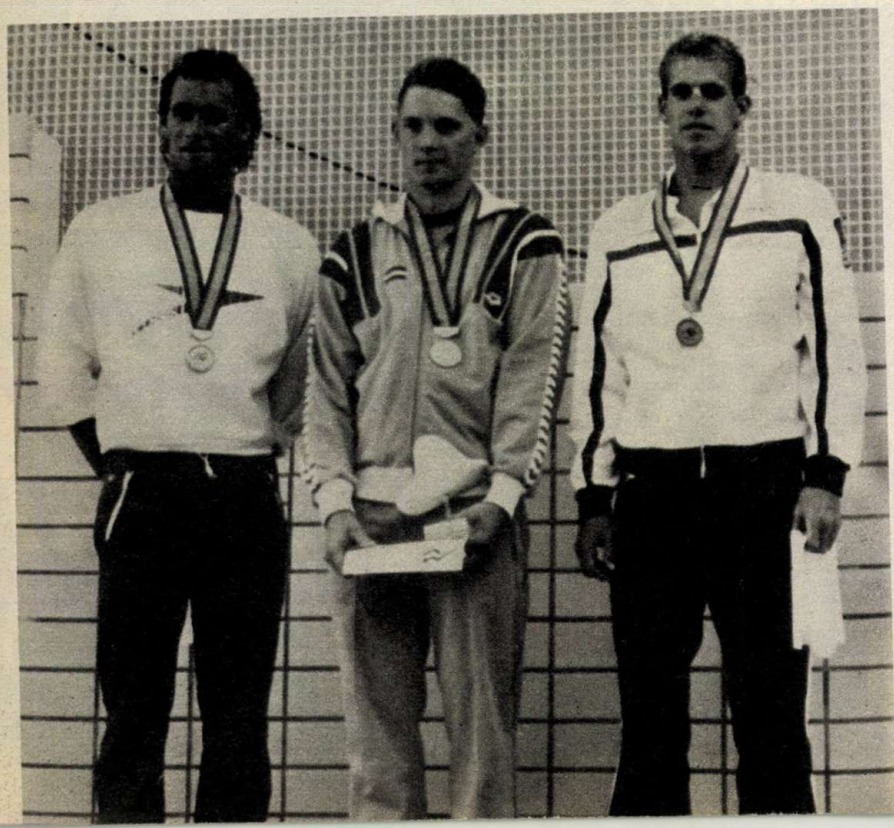
Serényi Péter